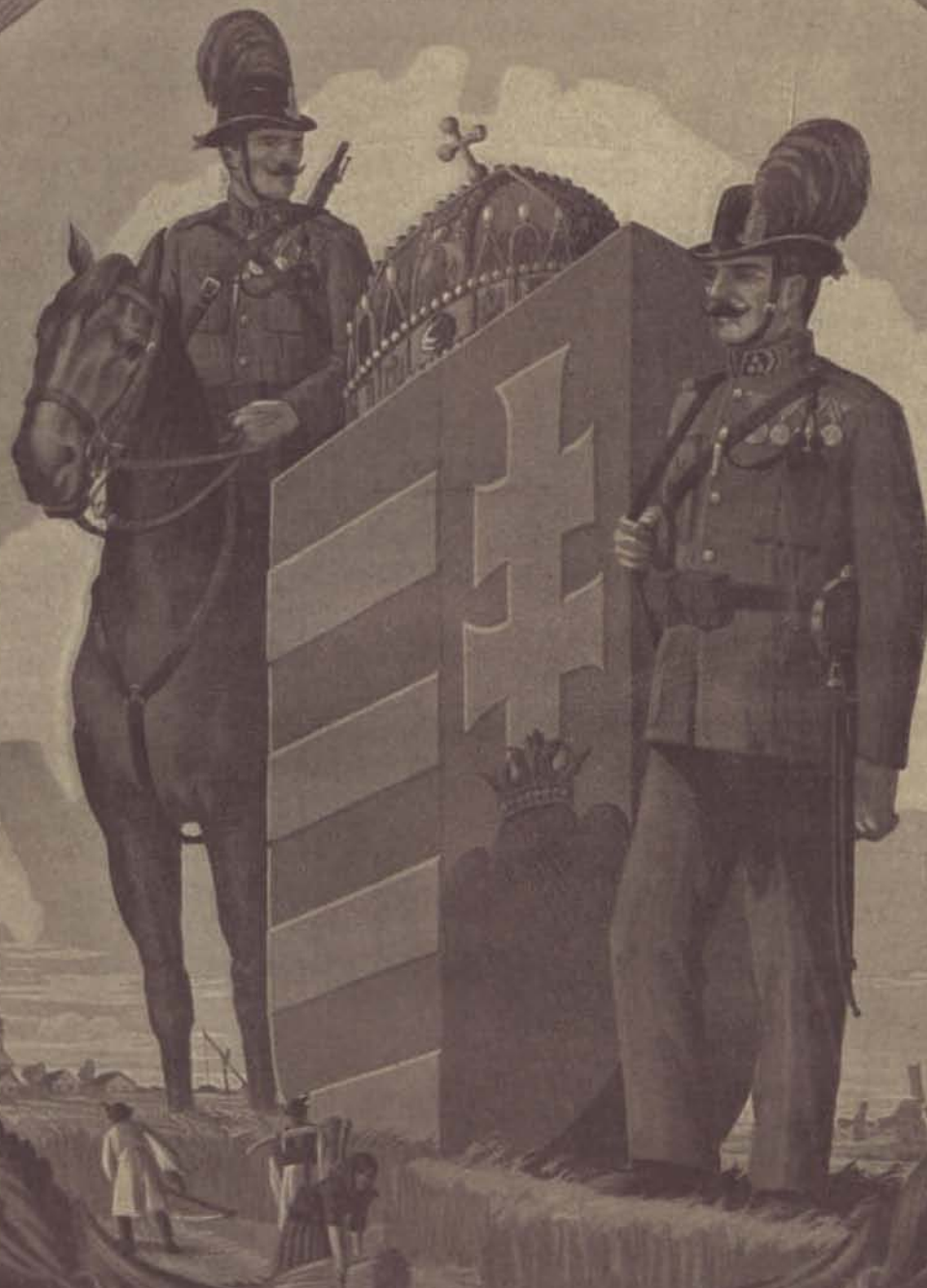


# CSENDŐRSÉGI LAPOK



**FŐSZERKESZTŐ:**  
**PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS**

**SEGÉDSZERKESZTŐ:**  
**MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS**

**MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR**  
**SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.**

# CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,  
félévre 6 pengő

Megjelenik  
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
Budapest, I, Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,  
Hiszek egy isteni örök igazságban,  
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

*Amen.*

## Husvétii gondolatok.

Az Istenség felséges fogalmának győzelmét ünnepli ma a Megváltó feltámadásának emlékében és jelképében a világ kereszténysége.

Nem a mi hivatásunk, hogy husvét ünnepének jelentőségét a vallás dogmatikus nézőpontjaiból méltassuk; nem is tudnók, mert mi a ma ünneplő százmilliókban nem a katolikus vagy a protestáns módon imádkozó embert, hanem csak az Embert látjuk, amint leborul egy hatalmas és titokzatos Istenség előtt, aki emberré lett, hogy meghalasson érette és feltámadott, mert halhatatlan. Az Istenség fogalmának végtelen metafizikai dimenziói mellett semmivé törpül minden emberi elmélet és bölcselkedés s csak annyi marad meg belőle egyformán minden hitű ember számára, amennyi a Husvét lényege: „él az Isten!”.

Voltak, vannak és lesznek mindig emberek, akik megtagadják az Isten létezését, aminthogy olyanok is voltak, vannak és lesznek, akik visszaélnék azzal, hogy van. Akadtak képzelt tudományuktól elvakult, emberi parányiságukon túlpöffeszkedő és az anyag színvonalán felülemelkedni nem tudó „bölcsek”, akik filozófiát is teremtettek az istentagadásnak, de száznál is több teóriájuk legfeljebb csak a Napig vergődik, ha egyetlen szellőcske végső okát kérjük számon tőlük. Mások megtagadják azért, hogy a maguk bálványait: a Pénzt, a Hatalmat, Hírnevet, Zsarnokságot ültessék a trónusára, ismét mások azért próbálták hozzáférközni, hogy homokba dughassák a fejüket az Örök Bíró elől s elhallgattassák a lelkiismeretüket, amely mindig feléje mutatott. Krisztust nem egyszer feszítették meg, hanem nagyon-nagyon sokszor a kétezer év alatt; nem egyszer ütötték arcul és tagadták meg, hanem arculituk és megtagadják ma is ezerszer napjában. Mert a keresztrefeszített test nem lényege, hanem csak az emberi értelemhez leszállított érzékeltetési eszköze volt mindazon természetfölötti, csodálatos és számunkra örökké érthetetlen végtelenségek összességének, amelyeket mi az Isten fogalmába foglalunk: a Lényeg, amely testet öltött, a Krisztus szelleme ma is itt él bennünk és közöttünk, nem testben, hanem a Hit formájában.

Ennek a Hitnek újra és újra feltámadását, az Isten létezésének győzelmét a tagadás szelleme felett jelképezi a mi husvétünk.

Sokan „modern” dolognak tartják azt vallani, hogy a mi emberi rendeltetésünk a fizikai élettel kez-

dődik s azzal együtt örökre és nyomtalanul megsemmisül; „felvilágosodottságnak” nevezik a felfogást, hogy az ember nem egyéb, mint egy, a maga nemében és a többenél tökéletesebb állat, amelynek nincs és nem is lehet magasabb életcélja és rendeltetése, mint hogy a maga élelmét, ruháját, autóját, palotáját vagy aranyát kiverekedje, felhabzsolja s utána férgek prédájává, utána meg mindössze egy halom csonttá váljék valamelyik temetőben.

A kommunisták már birodalmat is építettek maguknak erre a százalmas elméletre. Az Isten elleni arcátlan támadásukat a templomok, a kereszték és a szentképek lerombolásával kezdték, mintha bizony ezek az emberek alkotta külsőségek, vallásfelekezetek formáságai lennének a Hit, nem pedig az ember lelkében kitörülhetetlenül élő meggyőződés és az értelmünk kényszerű következtetése, hogy lennie kell egy legfelsőbb Úrnak a világ felett, aki előtt mi csak paránya vagyunk a végtelennek s akinek parányokhoz illő alázattal és engedelmisséggel tartozunk. Ezt a meggyőződést, az értelemnek ezt a következtetését le lehet tagadni, el lehet hallgatni, de kiirtani soha: előtör, felülkerekedik, úrrá lesz rajtunk diadalmasan és feltartóztathatatlanul, mert nem testben él, hanem lélekben.

Ez a diadal a Husvét diadala!

Bajtárs, aki most Husvét ünnepén az ébredő mezőket járod, állj meg egy fűszál előtt egy pillanatra! Adj számat magadnak róla, ha tudsz, hogy ki növelte a pici magocskából azt a fűszálat, ki adott neki életet, ki ad neki napfényt és esőt, hogy zöldüljön, hogy növekedjék s hogy sok-sok millió testvérkéjével összeolvadjon a Természet fenséges harmóniájává? Mutasson valaki egy embert, csak egyetlenegy, bölcses, hatalmasat, gazdagot, istentagadót, aki csak egy fűszálacska is meg tud teremteni? Nincs? De Isten sincs? Honnan van akkor a fűszál?

És honnan van a föld, honnan a Nap és a csillagok myriádjai; ki szabott törvényt a tűznek és a víznek, az életnek és a halálnak; hol kezdődik és hol végződik a Valami: erre felelj!

Nem, bajtárs, nem olyan egyszerű dolog ez, ahogy azt némely emberek a maguk művelt korlátoltságában állítják! A templomokat lerombolhatják, a képeket és a feszületeket összetörhetik, a harangokból szobrot emelhetnek az Antikrisztusnak, mert mindezek csak emberek alkotásai. De ez a rombolás csak nagyon százalmas, erőtlen erőlködés a Hit hatalmas, lenyűgöző logikai erejével szemben, mert hiába nincs templom és harang: — minden husvétkor életre kél a földből egy kis fűszálacska s az Ember kénytelen leborulni előtte, mert érzi és tudja, hogy azt nem ember teremtette!

Ez a lelkek Husvétja, feltámadása!

## A kikérdezésről.

írta: vitéz Paksi-Kiss Tibor százados.

A csendőrség legfontosabb tevékenysége a nyomozás, mert ez deríti fel a bűncselekményeket, hozza azok elkövetőit napvilágra és juttatja az igazságszolgáltatás kezére. A nyomozás pedig nem egyéb, mint a bűncselekményre vonatkozó bizonyító adatoknak az összegyűjtése, ennek viszont egyik legfontosabb eszköze a kikérdezés.

Csak igen kivételes esetben jut csendőr abba a helyzetbe, hogy a felderítendő bűncselekménynek maga is tanuja legyen és a bűncselekmény kibogozásánál a saját, közvetlen észleleteit felhasználhassa. A bűncselekmények legnagyobb részében csak közvetve szerez tudomást az esetről és a helyszínből, a tárgyi bizonyító adatokból, valamint a szem- és fül-tanuk, vagy a bűncselekményről más módon, tudomással bíró személyek által előadott közlésekből kell a tényállást összeállítania.

Aki nyomozással foglalkozik, tapasztalhatja, hogy annak majdnem minden mozzanatában szükség van kikérdezésre, sokszor a más módon szerzett adatok értékesítésénél is. Az tehát, hogy a csendőr tud-e helyesen kikérdezni vagy sem, döntő kihatással lehet az eredményre, de a nyomozás teljes sikertelenségét is okozhatja.

Sokan vagyunk, akik a bántalmazások nagy százalékának okát abban keressük, hogy a bántalmazó csendőr nem ismeri a kikérdezés szabályait és azok végrehajtási módját, nincs tisztában azokkal az okokkal, amelyek a gyanúsítottak és tanuk vallomásait befolyásolják és irányítják, így saját tudatlanságuk és a kikérdezésnek ebből folyó sikertelensége

miatt türelmüket veszítve bántalmazásra ragadtatják magukat, ami amellett, hogy az eredményt veszélyezteti, a kikérdezőre is súlyos következményekkel jár.

Az alábbiakban összefoglalom a szákszerű kikérdezésnek azokat a szabályait, amelyeket minden csendőrnek ismernie kell, ha jó nyomozónak akarja magát tartani. Az anyag elég terjedelmes, azért azt egy cikkben nem is tudom kimeríteni, hanem egy sorozatba fogom foglalni, amelyet a rendelkezésemre bocsátott helyhez képest időnkint folytatni fogok. Ezt abból a szempontból is jobbnak tartom, hogy így a csendőr egy cikkben csak annyit olvas, amennyit nagyobb nehézség nélkül át tud tekinteni és meg tud magának jegyezni.

A kikérdezésnél általában két cél felé kell törekedni:

1. Meg kell előzetesen beszélni, hogy mi az, ami az előfordult esetben fontossággal bír és a bűnügy felderítéséhez szükséges.

2. Az igazságot kell megállapítani. Ebben a két pontban benne van minden, amire a kikérdezőnek (nyomozónak) törekednie kell. Aki ezt a célt képes lesz elérni, az feladatának teljes mértékben meg is felelt.

De milyen rövidnek, egyszerűnek tünnek fel a fenti két pontban összesűrített követelmények, olyan nehéz és fáradságos dolog azoknak a gyakorlatban minden tekintetben megfelelni. Hogy a kikérdezést minden részletében összefüggően és érthetően ismerethessem, az anyagot részekre kellett bontanom.

A kikérdezés, végrehajtása szerint, kétféle: nyílt, vagy feltűnés nélküli.

Nyílt kikérdezés alatt, ebben az értelemben, a kikérdezésnek azt a módját értjük, amikor a csendőr

*Ha háromszínű zászlónk tiszta selyme  
Bátrán lobog a legmagasb' promról;  
Ha dolgozunk, ha egy test, egy szív, lélek  
Lesz a magyar és egymást sose bántja:  
Akkor hiszem: gyászunkat felcseréli  
Boldog örömek rózsaszín palástja...!*

Magyar Gyula.



### Nem csüggedünk.

*Be sokszor jártunk talpigérő gyászban,  
Be sokszor fordult Nagypéntek reánk!  
Óh, hányszor álltuk a sír éjjelének  
Gyilkos ködét, pusztító záporát!  
Ó, mennyiszor, ó, hányszor megtagadtuk  
Mint rossz tanítvány — mesterünket gyáván!...  
Csoda-e hát: ha kínban ott vonaglunk  
Turáni átkunk véres Golgotáján...!?*

*... Egyszer — nem oly rég — porba, sárba dobtuk  
Szent koronánkról a hitnek keresztjét.  
S nyomban utána megcsúfoltuk rútul  
Magyarságunkat: a legszentebb eszmét.  
Nemzetközi gaz bérencek szavára  
Vörös ronggyá lett a háromszín zászló...  
Csoda-e hát: ha ennyi temetésre  
Ki nem fogyunk a bünbánatos gyászból...!?*

*Mégis, ha Istent hisszük s benne bízva,  
Felemeljük a keresztet a porból;*

## Apróságok a csendőréleletről.

### Egy kis tévedés.

írta: Donkó Mihály őrmester (Budapest).

Portyázások alkalmával, ha uradalmosan vagy másutt bivalyfogatot látok, mindig elmosolyodom.

Fiatalabb csendőr koromban egy még fiatalabb bajtársammal nyomozó szolgálatot teljesítettünk lóháton. (Nem merem kiírni a nevét, mert biztosan megbűbolna érette.)

Már harmadik napja nyomoztunk megfeszített erővel, de eredményt nem értünk el. Az eredménytelenség igen szomorúvá tett mindkettőnk, útközben alig szólunk egymáshoz s mindenikünknek külön-külön azon járt az esze, hogy s mint oldjuk meg a nyomozás rejtélyét. Így következett reánk a harmadik éjjel, amelyet idegen örskörletben, egy uradalomban szándékoztunk eltölteni.

Kilenc óra lehetett, amikor az uradalomhoz értünk. Szállás után érdeklődve azt mondták, hogy a lovak számára csak az ököristállóban van hely, az oda bekötött bivalyok mellett. A mi részünkre felajánlottak egy kis szobát, de a lovainkat nem akartuk ismeretlen helyen ma-

azt hivatalosan, csendőri mivoltának felfedése mellett eszközl.

Feltűnés nélküli kikérdezés alatt azt értjük, hogy a csendőr csendőri mivoltának felfedése nélkül tudja meg a kikérdezendőtől amit akar, úgy, hogy az illetőnek fogalma sincs róla, hogy kivel beszél. Ezt az utóbbi módot inkább csak a nyomozó alosztályokhoz beosztott nyomozó csendőrök gyakorolhatják.

A felemlített két mód magától adja az anyag felosztását: először a nyílt kikérdezéssel, azután a feltűnés nélkülivel fogok foglalkozni.

A nyílt kikérdezés is kétféle lehet aszerint, hogy tanut (sértettet), vagy gyanúsítottat kérdezzük-e ki.

Először a tanuk (sértettek), majd a gyanúsítottak kikérdezését ismertetem, mindkettőt a végrehajtási mód, az előírt szabályok és a lélektani törvényszerűségek szem előtt tartásával.

A tanu kikérdezésének eredménye a tanuvalomás és ez ideális értelemben véve nem lehet más, mint a tanu által a bűncselekménnyel kapcsolatban tett észleleteknek élől szóval vagy írásban való visszaadása. (A csendőr előtt a tanu tulajdonképpen nem tanuvalomást tesz, hanem az általa tudottakat csak előadja, a fogalmazási egyszerűség kedvéért azonban az alábbiakban a csendőrségi nyomozással kapcsolatosan is a „vallomás” kifejezést fogom használni).

A Szut 424. n. értelmében tanuk gyanánt kikérdezhetők mindazok, akikről fel lehet tételteni, hogy a bűncselekményről és a bűnvádi eljárásra nézve fontosággal bíró ténykörülményekről, közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van. Ez azonban nem zárja ki olyan egyének kikérdezését, akiknek bár a bűncselekményről magáról közvetlen észleletük nincs,

gukra hagyni, azért a szobát nem fogadtuk el, hanem az istállóban lenyergeltünk, a közepén szalmából ágyat vettünk s a nyerges párnául használva, tíz óra körül nyugalomra hajtottuk a fejünket. A három napi nehéz szolgálat azonnal álomba ringatott mindkettőnk. Álomban is kikérdezést, házkutatást, elfogást eszközöltem és bevonulva, őrsparancsnokomnak jelentettem az eredményt. A százados úr kijött hozzánk szemlére, megdicsért és átnyújtotta nekünk a kerületi parancsnok úr által aláírt dicsérő okiratot, amikor a lovak zörgése felriasztott az álomból. Felugrottam és reákiáltottam a még mindig dobogó lovakra, arra aztán elhallgattak.

Gyufát akartam gyujtani, de eszembe jutott, hogy egyikünknel sincs már gyufa, mert a lefekvésnél is a cselédek lámpájánál gyujtottunk reá egy-egy cigarettára. Már előző este elhatároztuk, hogy reggel fél háromkor újra nekiindulunk, mert még hosszú út állott előttünk. Hogy az időt megtudhassam, kimentem a koromsötét istállóból a szabadba s ott a fehér ló fal segítségével megállapítottam, hogy körülbelül negyedhárom van. Bementem az istállóba s felráztam a még mindig alvó bajtársamat, hogy keljen fel és nyergeljen, mert indulni kell.

Alig birtam lelket verni bele, olyan fáradt és álmos volt. Mormogott magában, hogy ilyen sötétben az ember csak a nyakát törheti, de aztán ismételt nógatásomra mégis csak nekilátott a csutakolásnak. Azután megtapogattuk a szerelvényeinket, összehajtottuk a pokrócokat és mindenek nekifogott, hogy a lovát megnyergelje. Egyelőre csak úgy, ahogy lehet a sötétben, ha valami hiba lesz, majd megigazítjuk, hiszen mindjárt virradni fog.

A bajtársammég mindig úgy jött-ment, mint egy

de más olyan körülményeknek voltak közvetlen tanui, amelyek a bűncselekményre világosságot deríthetnek.

Ezzel meg van adva a nyomozó csendőr első feladata: a tanuk felkutatása.

Ha valamely bűncselekmény tudomásunkra jut, első dolgunk tehát megállapítani, hogy ki, vagy kik fedezték fel a cselekményt, ki, vagy kik voltak annak fül- vagy szemtanui, egyszóval, hogy kik tudnak vagy tudhatnak valamit a bűncselekményről. Ha a bűncselekményt lakott helyen követték el, a háziak, szomszédok, ha a szabadban, akkor az illető terület mező-, erdőőre, a legközelebbi házak lakói kérdezendők ki elsősorban arra nézve, hogy nem észleltek-e valamit, ami a bűncselekménnyel kapcsolatos, vagy azzal kapcsolatba hozható.

A kikérdezettek vallomásuk folyamán újabb tanukul alkalmas egyéneket nevezhetnek meg; a sértett — ha kikérdezhető — a feljelentő és a gyanúsított is megnevezik azokat, akikről gondolják, hogy állításaiknak valódiságát igazolni tudják.

A kikérdezendőknek felkutatását lássuk az alábbi példán:

Nagy Mihály derecskei lakos gazdálkodó az örsön feljelentette, hogy míg családjával a debreceni nagyvásáron volt, bezárt lakását ismeretlen tettesek feltörték és onnan különböző dolgokat 1500 pengő értékben elloptak. A cselekményt Tóth Péter kisbíró fedezte fel, aki egy idézést akart neki kézbesíteni és ekkor látta, hogy a ház ajtaja fel van törve.

A kisbíróval a kapuban találkoztak, ott adta elő nekik a tapasztaltakat.

Ebben az esetben elsősorban a sértettet kell kikérdezni, azután a kisbíró, mint aki a cselekményt

alvájáró, azt hiszem, még csutakolás közben is aludt. Egyszer csak hallom, hogy szítja a lovát kegyetlenül. Hogy az ördög vigye el a dögit, annyi szalmát evett, hogy az alsóheveder alig ér össze a felrántóval. Hallom, amint nagyokat nyögve erőlködik, de hiába, az eredmény csak annyi, hogy a felrántó végén levő első lyukba éppen csak hogy be tudta akasztani a hevedert. Fáradtan kimegy az istálló közepére, ott néhány pillanatig pihen, aztán visszamegy a lovához és újra hozzáfog, hogy legalább még egy lyukat húzhasson a hevederen. Rövidesen ismét elfogyott a türelme s most már elkezdte a lovát döngetni. Figyelmeztetni akartam, hogy ne gorboskodik a lóval, de a torkomra forrasztotta a szót egy hatalmas bődülés:

— Böööö!

Iszonyú hahota tört ki belőlem:

— Te, miért nyergel az a bivalyt?

Mert a bivalyt nyergelte a sötétben. A lovak hasig állottak a szalmában s így nem tűnt fel neki, hogy milyen alacsony lett a ló egyszerre. A bajtárs megállott, nem tudom, mit csinált, de nem szólott egy szót sem. Ebben a pillanatban kinyílt az ajtó:

— Adjon Isten jó reggelt!

— Adjon Isten!

— Csak nem sötétben nyergelnek a csendőr urak?

Az éjjeli őr volt. Be sem fejezte a beszédét, előkötörszött egy öngyujtót és meggyujtotta. Látom, hogy az öngyujtót reszketve tartja a kezében és szájtátva bámul a bivaly felé. Mert a bivaly félig meg volt nyergelve s mellette állott a bajtársam, izzadságtól gyöngyöző arccal.

Borzasztó komikus volt így. Nagy nevetve szóltam reá, hogy vegye már le azt a nyerges bivalyról. De nem bírta egyedül, a bivaly nem engedte. Talán megvadult a

felfedezte, azután a sértett családtagjait úgy az eset-ről, mint a helyszíni szemlénél arra nézve, nem esz-közöltek-e a helyszínen valami változtatást stb., a szomszédok nem észleltek-e valami gyanusát. A nyomozás folyamán aztán még merülhetnek fel olyan körülmények, hogy mások kikérdezése is szükségesé válik és végül kikérdezendő lesz az is, akire a nyomozás alapján a gyanu háramlik.

A tanuk felkutatásánál szem előtt kell tartani, hogy a Szut. 428. pontja értelmében vannak olyanok, akiket tanuk gyanánt nem szabad kikérdezni. Így:

1. A lelkészt arra nézve, amit vele a gyónás, vagy egyébként a titoktartás egyházi kötelessége alatt közöltek.

2. A védőt arra nézve, amit a terhelt vele, mint védőjével tudatott.

3. A közszolgálatban lévő, vagy abból kilépett egyént, ha a tanuságtétellel megsértené a hivatali vagy szolgálati titoktartás kötelességét és e kötelesség alól őt az illetékes feljebbvaló fel nem mentette.

De szemelőtt kell tartani, hogy ezek a személyek is kikérdezhetők olyan körülményekre nézve, amelyek nem a fenti három pont alatt foglaltak alá tartoznak. (Pl. Ha a lelkész szemtanuja egy bűncselekménynek, vagy ő maga a sértett, úgy ezekre a körülményekre nézve kikérdezhető.)

Vannak egyének, akik a Szut. 429. pontja értelmében a tanuzás kötelessége alól mentesek, ezek:

1. A terhelt fel vagy lemenő ágbeli rokona vagy sógora, unokatestvére, vagy ennél közelebbi oldal-rokona, házastársa, vagy jegyese, házastársának testvére, testvérének házastársa, örökbefogadó vagy nevelőszülője, örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja, gondnokoltja, még pe-

heveder szorításától, vagy talán büszke volt reá, hogy egyszer életében lónak nézték. Igaz, hogy csak sötétben, de hát ez is valami. Hárman kellett, hogy leszedjük a nyerget róla.

Bizonyos ingyenellátás fejében megígértem a bajtársnak, hogy nem mondom el az esetet senkinek. Be is tartottam az ígéretemet, nem mondtam el senkinek. Az, hogy most itt megírtam, nem számít, mert előre megmondtam, hogy a nevét nem fogom elárulni. Csak ő el ne árulja magát, amikor elolvassa!

## Hallgatni arany.

Írta: Pókusz.

... Nem mindig, de néha feltétlenül.

L. csendőr, címzetes őrsvezető Máramaros megyében, egy rutén falucskában született és ott is cseperedett fel derék, szép legénnyé. Mikor a törvényszabta kort elérte, besorozták katonának. Bevonult egy k. u. k. gyalogezredbe s ott túlnyomórészt rutén fiúk között letöltötte ő is a „három kis” esztendő. Ügyes, értelmes, talpraesett katona volt, a harmadik évre szakaszvezető lett belőle.

A katonaságtól átjött a csendőrséghez, itt mint próbacsendőr címzetes őrsvezető letöltötte a próbaszolgálatot s lett belőle csendőr címzetes őrsvezető. Az első csendőréveit a felvidéken, egy kis rutén faluban töltötte, ahetedik évében a nagymihályi őrsre helyezték. Nagymihály élénk nagyközség, szolgabírói és járásbírói szék hely.

L. itt barátságot kötött egy borbélyal. De innen kezdve már neki adom át a szót, úgy, ahogy egy céllovészet alkalmával nekünk elmesélte:

dig a házastársi vagy sógorsági viszonyban levőkre nézve tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még a házasság, amelyen a viszony alapszik.

2. Az ügyvéd, a közjegyző, az orvos, a sebész, a gyógyszerész, a szülésznő és segédjük arra nézve, amit valaki a hivatásukkal járó bizalmonál fogva titoktartás kötelességével bízott rájuk, hacsak a megbízó őket a titoktartás alól fel nem mentette.

A felsorolt egyéneket kikérdezésük előtt, vagy amikor a kérdéses viszony kiderül, figyelmeztetni kell, hogy nem kötelesek tanuskodni. Az ilyen tanu a kikérdezés folyamán is kijelentheti, hogy nem kíván tanuskodni.

Mielőtt egy tanu kikérdezéséhez nekikezdünk, tudnunk kell, hogy mit kérdezzünk. Minden kikérdezés előtt tehát arra elő kell készülni. A csendőrnek sohasem szabad magát abban a hitben ringatni, hogy majd egyik kérdés magától fogja adni a másikat s hogy ha valamit a kikérdezésnél elfelejt, azt később pótolhatja. Az első kikérdezés alkalmával elmulasztottakat később csak igen nehezen, sokszor egyáltalán nem lehet pótolni, mert a tanu a megtudni kívánt körülményt elfelejti, az az emlékezetében átalakulhat, meggondolhatja magát, rábeszélhetik, hogy ne mondjon igazat, ismeretlen helyre elutazhatnak, eltűnhetnek, megbetegedhetnek és meg is halhat. Legcélszerűbb a kikérdezőnek mindent, amit tudni akar egy darab papírra felírni és a kikérdezés folyamán arról ellenőrizni, hogy nem maradt-e ki valami. Az előkészületet a sértett, feljelentő előadásából, a helyszínből, a bűncselekmény elkövetési módjából, a bűn-jelekből és a büntetőtörvénykönyvben a bűncselekményre megszabott meghatározásból, az úgynevezett tényálladáki alkatelemekből lehet megállapítani. Ha

„A borbélyal bementünk Nagymihályon egy kávéházba. Ott egy lapostetejű asztal mellett ketten hosszú rudakkal golyókat lökdöstek. Az ellesett beszédből tudtam meg, hogy billiárdoznak. Aha, — gondoltam — ez az a billiárd, amelyről én már hallottam, de amit még nem láttam. Megnézem, hogy csinálják. Semmi különös. Egy-egy „Vívni állás!” és „Döfés!” az egész.

Mikor a billiárdasztal szabad lett, azt mondotta a borbély, hogy játszunk mi is. Nahát, a szemem sült volna ki a szégyentől azt mondani, hogy én nem tudok billiárdozni. Gondoltam: három évig voltam katona, hat éve vagyok csendőr, csak tudok én is egy vívóállást, meg egy döfést csinálni, ha ezek a nyápic civilek tudnak!

Hozzáfogtam a játékhoz. Megmutattam ám a borbélynak, hogy emberére akadt! Ő sohasem tudta a golyót kirúgni az asztról, de amikor én odadöftem neki, hát mindig hasrafekve kellett a golyót a vendégek lába alól előkeresgéljni.

Mikor a borbély belátta, hogy velem nem versenyezhet, azt mondotta, hogy ne játszunk tovább, inkább igyunk meg egy-egy fröccsöt.

Visszaültünk az asztalhoz, de már akkorra a laborszögi bíró is ott ült és egy hosszú pohárból valami piros italt ivott. Én nem tudtam, hogy mi az, nem is voltam reá kíváncsi. Később mondták, hogy málnaszörp volt.

Miután a fröccsöt megittuk, a nagy fejes gyűrűmmel csengettem a poharamon:

— Kisasszony, fizetek!

A kisasszony odajön és sorolja, hogy mi volt. Két-két fröccs és egy garambol.

Méregbe jöttem:

a csendőr a kikérdezéshez a fenti irányelvek szemelőtt tartásával előkészült, akkor a Szut. 425. pontja értelmében a tanukat lakásukon, vagy munkahelyükön felkeresi, de előbb két bizalmi egyént vesz maga mellé, akiket a kikérdezésnél tanukként fog felhasználni arra, hogy a tanuk vallomását és eljárásának szabályszerűségét később is tanúsíthassák.

A tanukat azért jobb a lakásukon, vagy a munkahelyükön kikérdezni és nem a község házára beidézni, mert így a kikérdezés váratlanul éri őket, nem készülhetnek elő a tanuvallomásra és nem beszélhetnek úgy össze, mint ha a kikérdezésükről előre tudnak. Ha azonban ez nem lehetséges, a tanukat a községi előljáróság útján a község házára kell beidézteni. A Szut. 425. pontja szerint, ha a tanu a községi előljáróság idézésére nem jelenik meg, az illető elővezetésére a járőrvezető a községi előljáróságot kérje fel és csak ehhez nyújthat szükség esetén karhatalmi segítyt.

A községi előljárósághoz idézés esetén ezt lehetőleg úgy kell eszközölni, hogy ne egyszerre legyen mindenki beidézve, hanem egymás után és csak a szükség szerint. A tanuk neveit is csak a szükség szerint, egyenkint kell a községi közegekkel közölni, hogy a tanu csak akkor tudja meg, hogy kikérdezik, mikor már megy is a kikérdezésre, mert így kevesebb alkalma van az összebeszélésre, vagy az esetnek magában való kiszínezésére. Ha lehetséges, a tanukat olyan községi közeggel kell a község házára hivatni, aki a kikérdezéseknél nincs jelen, mert a községi közeg és a tanu útközben természetesen a bűncselekményről beszélgetnek s ilyenkor mindig megvan a valószínűsége annak, hogy a községi közeg az addigi kikérdezések lefolyását és eredményét a tanunak —

persze jóhiszeműen — elbeszéli s ezáltal a tanut befolyásolja.

A kikérdezés előtt a járőrvezető a két bizalmi egyént figyelmeztesse, hogy mindazt, ami elhangzik és ami történik, jól figyeljék és jegyezzék meg, hogy a bíróság előtt szükség esetén arranézve tanuskodni tudjanak. A bizalmi egyének nevét, lakhelyét, pontos lakcímét mindig fel kell jegyezni, hogy szükség esetén könnyen megtalálhatóak legyenek.

Helytelen eljárás a bizalmi egyéneket vagy ezek egyikét a kikérdezés alatt elküldeni, vagy kiengedni és távollétük alatt a kikérdezést folytatni, mert a tapasztalat mutatja, hogy legtöbb bántalmazási panasz a bántalmazás időpontjául azt az időt jelöli meg, amikor a bizalmi egyének vagy ezek egyike nincs jelen.

Amíg, a bizalmi egyének távol vannak, a kikérdezés szüneteljen. A szünet alatt nem szabad a tanuval egyedül maradni, legalább az ajtót ki kell nyitni, vagy valakit be kell hívni. Ha valami okból bizalmi egyének vagy egyén jelenléte nem lehetséges, akkor ezt a feljelentésben mindig jelteni kell, külön-külön, hogy melyik tanu kikérdezésénél nem volt jelen bizalmi egyén. Előfordult, hogy a feljelentésben feltüntetett bizalmi egyének, mint az a tárgyaláson kitűnt, nem voltak minden tanu kikérdezésénél jelen és így nem tudták a történeteket tanúsítani, ami a csendőrökre aztán igen szomorú következménnyel járt.

Mikor a járőr két bizalmi egyénnel a tanut felkeresi, a kikérdezést lehetőleg mások jelenlétének kizárásával, de legalább is úgy hajtsa végre, hogy azt mások ne hallhassák és a tanuk jelek áltai se érintkezhessenek senkivel. Pl. a munkahelyen, ha külön helyiség nem áll rendelkezésre, a közös munkaterem

— Hohó, kisasszony, négy fröccs az volt, de garambolt én nem ittam, azt ott issza a sztrányai bíró! (Laborcsöveget Sztrányának hívták.)

Akkor magyarázta meg a kisasszony, hogy nem az a garambol, amit a sztrányai bíró iszik, hanem a billiárdot nevezik „errefelé” karambolnak. Azt pedig a vesztes fizeti.

Hát bizony — fejezte be a mi bajtársunk az elbeszélését —, ha az ember valamit nem tud biztosan, jobb őszintén megmondani, vagy megkérdezni. Nem szégyen ám az egy cseppet sem, ha valaki nem tud billiárdozni, sokan kúriai bírák is lettek nélküle, a csendőr is ellehet anélkül. De ha az ember olyankor beszél, amikor hallgatni kellene, könnyen kinevetik.”

## Ki volt Deák Ferenc?

Írta: Öreg csendőr.

Segédoktató voltam az x...i csendőriskolában, ahol elméleti kiképzés alatt állottak a próbacsendőrök. El volt rendelve, hogy a próbacsendőröknek a történelemből is előadásokat kell tartani, hogy a magyar történelemnek legalább a legkimagaslóbb alakjaival megismerkedjenek.

Egy alkalommal Deák Ferencről, a haza bölcséről beszéltem. Elmondottam nagy vonásokban a halhatatlan államférfiú élettörténetét, politikai működését és lelkes szavakkal magyaráztam azokat a halhatatlan érdemeket, melyeket Deák Ferenc a magyar nemzet érdekében kifejtett zseniális munkásságával szerzett.

A következő órán meg akartam győződni róla, hogy a próbacsendőrök mit jegyeztek meg maguknak abból,

amit Deák Ferencről elmondottam. Kezembe veszem az ülésrendet:

— Nos, hát mit hallott a multkor Deák Ferencről, Balázs próbacsendőr!

Balázs felugrik, egy percig gondolkodik s aztán kivágja:

— Deák Ferencről azt hallottam, hogy le akar szerelni.

Egy pillanatig értetlenül néztem reá, de aztán hamarosan megértettem a feleletet. Volt ugyanis az iskolában egy Deák Ferenc nevű próbacsendőr, aki már hetek óta betegeskedett s akkor is kórházban volt. Beteg volt-e, vagy csak szimulált, nem tudom, de az tény volt, hogy kézzel-lábbal le akart szerelni. Hát ezt hallotta róla Balázs próbacsendőr.

Később aztán a rejtély másik része is megoldódott. Balázs próbacsendőr ugyanis az előző órán őrségen volt, nem hallotta a Deák Ferencről tartott előadásomat, s így nem tudta hirtelen, hogy melyik Deák Ferencről is van szó a kettő közül.

## A bátor ember.

Írta: Nagy Ambrus alhadnagy (Hajduböszörmény).

Igen forgalmas állami út szelte ketté Z. községet, amelyen hétfőn és csütörtökön nagy kocsiforgalom volt, mert a környéken fekvő, mintegy 20—22 község ezen az úton járt a K-i hetivásárokra.

A községben csendőrök nem volt, a szomszédos örsök átlag 10 km távolságra voltak. A községtől 2 km-nyire folyt az Ung-folyó s az amellet levő füzest az 1900-as években kóborcigányok előszeretettel használták

egy távoli sarkába vonuljanak, vagy ha az idő enged, menjenek ki a szabadba egy olyan helyre, ahol egyedül lehetnek.

A járőrtárs a kikérdezésnél legyen mindig jelen és figyelje a kikérdezettet, ha szükséges, csináljon jegyzeteket és észrevételeire járőrvezetőjét feltűnés nélkül figyelmeztesse.

A kikérdezést a járőrvezető azzal kezdi, hogy figyelmezteti a tanut vallomásának legjobb tudása és lelkiismerete szerinti és az igazságnak megfelelő előadására, valamint arra, hogy abból, amit a bűncselekménnyel kapcsolatban tud, semmit el ne hallgasson.

Ezután megkérdezi személyi adatait: nevét, születési évét, szülő- és lakóhelyét (pontos lakcímet), családi állapotát, vallását, foglalkozását, a gyanúsítottához vagy az ügyben érdekeltékhez való viszonyát és azt, hogy a bűncselekmény következtében szenvedett-e kárt vagy hátrányt.

1. Név alá felveendő: vezetéknev, keresztnév, nemesi előnév, kettősnév, leánykori név, gúnynev vagy megkülönböztető név.

2. Születési év: pl. 1903. Ha a tanu nem tudja biztosan, hogy melyik évben született, akkor a hozzávetőleges kort kell beírni, pl. „bemondása szerint 36 éves”.

3. Születési hely: község vagy város, megye és ország.

4. Lakóhely: község, város, megye, ország, utca, házszám. Állampolgárság. Illetékesség. Pl. optáltaknál.

5. Családi állapot: nős, nőtlen, hajadon, férjzett, özvegy, elvált, vadházasság. (Pl. nőtlen, X. X-el vadházasságban él.)

6. Vallás: róm. kath., gör. kel., ref., ág. ev., unitárius, baptista, izraelita, felekezetenküli.

7. Foglalkozás: napszámos, földmives, gazdálkodó, lakatos, kerékgyártó, pék, ügynök, magánhivatalnok, földbirtokos, magánzó stb., stb.

A gyanúsítottához való viszonyról feltüntetendő, hogy nincs-e rokonságban, vagy haragos viszonyban azzal. Továbbá, hogy nincs-e rokonságban a sértettel vagy nincs-e a bűncselekményben, vagy annak folytán bármi módon érdekelve.

Miután a járőrvezető a fenti adatokat feljegyezte, felhívja a tanut, hogy amit az esetről tud, összefüggően adja elő. Nagyon fontos, hogy a tanut hagyja beszélni és csak akkor szóljon közbe, ha az a tárgytól túlságosan eltér (különösen asszonyoknál szokott ez előfordulni), de ha lehet, még ekkor sem kell közbeszólni, mert a tanu a végnélküli összevissza beszéd közben könnyen szalaszt ki a száján olyan kijelentést, ami az ügyre döntő fontossággal bírhat. Ebben a tekintetben nem lehet szabályt felállítani, hanem a kikérdezőnek kell a tanu egyéniségét, szellemi képességét és a helyzet körülményeit tekintetbe véve, a közbeszólás pillanatát megéreznie. A fődolog, hogy nem szabad türelmetlennek lenni, nem szabad mindent azonnal és egyszerre megtudni, vagy a tanuból kivenni akarni, hanem mindent nyugodtan meg kell hallgatni, amit összefecseg.

A vallomást fel kell jegyezni és azután össze kell hasonlítani azokkal az adatokkal, amelyeket mint szükségeseket a csendőr magának az előkészület alkalmával felírt és amelyekre a tanu vallomásában nem felelt. Erre nézve adjon fel aztán a tanunak kérdéseket.

fel búvóhelyül. Egyébként az említett útvonalat, de különösen annak Z. község körüli szakaszát nyugtalanították különféle bűncselekményekkel.

A község déli szélén, közvetlenül az út mellett volt a temető, amely igen sűrűn fás-bozotos volt, tehát szintén jó búvóhelyet nyújtott. Ezt a helyet aztán a cigányok arra használták fel, hogy a hazafelé tartó járműveket ott az esti órákban feltartóztatták és kirabolták, máskor pedig észrevétlenül felugráltak a járművekre s úgy hajtották végre a lopásokat, amelyek később szinte naponta ismétlődtek.

Az ungvári szárnyparancsnokság rendelkezésére az említett útvonalat a szomszédos őrök gyakran portyázták ugyan, de a lopások teljesen nem szűntek meg addig, amíg a községbe — 1904-ben — őröket nem állítottak fel. Az őr felállítása után a cigányok természetesen azonnal úgy elpárologtak, mintha ott sem lettek volna.

Az őr felállítása idején kerültem oda őrparancsnoknak. A szomszédban lakó református lelkésznel volt a község intelligenciájának az alsóklubja. Szabad időmben néha én is át-átjárógtam s alsózás közben sokszor visszaemlékeztek a lopások és rablások idejére.

Az őr felállítása után helyeztek a községbe egy új tanítót, aki az ilyen beszélgetések alkalmával mindig lekiicsinyelte az egész ügyet s úgy félvállról mondogatta:

— Semmi az egész. Ha én itt lettem volna, másként lett volna minden. Szerettem volna én látni azokat a cigányokat, elláttam volna a bajukat csendőr nélkül is.

Egy vasárnap délután szintén egy alsósparti gyűlt össze. Újra szóbajöttek a cigányok s a tanító újra a szokott vitézséggel nyilatkozott.

Tudtam, hogy a másfélkilométernyire levő szomszéd községben lakó tanító leányának udvarol, esténként odamaradozik, sőt többször éjszaka jön haza. Este hét óra tájban eltávoztam s úgy mellékesen megkérdeztem tőle, hogy mit csinál ma este. Azt mondta, hogy pár órára átmegeg a szomszéd községbe udvarolni.

Elhatároztam, hogy próbára teszem a bátorságát. Gyorsan hazamentem s este 9 órától, miután egy járőröm rendes szolgálatban állott, ellenőrző szolgálatba indultam. A temetőben két óra lest írtam elő, amelyet éjfél után egy óráig kellett megtartanunk.

Éjfél tájban lépteket hallottam. Erősen figyeltem s a világos éjszakában felismertem a tanítót, aki az udvarlásból tartott hazafelé. Mikor közvetlenül a temetőhöz — velünk szembe — ért, kiléptem járőrtársammal a temetőből és „Jó estét” kívántam.

A tanító nagyot ugrott, aztán se szó, se beszéd, úgy nekiiramodott a futásnak, mint a nyúl. Még a kalapját is a kezébe kapta, hogy jobban tudjon szaladni. Ijedtében cigányoknak nézett minket, pedig nem is volt nagyon sötét.

Meg sem állott a laktanyáig. Csak egy csendőr volt otthon, azt felköltötte és lélekszakadva panaszkolta, hogy négy cigány megtámadta a temetőnél és ki akarta rabolni, Isten csodája, hogy meg tudott menekülni.

Bevonulásom közben találkoztam a csendőrrel, amint nagysietve ment a temető felé — egyedül. A tanító semmi pénzért nem volt hajlandó vele menni. De aztán nem is mondta többé, hogy szeretné látni a cigányokat.

Ha gyanuja van arra, hogy a tanu nem mond igazat, akkor egyes lényegtelenebb körülményeket is feljegyezhet, pl. napot, időt, helyet, jelenvoltakat, megjegyzéseket stb. Ezeket aztán később újra meg kell kérdezni a tanutól. Ha másodszor is ugyanazt mondja, akkor valószínűleg igazat beszél, de ha az első és második vallomása között — habár csak a részletekben is — eltérések vannak, akkor alapos a gyanu, hogy vagy először, vagy másodszor nem mondott igazat.

Kérdéseket nem szabad úgy feltenni, hogy azzal a tanut valamely irányban befolyásoljuk, hanem mindig úgy, hogy arra befolyástól mentesen válaszolhasson. Például sohase kérdezze a csendőr a tanutól, hogy: „Ugy-e, Kovács Pétert látta a kérdéses időben és helyen egy batyúval hátán a kerítésen átugrani”, hanem úgy, hogy „Látott-e valakit a kérdéses helyen és időben a kerítésen át menekülni, ha igen, ki lehetett az?”. Mert ha az első mód szerint teszi fel a kérdést, a tanut szinte befolyásolja rá, hogy más nem lehetett a tettes, mint Kovács Péter, míg a második kérdés szabad teret ad a feleletnek.

Azt, hogy a kérdező mikor és hogy kérdezzen, mindig a kikérdezendő tanu egyénisége, műveltsége és az eset körülményei szabják meg; ezeknek rendszerbe foglalásával, osztályozásával nem foglalkozom, mert csak zavart okoznék. A csendőrnek elég annyit tudnia, hogy mindig úgy kérdezzen, hogy kérdésével a kikérdeztet semmilyen irányban ne befolyásolja. Sohasem szabad arról sem megfélekedni, hogy a tanutól megkérdezzük, hogy azt, amit mond, honnan tudja, mert erre a tanuvallomás értékelésénél és ellenőrzésénél szükség van. A kikérdezésnek ez a része veszi a kikérdezőt a legjobban igénybe, mert csak az ügy teljes és részletes ismerete mellett tud olyan kérdéseket feladni, amelyekkel mindent kivisz a tanuból, ami érdemlegeset az az ügyről tud és ami annak felderítése szempontjából fontossággal bír.

Összefoglalva tehát az elmondottakat: a kikérdeztől eredményt várni csak akkor lehet, ha arra a kikérdező jól felkészül, pontosan tudja, hogy mire van szüksége, továbbá, ha a tanu által az első általános kérdésre adott feleletet, mely voltaképpen a tanu általános tudásának és benyomásainak képét adja, pontosan feljegyzi. Nem győzöm elégszer hangsúlyozni, hogy a kikérdező először csak hagyja a tanut beszélni, figyelje meg az előadását pontosan, jegyezze fel és csak ha a tanu már mindent elmondott, szóljon közbe, illetve jöjjen a kérdéseivel. Kivételt ez alól csak akkor lehet tenni, ha a tanu teljesen eltér a tárgytól, vagy ha az egyénisége, szellemi képessége, vagy más körülmények nem nyujtanak reményt arra, hogy a sok beszéd közben a tanu magát elszólja és ez által az ügy felderítéséhez akaratlanul is hozzájárul.

Mindig szemelőtt kell tartani, hogy a tanuk legnagyobb részének fogalma sincs a gonosztevők szokásairól, a bűncselekmények végrehajtási módjairól, vagy alkatelemeiről és így sok olyan körülményt, ami a nyomozásra fontos, önkéntelenül elhallgatnak, mert lényegtelennek tartják. Például a kémek, őrtállók tevékenységét nem ismerik és így nem is gondolnak arra, hogy azt is meg kellene mondani, hogy a bűncselekmény elkövetése előtt egy villanyserelő volt a lakásban azzal az ürüggyel, hogy a villanytelepről küldték és a vezeték vizsgálata közben az egész lakást megtekintette, stb. Ha

szükségesnek mutatkozik, — ami a bűncselekmény természetétől függ —, ezekre nézve is kérdést kell intézni a tanuhoz. Sokszor csak úgy lehet a tanuból mindent kivenni, amit a bűncselekményről tud, ha pontról-pontra kérdezi a csendőr, mert magától nem tudja felfogni, hogy észleletei közül melyek fontosak és melyek nem és talán minden rosszakarat nélkül, de csak a mellékes dolgokat adja elő, a fontos körülményeket pedig, amelyek szerinte lényegtelenek, elhallgatja.

Látjuk tehát, milyen fontos, hogy a csendőr a tanutól minden körülményt megkérdezzen. A berlini rendőrségnél például a különböző bűncselekményekre kérdőívek vannak felfektetve, azokat a nyomozó magával viszi és a bűncselekmény sajátosságai szerint még szükséges kérdésekkel kiegészítve felhasználja a kikérdezések alkalmával. Sokszor előfordul, hogy a tanut olyan dolgokról kell kérdezni, amihez a csendőr nem ért, például orvosi dolgok, kettős könyvelés, gépszakértői dolgok stb. Ilyen esetekben a kikérdezéshez szakértőt kell igénybe venni.

A szakértők igénybevételével Milviusz Attila százados úr lapunk folyó évi 11. számában részletesen foglalkozott, felesleges lenne, hogy azokat, amiket ott igen szépen és helyesen összefoglalt, megismételjem, Ehelyett reátérek azokra az esetekre, amikor a csendőr a tanutól nem várhat egyenes és elfogadható feleletet és így más módon kell kivennie belőle, amit az esetről tud.

Hányszor talál az ember olyan tanukat, akik a kérdésekre „nem tudom”, „nem törődöm ilyesmivel” szavakkal válaszolnak. Ilyen esetekben nem szabad a csendőrnek a nyugalmit elvesztenie, hanem kutatnia kell az okot, hogy vajjon miért nem akar az illető vallani.

A tanu ilyen viselkedésének okait a következőkben kereshetjük:

1. vannak hallgatólag emberek, akik restségből, kényelemszeretéből, de sokszor azért is, mert foglalkozásuk körében emberekkel nem érintkeznek, vagy mert hiányos nevelésük miatt nincs elegendő szókincsük, nem szeretnek beszélni;

2. szeretne a kikérdezőtől időnyerés céljából minél hamarabb megszabadulni;

3. fél a bíróság vagy a hatóság elé idéztetéstől;

4. a csendőrség és a hatóságok iránt ellen-szenvvel viseltetik. Ez leginkább olyanoknál fordul elő, akiknek a csendőrséggel, rendőrséggel vagy a hatóságokkal valami összeütközésük volt, már valamiért megbüntették őket, vagy eljárás folyt ellenük;

5. a bosszútól való félelem;

6. attól való félelem, hogy az ügybe belekeveredik, vagy hogy az eljárás folyamán neki vagy valamelyik hozzátartozójának valamilyen büntetendő cselekménye derül ki, esetleg oly kényes családi ügyei jöhetnek napvilágra, amelyeknek nyilvánosságra hozatalát szeretné elkerülni;

7. rosszakarat, hogy hallgatásával a gyanúsítottnak ártson;

8. a gyanúsítottal rokonszenvezik és azért nem akarja elárulni amit tud;

9. a tanu maga a tettes és viselkedésével a csendőrt félre akarja vezetni.

A kikérdezőnek a legtöbb esetben nehéz eltalálnia, hogy melyik ok készíti a tanut a kikérdezősől kibúvársra, de minden esetben meg kell próbálni őt szóra hozni és vallomásra bírni. Ez csak úgy lesz lehetséges, ha ügyes puhatolózással és kérdéssel



megállapítja a nyomozó a hallgatás valószínű okát és ennek megfelelően igyekszik vagy az ok megszüntetésével, vagy más módon a vallomást kivenni.

Tudjuk, hogy a csendőrnek a Szut. 430. pontja értelmében a tanuságtételre kötelezett tanut sem szabad vallomásra kényszerítenie. A vallomás megtétele tehát teljesen a tanu jóindulatától függ, azért elsősorban a vallomástételre való önkéntes készsége kell benne felébreszteni, de nem nyers és durva bánásmóddal, vagy bántalmazással, mert ez többet árt a dolognak, mint használ, hanem jóindulatú, nyugodt rábeszéléssel, vagy ahol ez nem használ, megfelelő szigorral és eréllyel.

Ezt a kérdést azonban, hogy t. i. miként kell egy rosszsándékú vagy makacs tanut vallomásra bírni, majd egy másik cikkben fogom elmondani.

## A harcászati elvek gyakorlati alkalmazásának fejlődése.

írta: Hazai Imre százados.

(Befejező közlemény.)

A háború elején az összeköttetések megszervezése nem okozott nagy gondot, mert az egységek száma kevesebb volt, míg ma a zaszloaljon beui az akkorinak a kétszerese.

Az első nagy eltérés a távbeszélő kiküszöbölése az első vonaból, amit a lehallgatás veszélye tett főleg szükségessé.

A b) ábrán (mult számunkban. Szerk.) látjuk a híradó eszközök zömét, számolva a terepviszonyokkal, az összeköttetés különböző fontosságával és a híradó eszközök teljesítőképességével.

A roham a végrehajtást és az előkészítést illetően a támadás legfontosabb része. A világháború elején a rohamozó részek elszánt lendülete és az ellenséges vonalba való betörés erőteljes végrehajtása többnyire elég volt ahhoz, hogy a védő keskeny védővonala összeroppanjon. Ezzel szemben ma a védő mély, gépekkel megrakott övben fejti ki az ellenállást. Ebben a felállításban a védő tüzgépeinek az ellenhatása olyan tökéletes lehet, hogy a támadó megállítását a teljes megsemmisítésig fokozhatják. Ha ehhez még hozzávesszük a harcokcsik és a csatarepülők szerepét, azt látjuk, hogy az előkészítés, tervszerűség és együttműködés tekintetében a támadás eme fázisa olyan feladat elé állítja a parancsnokot és a csatárt, mely a világháború elején fennállott követelményekkel szinte össze sem hasonlítható. Ha pedig mindezekhez még hozzávesszük a korszerű harc idegőrlő befolyását is, akkor rámutattunk a támadás végrehajtását befolyásoló fontosabb tényezők fejlődésére.

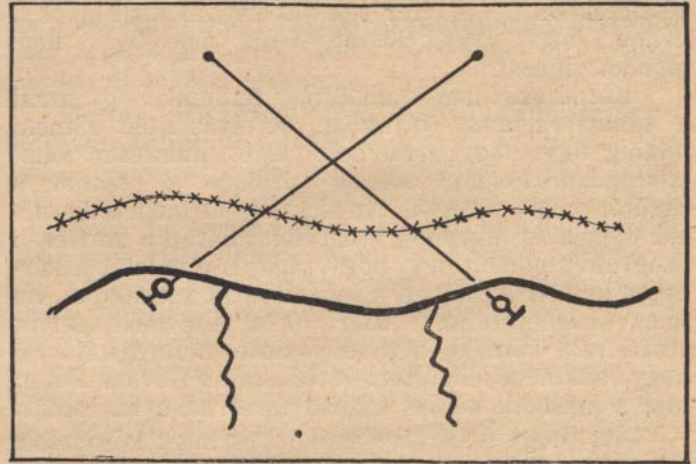
### III. A védelem.

Gyalogságunk a világháború elején a védelemtől idegenkedett és azt csak akkor alkalmazta, ha a harcviszonyok rákényszerítették. Ezen nem is lehet csodálkozni, mivel gyalogságunk erősen támadó szellemben volt nevelve. Azonban már a világháború első évében felismerték, hogy az állandó, nyomasztó túlerővel szemben ennek az erős támadó szellemnek további istápolása pótolhatatlan veszteségekhez vezet. Részben eme felismerésnek, részben pedig a gyalogsági tüzerő növekedésének az lett a következménye, hogy a védelemre is gyakran került sor.

A tartós állásharcra együttjár a háború meghosszabbodása, annak rengeteg hátrányával. Ezért a védelemnek minden formáját átmeneti haremódnak tekintjük, melyet

csupán addig alkalmazunk, míg a támadáshoz erőt gyűjtünk, vagy azt más helyen megindítjuk.

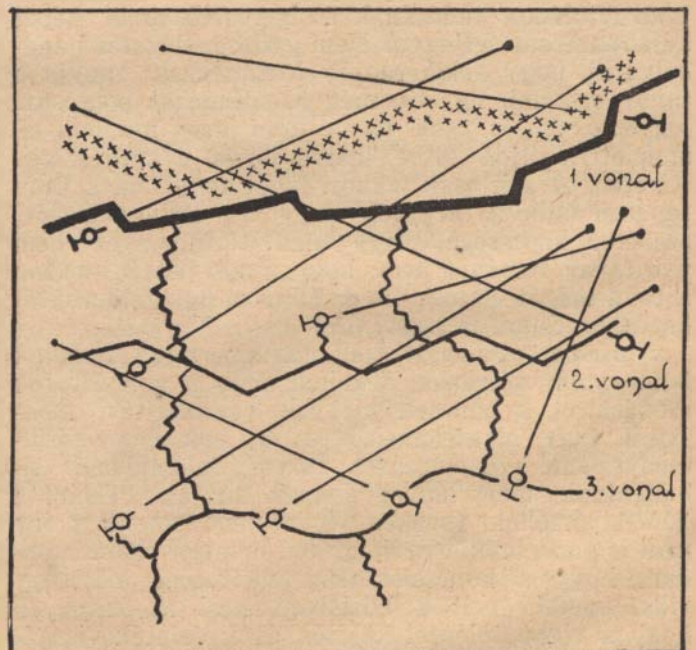
A gyalogság bőséges gépfelszerelése a védelmet megkönnyítette és a védő erejét megsokszorozta. A háború elején a védő egy összefüggő, alig párméter mély vonalban helyezkedett el. Az előterepen a tüzérségi tűz uralkodott



8. ábra.

és azt a védő puskatüze pásztázta. Az akkor rendelkezésre álló néhány géppuska hatása a feladatok tömegében szinte szétforgácsolódott. Ennek a vékony vonalnak az ellenállása is természetesen igen csekély volt. A támadó részek erősebb tömörülése a betörési pontokra, támogatva a tüzérségi tüztől, többnyire elég volt ahhoz, hogy a támadó a betörést megkísérelje. A másik nagy hátrány az volt, hogy ezek a védővonalak többnyire a magaslatok gerincén húzódtak, s ha az ellenség ide feljutott, az ellentámadás mindig nagy veszteségekkel járt.

A vékony, összefüggő vonalakban való védekezés a felsorolt és egyéb hátrányok miatt már a világháború második évében megváltozik. A géppuskák száma megsokszorozódott, a gyalogság új harceszközöket kap (kézi-gránát, aknavető, lángszóró, gránátvető). Ezt a sok gépet nem lehetett már többé a szűk vonalakban összezsúfolni, mivel nem tudták jól kifejteni a hatásukat és erősebb tüzérségi tűzben nagy veszteséget szenvedtek. Ezt szem

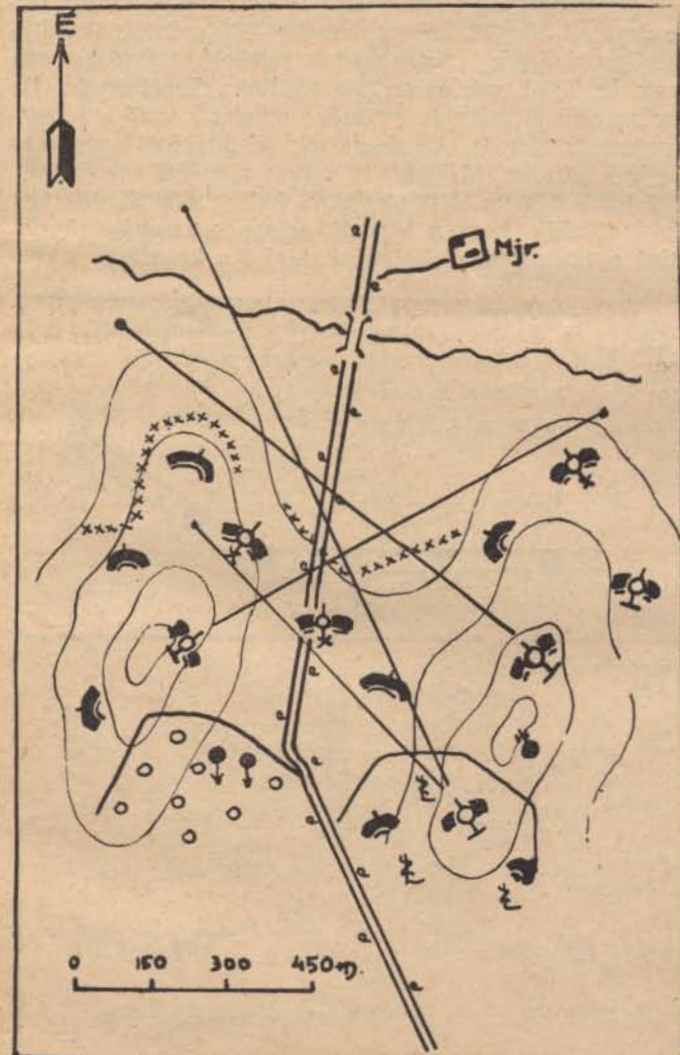


9. ábra.

előtt tartva, a védő 2—3 ilyen védővonalat épített egymás mögött. Ha az ellenség betört az első vonalba, még mindig könnyű volt őt a második vonalból tüzellel megállítani és ellentámadással kidobni. Az esetben pedig, ha ez a kísérlet eredménytelen maradt volna, még mindig számolni lehetett a harmadik vonal ellenállásával.

A világháború harmadik évében azonban már ez a rendszer is elavultnak bizonyult, és pedig több okból.

Az entente hatalmak tüzérségének óriási megnövekedése és a szükséges löszkorlátlan mennyisége lehetővé tette, hogy ezeket az összefüggő, jól megfigyelhető vonalakat akár napokon át is pergőtűz alatt tartsa. Ennek a tűznek a hatása megsemmisítő volt. A tüzérségi tűz a nagy gonddal és fáradsággal kiépített árkokat és akadálymezőket teljesen összerombolta és a védőt a földalatti óvóhelyekbe szorította. A repülők és a harcokocsik támogatásával megindított támadással szemben ez a védőrendszer sem mutatkozott elég erősnek. (Hogy ez a támadó eljárás nem hozott sikert az ententének — dacára nyomasztó túlerejének — az kizárólag annak volt tulajdonítható, hogy az állásokat a világ legkitűnőbb gyalogsága védte.) Szükségszerűen bekövetkezett tehát a vonalak védelmének a feladása; a harcoló felek áttértek a terület-



10. ábra.

védelemre. A védő erőit szélességbe és mélységbe tagozta, kerülve az összefüggő vonalakat. Így jött létre a mélységi öv rendszere, melyben az egymást támogató részek rendszertelenül nyertek elhelyezést.

A védőnek ezzel a felállításával szemben a támadó tüzérsége már nehezen boldogult, mert összefüggő nagy célok nem voltak s a meglévő kis célok olyan ügyesen tudtak rejtőzni a terepen, hogy nehéz volt őket felderíteni. A helyzet számokban kifejezve is erősen megváltozott. Míg eddig a védelemben levő zászlóalj által megszállt árkok területe átlag 10—20.000 m<sup>2</sup> volt, a szélességi és mélységi tagozódás következtében a mélységi öv területe ugyancsak egy zászlóaljnál kb. a negyvenszeresét teszi ki. Ezzel sikerült elérni az ellenség tűzének szétforgácsolását.

A mélységi tagozódás lehetővé teszi nagyobb erők visszatartását tartalékviszonyban. Ez a világháború elején nem volt lehetséges, mert a sűrűn megszállott vonalak minden erőt felemésztettek. Az egységek hatóereje tetemesen megnövekedett. Gondoljunk csak arra, hogy a háború első felében a raj milyen kicsi, jelentéktelen része volt a századnak. Ma azonban a raj önálló sejtje a védelemnek, s ha géppel rendelkezik, tartós ellenállást tud kifejteni.

A védő nem elégszik meg azzal, hogy erőit az előbb említett módon mélységbe tagozza. Az ellenség megtévesztésére és feltartóztatására kisebb egységeket (raj, szakasz) tol maga elé, átlag 1—2 km-re. Ezek a gépekkel megerősített harcolóerősök — különösen ha az ellenség nem elég határozott — igen jó szolgálatot tesznek. Sok esetben órákon át feltartóztatják az ellenséget s ha végül engednek is a nyomásának, a célt mégis elérték; a támadó kénytelen gépeit tüzelőállásba vinni és tagozódni.

A védőállás álcázása és burkolása a világháború elején ismeretlen fogalom volt. Mély, meredekfalú árkokat építettek, a kidobott földet az árok partján hagyták. Ezek az árkok a földről szabad szemmel is kilométerekre láthatók voltak. Még könnyebb volt a megfigyelés a levegőtől a repülők révén. Mitsem ér a mélységi tagozás, ha nem járul hozzá a lejtőkételetesebb álcázással és burkolással. A mesterséges rejtőzés ma már valóságos művészetté fejlődött s néha szinte lehetetlennek látszó dolgokat old meg.

A világháború elején a tartalékok többnyire a magaslatok hátsó oldalán voltak elhelyezve, ami tökéletes biztonságot jelentett az ellenség tüze és megfigyelése ellen. A repülő szemé azonban ide is belát, tehát a pihenőben lévő csapat is kénytelen rejtőzni. Itt csak közbevetőleg említem meg, hogy a védelem számára hatalmas nyereség a rejtőzés szempontjából a mesterséges köd és füst alkalmazása. Ezzel az eljárással nagykiterjedésű területeket sikerül kivonni az ellenség látása alól.

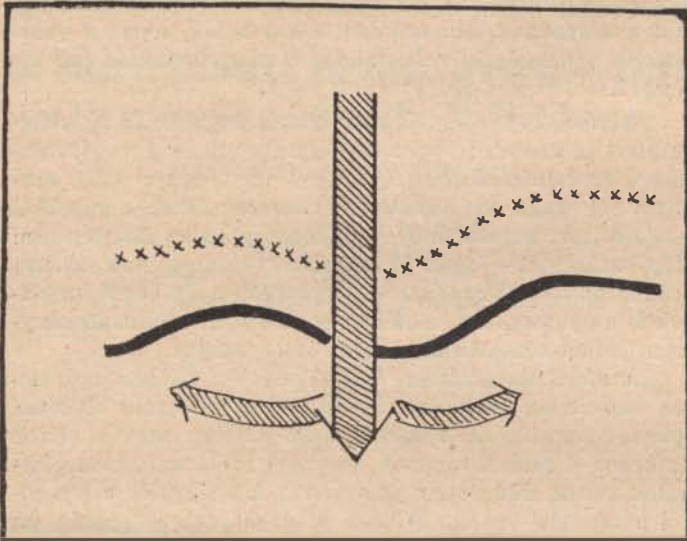
A világháború elején a gyalogság teljesen rá volt utalva a tüzérség támogatására, s a támadó tömegeit is főleg a védő tüzérségének tüze állította meg. A korszerű gyalogság gépekben olyan erős, hogy az ellenség mozgó élő erőivel szemben igen határos ellenállást tud kifejteni. Így tehát a tüzérség tűzének nagyobb erejével az ellenség tüzérsége és gépei ellen fordulhat.

A védő részéről kifejtett tüz harcnak az a formája, melyet a világháború elején alkalmaztunk, később teljesen elavult. Annak idején a védő a puskatűzet, éppen úgy, mint a támadásban, már a legnagyobb távolságon megnyitotta. Ennek a nagy távolságra leadott puskatűznek a

*A harmincéves háború idejéből származó hadi kézikönyv valamely megerősített hely körülzárolására a következő szabályt adta: „Ha egy várat ostromolni akarsz, zárasd körül lovassággal, úgy, hogy egy macska vagy egy kutya se tudjon kijönni. Olyan messzire tartózkodjál a várostól, hogy ágyúval ne lehessen téged könnyen eltalálni. Úgy üsd fel taborodat, hogy azt ne lehessen ágyúzni és így abban kárt tenni. Az összes ezredekkel dolgoztass és úgy elől, mint hátul sáncold el magad az ellenségtől.”*

hatása igen csekély volt. Lassította ugyan a támadást, de megállítani nem tudta. Az előterepen mindig voltak területek, melyek pásztázás nélkül maradtak, mert a puskatűz lapos röppályájánál fogva oda nem tudott hatni. Ezzel szemben ma a rengeteg tüzgép, ha nem érné az ellenség gépeinek és tüzérségének lefogyó tüze, szinte minden mozgást megbénítana a támadónál.

Részben az ellenség eme tűzhatása, részben pedig a támadó erős tagozódása szélességbe és mélységbe (sok cél nagy területen), okozza azután azt, hogy a védő gépei mégsem uralkodnak korlátlanul az előterepen. A gépek aránylag igen kicsiny területen elférnek. Ezt a kis területet — a tüzelőállást — könnyű úgy berendezni, hogy az ellenség csak nehezen fogja észrevenni.



11. ábra.

Védelemben az összeköttetés technikai lebonyolítása ugyanolyan nagy változáson ment át, mint azt a támadásnál láttuk. Az összefüggő vonalakban lefolytatott védelemben az összeköttetés főleg a távbeszélőre volt alapozva. Ez azonban többnyire üzemképtelenné vált a tüzérségi tűz megsemmisítő hatása következtében. Így igen gyakori volt egyes védőegységek teljes elszigetelődése. Ezen ma elsősorban a jelek kiterjedt alkalmazásával segítünk, továbbá azzal, hogy a védelem lefolyását a legapróbb részletekig szabályozzuk. Ennek alapja a *tűzrendszer*, vagyis a gépek ügyes, előrelátható elhelyezése a főellenállási öv keretén belül oly módon, hogy minden egyes gép hatása a legnagyobb mértékben ki legyen használva. A *tűzterv* pedig hivatva van a gépek feladatát, tüzharcát és együttműködését minden helyzetben szabályozni.

Az ellenség részéről könnyűszerrel felderített védővonalak megtámadása erős tüzérségi tűz után nagy tömegekkel lett végrehajtva; ez a módszer az aránylag keskeny védőrendszer áttörését és felsodrását eredményezte.

Ezzel szemben a korszerű elvek szerint harcoló védőnek mély főellenállási övébe betört támadó sokszorosan nehezebb feladat elé van állítva. Addig, amíg a védő elől

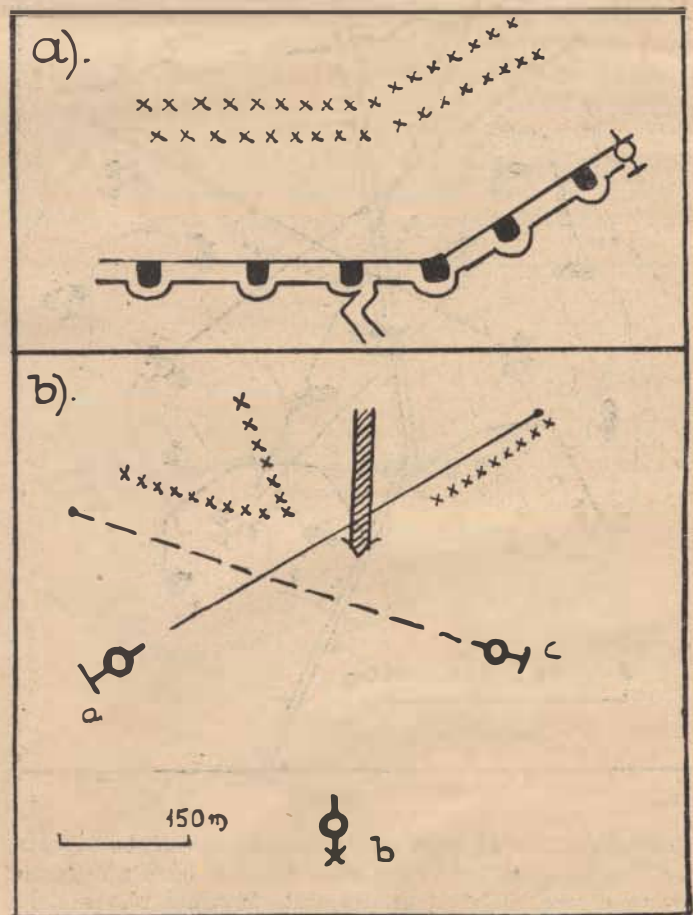
levő fészkeinek vonalát eléri, az elhárító könnyű és nehéz fegyverek tüzeben mozog előre. Ez az előrejutás a csatár fizikai és erkölcsi erőtartalékának a javát fel-emészti. Pedig mikor a védő első fészkeit eléri, csak akkor kezdődik számára a legnehezebb munka: átküzdeni magát a mélységi övön. Ez az átküzdés az ellenség gépeinek oldalozó, arc- és háttüzeiben, a magárautalság nyomasztó érzésével párosulva, a gyalogos legnehezebb harcfeadata.

A védőállás megerősítésével kapcsolatos műszaki munkák tekintetében is jelentős változás állott be. A vonalas védőrendszer idejében az összefüggő állások, az összekötő- és futóárkok, továbbá a rókalyukak tömegét építette a védő. Ezek kiemelése és karbantartása rengeteg munkát emésztett fel és mint már az előbbieken említettem, a repülők fényképezése révén pontos adatokat szolgáltatott a támadó tüzérségnek.

A védőállás erős szélességi és mélységi tagozása következtében ez az erődítési rendszer teljesen megváltozott.

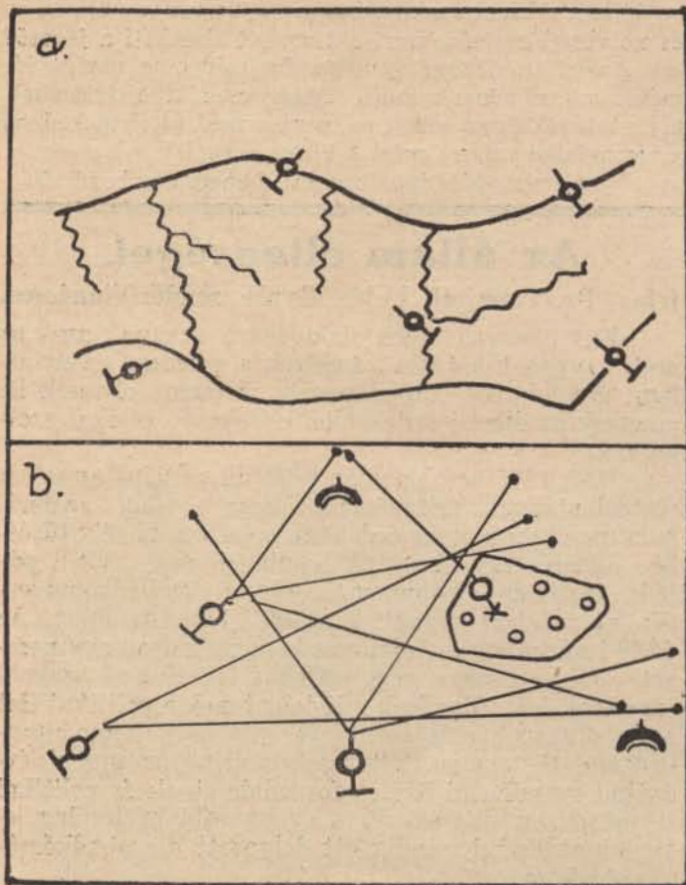
A kis egységekből álló fészkeknél a mesterségesen létesített nagy tér- és távközök áthidalására nem volt többé szükség ezekre az ároklabirintusokra. A rókalyukak helyét felváltotta az óvóhelyek építése, melyek terjedelemben már lényegesen kisebbek.

Az akadályok telepítésénél is szakítottak a régi fel-fogással. A tömött, széles, néha 80—100 méteres akadálymezők a tüzérség és az aknavetőek romboló tüzevel szemben csak korlátozott mértékben bizonyultak ellenállóknak. De ezekre nem is volt már szükség, mihelyt a védő a fészkek-rendszerre tért át. Az akadályok telepítésénél most már a gépek tüze az irányadó. A rejtett tüzgépek megsemmisítő hatását szem előtt tartva, ezeket az akadályokat úgy építi a védő, hogy a támadó szinte egérfogóba kerül. Mint a 12-ik ábráról láthatjuk, kirívó a különbség a két-



12. ábra

A harmincéves háború várvédelmeinél olyan távolságra, ahová a közönséges puská nem hordott, továbbá olyan alkalomnál, amidőn a drága ágyúlövedéket nem akarták pazarolni, az ellenség nyugtalanítására az úgynevezett gátpuskát alkalmazták. A várfalba, vagy külön e célra szolgáló cövekre erősítették, ami egyrészt a célzást tette biztosabbá, másrészt a lövést megkímélte a puská hátralökésétől. Különböző nagyságú gátpuskák voltak, amelyekből 3—8 lat súlyú golyókat lőttek.



13. ábra

féle akadályépítési mód között. A 12/a. ábra szerinti helyzetben a támadó teljesen tájékozva van a védőállás és az akadályrendszer fekvéséről és erősségéről, tehát itt ismert tényezőkkel számol. Ezzel szemben a 12/b. ábrán az ellenség helyzete teljesen más, mert ha fel is derítette az a. és b. géppuskákat, nincs tájékozva a föld felett közvetlenül fektetett akadályról. A támadó csak közvetlen közletről veszi észre az akadályokat, azok elöl kitér s mivel a védő az akadályok közötti kaput szándékosan tűz nélkül hagyja, a nyíl irányába tör előre. Ezáltal teljesen beleesik a védő előkészített tűzcsapdájába. Ekkor érkezik el az a pillanat, hogy az eddig néma „c” géppuska megnyitja a tüzet; egy ilyen géppuskának a hatása a teljes megsemmisítésig fokozható.

A gépek kölcsönös tűztámogatásán nyugszik a védelem szívóssága. A vonalas védőrendszerénél ennek sok akadálya volt. Nagymértékben fennállott a saját küzdők veszélyeztetése és amellet a gépek tüze sokszor hatásatlan maradt, mert az ellenség a gépek között levő, részben ép, részben összelőtt árkokat felhasználta a fedett előrejutásra. (13/a. ábra.) A mélységbe tagozott védőnél ezek a hátrányok hiányzanak. A fészkek egymást kölcsönösen támogatják és mozgékony tűzükkel biztosan uralkodnak az előterepen. (13/b. ábra.)

A harcnak még számtalan apró részleténél ismerjük a változást a mult és a jelenlegi harceljárás között, ezek azonban már nem foglalkozhatom az anyag nagy terjedelme miatt.

Mivel teljesen más irányban kellett volna tanulmányomat felépíteni, a harcokcsik és a csatarepülők alkalmazására szándékosan nem tértem ki, csak főleg azon változásokra kívántam rámutatni, melyek a háborút viselt nemzedék emlékezetében még elég frissen élő benyomások kapcsán időszerűek.

## Borúra-derű.

**írta: Egy borút átélt öreg csendőr.**

Mi csendőrök, midőn a testület kötelékébe léptünk, bizonyára egyikünk sem hagytunk otthon számottevő vagyont, gazdaságot. Én is mindössze egy német menetlevéllel és egy katonaládával állítottam 'be az ungvári csendőrlaktanyába jó néhány évvel ezelőtt.

Midőn felvételre jelentkeztem, eltökélt szándékom volt, hogy a csendőrségi szolgálatot választom életpályámul.

Már az első havi szoldom felvételekor gondoltam öreg napjaimra, melyeket Isten kegyelméből elérni reméltem. Takarékoskodtam. De nem úgy, hogy majd a hó végén takarékbba teszem a szoldom azon részét, amelyet a hó folyamán elkölteni nem tudtam, hanem a hó elején költségvetést csináltam. Egy kis összegnek feltétlenül maradnia kellett s arra azt mondtam, hogy „nincs”. Postatakarékba helyeztem.

Ha egy árjegyzék akadt a kezembe, vagy egy ügynök ajánlotta az áruit, nem úgy gondolkoztam, mint a könynyelmű bajtársak, hogy vajjon lehet-e az ajánlott cikket valamire használni, ha igen, akkor megveszem, mert úgyszem sok a havi részlet, hanem azon gondolkoztam, hogy van-e nekem föltétlenül szükségem az ajánlott áruira? Ha nincs, ha nélkülözni tudom, nem veszem meg.

Igy aztán csak gyűlt a pénzceském és fokozódott, szilárdult a szolgálati kedvem.

Midőn a hetedik szolgálati évemben őrmester, őrpapancsnok lettem, megnősültem.

Szép kis összeg megtakarításom volt s a feleségem is kapott egy kis hozományt. Szerény, takarékos életmódot pedig a nősülésem után is folytattam, úgy, hogy a hadüzenetkor tizenötezer koronám volt a takarékbban. Tekintélyes összeg egy olyan embernek, aki egy katonaláddával jött a csendőrséghez.

Tartott a háború. A drágaság nőtt. Nem voltunk tőzsdeügynökök, nem tudtuk, hogy a pénz értéke romlik. Háború van, minden drága, majd békében megint úgy lesz, mint volt. Így gondoltuk ezt mi, egyszerű emberek.

A háború végefelé jött a csatornák patkányhada és nyomában az összeomlás.

A Felvidéken szolgáltam, a szárnyparancsnokság bizalmasan közölte, hogy akinek van hová elhelyezni családját, az igyekezzék, mert a területet alighanem át kell engedni a cseheknek.

A családomat elküldtem az apósomhoz Szatmár megyébe, de rosszul jártam, mert ott meg román megszállás alá kerültek s én 2 évig még levelet sem válhattam velük.

A pénzem tönkrement. Akkor már tudtam, hogy nem a drágaság nőtt, hanem a pénz értéktelenedett el. Szűkebb hazám oláh kézen volt. Akkori lelkiállapotom mellett mindezt véglegesnek tekintettem. A családtól való hosszú távollét nemigen alkalmas a hitvesi hűség és a kölcsönös bizalom fokozására. Egyik levelet a másik után írtam, de válasz nem jött. Ugy gondoltam, hogy ha a leggyilkosabb háború idején lehetett levelezni még a Szibériában levő hadifoglyokkal is, lehetetlen, hogy a pár kilométernyire levő feleségem ne tudna írni. Biztosan a nyomorban ő sem akar tudni rólam. (Utólag tudtam meg, hogy neki is ilyenforma aggályai voltak énrólam.)

Ámiért eddig éltem: a haza, a család, a nyugalmas öregkort jelentő megtakarítás — minden oda van. Akkor legalább azt hittem, hogy örökre. Kezdtem magamat igazán fölöslegesnek érezni a világon. Sötét gondolatok fészkeltek agyamba, csak az volt a szerencsém, hogy az édes anyámtól vallásos nevelést kaptam.

Egyszer egyedül mentem ellenőrző-szolgálatba. Elke-

seredésem akkor érte el tetőfokát. Már az édesanyám is ritkán jutott eszembe. Meleg tavaszi nap volt. Leültem az út szélére, agyam talán már nem is működött, mert gondolkodás nélkül néztem magam elé. Minek itt tovább kínlódni? Ha már minden elveszett, vesszek utána magam is! Gépiesen babráltam a puskámmal...

Üres tekintetem megakadt egy galacsinhajtó bogárkán. Diónagyságú gyurmát hajtott maga előtt nagy erőlködéssel. Egy kis parasztfiúcska két ökröt hajtott arra a legelőre s az egyik ökör lépte éppen a kis bogárkára irányult. Ösztönszerűen a vállam közé húztam a nyakamat: „Na, kis bogárka, most véged van!” De a bogárka kint maradt valahogy az ökör talpa alól, csak a gyurmáját taposta széjjel. A kis bogár dermetten nézett maga elé, de tétlensége nem tartott sokáig, hanem maga elé vette a széttaposott galacsinnak egy kis hulladékát s hajtotta tovább nagy erőlködéssel.

Én ennek láttára feleszméltem. Párhuzamot vontam az én sorsom és a bogárka sorsa között. Én is dolgoztam, gyűjtöttem a filléreket, hogy családomnak biztos megélhetést nyújthassak. Ugyanezért erőlködött a kis bogár is. Mert a kettőnk arányai szerint nem volt-e a kis bogárkának az ő galacsinja olyan érték, mint nekem ezer koronám? Amíg azonban én a vagyonom elvesztése miatt feleslegesnek éreztem magam a világon, addig a bogárka csak egy pillanatig maradt tétnel, azután küzdött tovább. Feltettem magamban a kérdést: „Hitványabb volnék-e én ennél a bogárnál? Nem!”

Felugrottam s erős élniakarással teljesítettem a kötelességemet. És amire elbúsultságomban nem is gondoltam, érintkezésbe léptem a határszálon szolgálatot teljesítő bajtársakkal s azok rövid idő alatt közvetítették üzenetemet a családommal és viszont, melynek eredményeként családom kevés idő múlva átjött hozzám.

Nem tudok szégyenérzet nélkül visszagondolni az akkori gyengeségemre. Milyen kicsinek látom most azt a szerencsétlenséget, amely miatt akkor eldobom az életet is, ha a vallásos nevelésem vissza nem tart.

Most, amikor olyan sokan dobják el önkezüleg az életet (leginkább azok, akik még a kezdetén állanak), szükségét éreztem annak, hogy a fentieket leírjam. Ha valaki egy ilyen elkeseredést átélt s lelki szemeivel az évek távlatából arra az időre visszatekint, bizony nagyon szégyenli magát. Talán éppen azt tartaná szerencsétlenségnek, ha teljesülne, aminek nemteljesülése miatt valamikor meg akart halni.

A búsuló bajtársaknak szánt mondanivalómat befejeztem. Néhány szavam volna még a „nem búsuló” bajtársakhoz is:

Közleményemből némi félreértéssel azt lehetne kimagyarázni, hogy céltalan dolog a takarékoskodás. Különösen az összeomlás után, a pénz állandó romlása idején úgy látszott. Abban az időben nem egy bajtársam, kinek nem sajátja a takarékoskodási hajlam, mondotta nekem: „Mi hasznod, hogy takarékos voltál, most neked sincs több, mint annak, aki sohasem takarékoskodott.” A takarékoság ellen abban az időben könnyű volt tetszetős példabeszédeket mondani. Például ilyet: „Két testvér kikapta az apai örökséget. Az egyik takarékos volt s a pénzt takarékbába tette. A másik, míg a pénzből tartott, mindig sört ivott és az üres üvegeket a padlásra dobálta. Háború alatt a pénz tönkrement s a takarékos testvér koldusszegény lett; az iszákos drágán eladta az üres üvegeket és gazdag lett.”

Akkoriban elhittük, hogy üres sörösüvegekből meg lehet gazdagodni. Ma megint reájöttünk, hogy sörtől még csak az gazdagodott meg, aki eladta, aki megitta, soha. Háború volt, forradalom volt, tűzvész és jégeső, de vajjon

ne építsen-e házat senki azért, mert tűzvész van a világon és ne vessen-e senki, mert a termését elverheti a jégeső?

Az én tizenötezer pengőm ma már csak papiros és mégis azt mondom minden fiatal csendőrbajtársamnak, hogy takarékkönyv nélkül ne menjen neki az életnek. Jobb a bizonytalan valami, mint a biztos semmi.

Nem emberektől tanultam ezt, hanem egy bogártól.

## Az állam ellenségei.

írta: Dr. Panajoth Fejér Gyula rendőrfőtanácsos.

Egy állam életének alakulására nemcsak azok az erők vannak kihatással, amelyek a szorosán vett állami gondolatból táplálkoznak, hanem olyanok is, amelyek az állami érdekekkel ellenkező célokat szolgálnak.

Már 1875-ben nyomát találjuk például annak a szabadkőműves felfogásnak, hogy a világ szabadkőművesei egyetemes érdekkapcsolatban és célkitűzésben állanak egymással. A hamburgi nagy orient páholy 1875-ben kívánatosnak jelzi a szabadkőműveség egyértelmű harcát a „sötét” hatalom ellen. Az 1889-i párisi szabadkőműves kongresszuson egy nemzetközi nagytanács terve vetődött fel. Hogy a szabadkőműves összefüggések mit jelentenek a politikai élet szempontjából, azt abból érthetjük meg, hogy hitelt érdemlő történelmi kutatások szerint az utóbbi évszázad mondhatni összes forradalmainak és politikai természetű gyilkosságainak legtitkosabb háttérében letagadhatatlanul mindig ott dolgozott a szabadkőműveség keze.

A „B'nai Brith”, vagyis a „szövetség testvérei” című newyorki független páholy a vezető titkos szer-



Szent hely Jeruzsálemben, ahová Krisztus keresztjét tették a keresztrefeszítés után.



A Magyar Aero Szövetség 1680 köbméteres világítógázzal töltött Hungária léghajójának április 13-án volt a negyedik felszállása Budapesten. A léghajó utasai *Poppe Kornél ny. őrnagy, Pál Andor ny. őrnagy és vitéz Seeberg-Wanckel József* csendőrszázados, budapesti szárnyparancsnok 11 óra 10 perckor indultak Budapestről és 14 óra 30 perckor szállottak le Salgótarjában. Képünkön a léggömb megtöltését mutatjuk be olvasóinknak.

vezet az egész világ számára. A múlt század negyvenes éveiben alapították Amerikában, el van terjedve az egész világon és befolyást gyakorol az összes izraelita szervezetekre. Képviseli a zsidó nép érdekeit, valamint a zsidó tőke világalraeli törekvéseit és örökdió valamennyi államban mind a kormány, mind a befolyásos pártok felett. Hozzá tartoztak azok is, akik a világháborúban mindenütt s így nem utójára Berlinben működtek, kiváltképpen azonban a forradalom idejében mind Oroszországban, mind Német- és Magyarországon.

A világ összes testvérei tulajdonképpen csak egy páholyt s így végeredményében csak egy szövetkezet alkotnak. A háború nem választotta szét az egyes páholyokat; a szabadkőművesek táborában rég elhatározott dolog volt, hogy ki legyen a győző és ki a legyőzött. A győző országokban a páholyok cselekvőleg részt vettek az összes intézkedésekben, míg a német páholyok teljesen visszavonultak és csak a forradalom idején mutatkoztak ismét a nyilvánosság előtt.

Kétségtelen, hogy a szabadkőművesség a kozmopolita és nemzetközi eszmékkal igen rokonszenvez és a szociáldemokratákkal egyirányban halad. A közös ellenség ellen a közös célokért küzdő két társadalmi alakulatnak fegyverbarátságát akarja előkészíteni. A szabadkőművesség mellett épp a szociáldemokrácia az a másik erő, amelynek politikai célkitűzései nem mindig egyeznek az állam célkitűzéseivel.

A szocializmus az országhatárokat és nyelveket csak mesterséges elválasztó tényezőknek ismeri el és csak az osztályközi különbségeket hajlandó eleven

hajtóerőknek tartani. Ennek megfelelően könnyen túlteszik magukat azokon az etikai kötelezettségeken, amelyek mindent polgárt nemzetéhez és országához kell hogy kössenek. Külföldre járnak vádaskodni. A romániai fémpipari és vegyészeti munkások a múlt évben ünnepelelték Bukarestben az amszterdami internacionálé alapján álló szervezetek 10. évfordulóját. A magyarországi munkásság nevében Szász Sándor szólalt fel. Az Adeverul tudósítása szerint Szász Sándor a magyar testvérek üdvözlétének tolmácsolása után kijelentette, hogy Magyarországon a munkások helyzete sokkal rosszabb, mint Romániában. Magyarországon szerinte nincsenek munkásvédelmi törvények, nincs meg a 8 órás munkanap rendszere, ellenben diktatúra van és a reakció megakadályozza a szindikátusok szervezkedését.

A magyar kiküldöttnek erre a szomorú szereplésére a romániai szociáldemokraták vezére, Fluera képviselő egyébként csúnyán rácaffolt, mondván, hogy Romániában csak látszat minden. A magyar állítólagos diktatúra jobb, mint a román kormányzat úgynevezett demokráciája. Náluk maga a kormány provokálta ki a lupényi tömeggyilkosságot. Törvénybe van ugyan iktatva a 8 órás munkaidő, mégis vannak gyárak, ahol 10—12, sőt 16 órát dolgoznak. A vádaskodás tehát visszafelé sült el.

Az osztálykülömbiséget a nagy francia forradalom mind jogilag, mind tényleg megszüntette. Ezt a jelzőt, amely a tömegekben még tud gyujtani, az események már túlhaladták. Az a haladás, amely a község iránti köteleességek és a személyes szabadságból

származó egyéni jogok kiegyenlítése terén észlelhető, nem jelentéktelen. Bár a bérvizonyok terén tagadhatatlanul vannak jogos követelések, mégsem szabad a proletariátust a kapitalizmussal szemben ellentétbe állítani, hanem a proletariátusnak és azzal a szocializmusnak olyan módon való megszüntetésére kell törekedni, hogy megélhetési viszonyait megjavítsuk.

A szocializmus és kommunizmus között igen nehéz a határvonalat megvonni. Előbbi még a magántulajdon alapján áll, de azt fokozatos fejlődéssel korrigálni akarja. Válságos időben a szocializmus könnyen beledől a kommunizmus kaoszába, amely alkotni nem, csak rombolni tud, ledönti nemcsak a gazdasági életfeltételek alapjait, hanem minden etikai értéket is sárba tipor és az ösztönök vad himnuszát zengi.

Az orosz propaganda csápjai mindenhova eljutnak, a sejtiszervezetek mindenütt kiépülnek és a szovjet nyiltan dicsekszik aknamunkájával. A párisi lapok a múlt év szeptemberében közölték a Moszkvában megjelenő „Kongomanszkája Pravda” cikkét, amelyben a lap büszkélkedve állapítja meg, hogy a szovjet-propaganda nagyszerű eredményeket ért el az európai hatalmak hadseregeinek felbomlasztása terén. A lap szerint a propaganda főképpen a francia hadsereg bomlasztására irányult és itt a III. Internacionálé brilliáns eredményt ért el. Hála — mondja a lap — a kaszárnyákban működő kommunista egyesületeknek, a múlt év áprilisa óta a francia kaszárnyákban 40 tüntetés zajlott le a rossz táplálék miatt és a fellebbvalók ellen. Ez év januárja óta 150 katonai egységben zajlott le forradalmi tüntetés az Internacionálé éneklése közben. A francia hadsereg a legutóbbi nyári nagygyakorlata során egész ezred vett részt forradalmi tüntetésben. A lap büszkén említi, hogy nem múlik el

tartalékosok behívása anélkül, hogy ne kísérné forradalmi tüntetés.

Látva azokat a veszélyeket, amelyek az állam létét annyi oldalról fenyegetik, a közbiztonsági szervekre a legszentebb és legmagasztosabb feladatok várnak. Ők kemény karra ellentállnak minden bomlasztó munkának és érvényt szereznek az ország törvényeinek. Nem néznek sem jobbra, sem balra. Nem filozófálnak, nem mondják, hogy ebben vagy abban a programban van-e némi igazság, vagy nincs, hanem mennek előre a maguk egyenes útján, tudva azt, hogy az állam mit vár tőlük és mivel tartoznak lelkiismeretüknek és szolgálati esküjüknek. Amíg ők teljesítik kötelességeiket, a különféle bomlasztó törekvések hajótörést szenvednek és győzelmesen kerül ki az ezeréves tradíciókon nyugvó nemzeti gondolat.

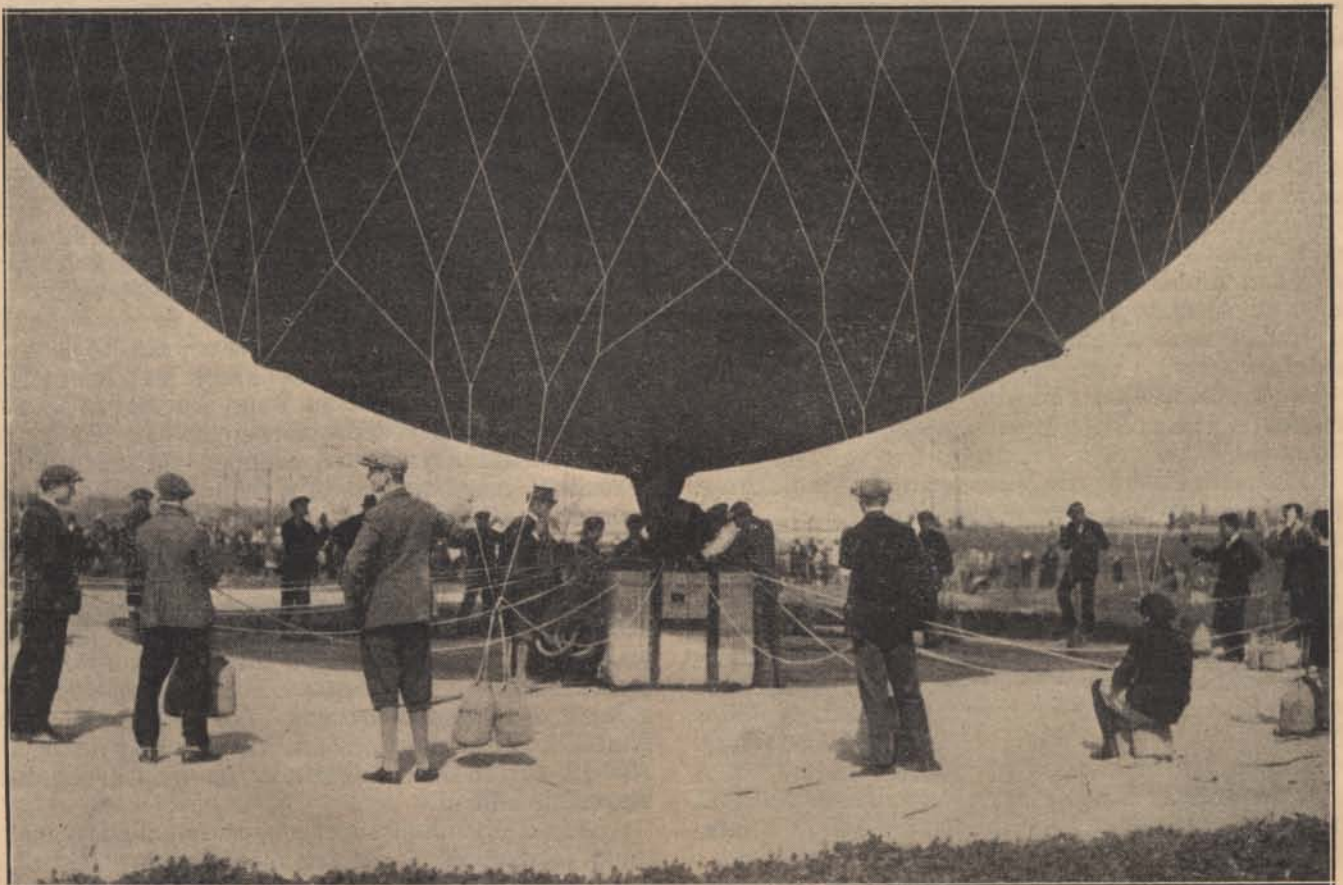
## A pápa hadserege.

A pápával megkötötte Olaszország a szerződést, melyben elismerte a külön államiságát. Egy „állam”-ban természetesen állami berendezést is sejtünk s bár az csak igen korlátolt keretek között van meg a pápai államban, mégis megvan.

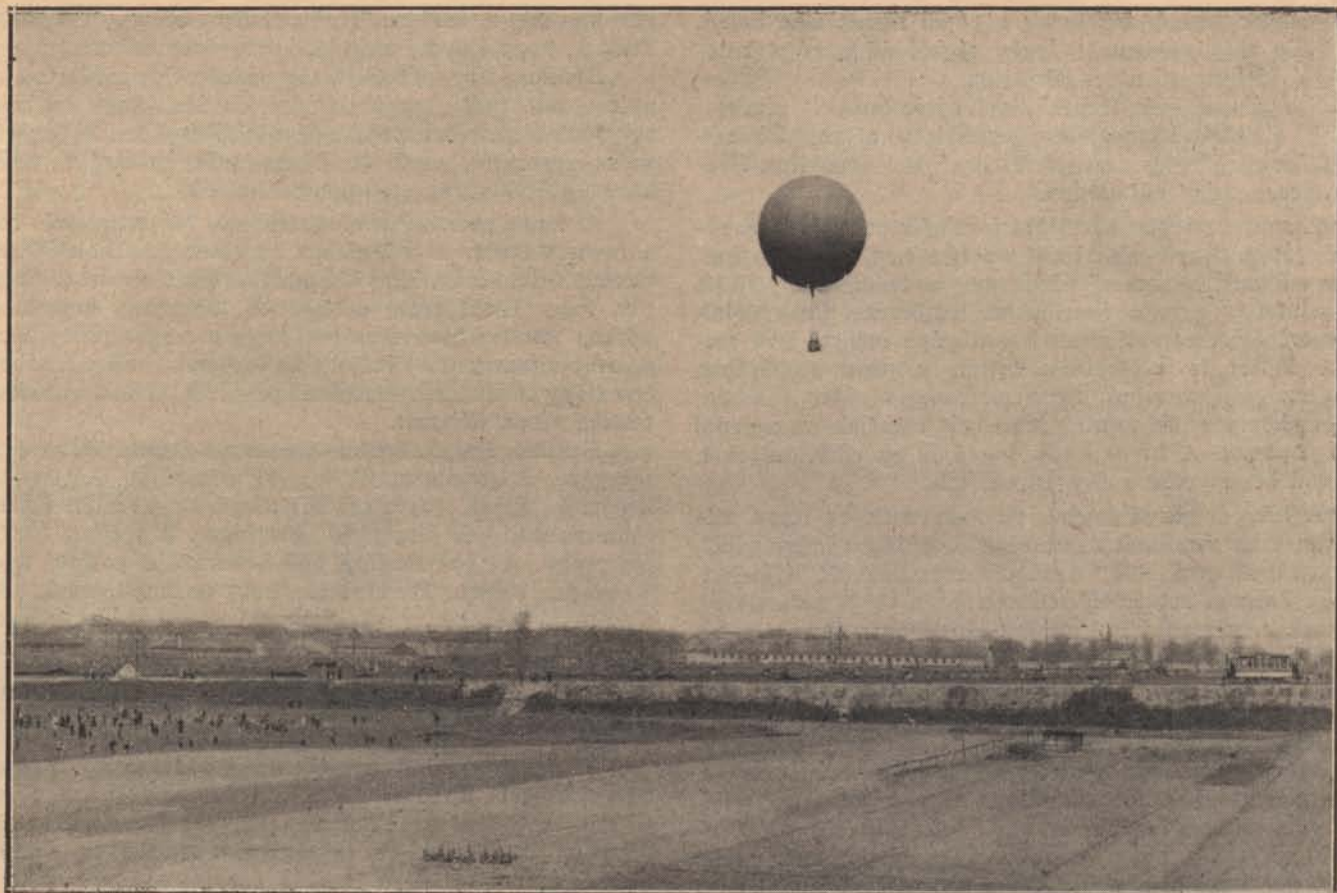
A legutóbbi római zarándoklaton ezt a berendezést alkalmam volt többé-kevésbé tanulmányozni.

Különösen szép és érdekes a pápa hadserege.

A svájci gárda teljes díszbeöltözött csapata fogadta a pápa elé járuló magyar zarándokokat s végigvezette a hatalmas vatikáni épületkolosszuson, a Pigua-udvaron, a Rafael-Stenzákon s a Loggiákon. Pergett a dob, ami itt a tiszteletadás egyik ékes megnyilvánulása. Ezer és ezer megcsodálni való akadt. Aztán a palatinusi őrség



A kosár odacrósítása a léggömbhöz.



A léghajó a levegőbe emelkedik.

katonáit volt alkalmunk látni, majd a pápai testőrség valóban festői egyenruháját. Amerre a pápa elhalad, vagy amerre csak járhat, mindenütt ez a testőrség áll. Mert a pápa nem mehet akárhová, csak oda, ahova a pápai udvarmester az utat már előkészíti s csak akkor, amikor a programja azt előírja. A hatalmas és szinte végtelen vatikáni kertben is csak program szerint sétálhat s akkor is a pápai testőrség, katonaság áll, — szinte sorfalat.

A pápai katonaság válogatott legénységből, többnyire az olasz hadseregben kipróbált és őrmesterségig szolgált olasz katonákból áll. Idegen nemzetiségűnek nagyon nehéz ide bejutnia.

A pápai hadsereg ma már tulajdonképpen csak díszül, valamint az egész intézménynek — per tituló — védelméül szolgál s alig három-négyszáz katonából áll. Régen más volt. Ma legtöbb tagot számlálja a svájci gárda. Beosztásuk szerint, fekete, sárga és vörös egyenruhában teljesítenek szolgálatot. Rajtuk kívül a pápai csendőrség őrségi szolgálatot teljesít. A palatinusi gárdán kívül a nemesi gárda már aféle parancsörtiszi szolgálatot lát el.

A XVII. században, VIII. Kelemen pápa uralkodása alatt, több, mint tízezer lovas és százezernél több gyalogosa volt a pápai államnak. Még a múlt század ötvenes éveiben is majd nyolcezer katonája volt a pápának, a testőrségen kívül. Szabályos műszaki különítmények, vadászok, egy ezred lovasság várta a pápa parancsát.

V. Miklós idején, 1450-ben alakították a svájci gárdát. 1500 után, II. Gyula pápa toborzás útján valóságos ezreddé fejlesztette. Nevét onnan kapta, hogy egy bíborost küldött II. Gyula a svájci szövetség tanácsa elé, hogy engedélyezzék ezer alabárdosnak a Vatikán részére való toborzását. Ezt meg is engedték s egy főtiszt vezetésé

alatt csakhamar együtt volt az alabárdosok csapata s bevonult a lateráni palotába. Gyönyörű egyenruhájukat nem kisebb híresség, mint Michel Angelo tervezte. A régi svájci zsoldosok sisakos, alabárdos egyenruháját kapták, művészi érzékkel stilizálva.

Nagyrészen még mindig a svájci kantonokban toborozzák a gárdistákat s tisztjeik is a svájci ezredekben kerülnek ki.

Olaszország és a pápai állam közötti ismert és régi keletű konfliktus sem semmisítette meg a svájci gárdát. Meghagyták a pápa rendelkezésére továbbra is, régi formájában és szervezetében.

A gárda parancsnoka ezredes. Tisztikara áll még 1 alezredesből, 1 őrnagyból, 2 századosból és 5 hadnagyból. Létszáma kb. 150 fő.

A palatinus-„ezred” a pápa egykori gyalogságából zsugorodott össze parádéhadseréggé. Természetesen levetették eredeti páncélos felszerelésüket s alapos reformon mentek keresztül megalakulásuk óta. Eredetileg állig fegyverben álló, harcra kész hadseregnek indult, sok ezer taggal. Ma már alig százan vannak s főleg kerti szolgálatot teljesítenek egyszerűbb öltözetben, mert a szabad ég alatt az időjárás viszontagságainak ki vannak téve.

A pápai csendőrség, régi olasz katonai díszben teljesít úgynevezett kapuőrséget. Inkább az olasz karabínerek öltözetét viselik. Feladatuk a pápai állam határvonalainak védelme. Ma nincs erre szükség, de egykoron nehéz szolgálatuk volt. Most inkább csak arra vigyáznak, hogy kíváncsi idegenek ne férközzenek be a Vatikán területére, esetleg be ne osonjanak, vagy pláne ne mászhatnak be a falakon. Mert ilyenek is bőven akadnak. Azonkívül felvilágosításokkal szolgáljanak azoknak, akik a Stancékban és Loggiákban kérdezősködnék. Nagy ünnepi



alkalmakkor kisebb szakaszuk a pápai menet élén halad.

Szép szál, válogatott legénységből áll a pápa katonasága, kistermetű nincs közöttük.

Szolgálatuk nem terhes. Napi nyolc óra, két részben. Teljes ellátást kapnak, egyenruhát s a rangfokozat-nélküliek alapfizetése ezen felül havi 100 aranylira. Természetesen mindenki nőtlen.

A svájci gárdán kívül belsőszolgálatot teljesít a nemesi gárda. A svájciak csak a folyosókon, nagyobb hallokban állnak, a nemesi gárda már a termekben teljesít szolgálatot s a pápa igazi belső testőrsége. Csak oldalfegyvert és revolvert viselnek s a pápa mellett levő szobában ketten le is ülhetnek, ketten a pápa szobájában állva szolgálják urukat. De nem feszes vigyázz állásban, hanem közvetlenül, szinte társaságát alkotják az egyedül levő pápának. A kívül levők fogadják az előkelőségeket, azokkal beszélgetésbe elegyednek, stb.

A nemesi gárda tagjai valóban csak az olasz, ritkábban más nemzetek nemességéből (főleg főnemeseiből, hercegekből, grófokból, bárókból) rekrutálódnak. Kijárhatnak a Vatikán épületéből, ellentétben a többi katonákkal, akiknek nem szabad a Vatikánt elhagyniok. Tagjai mind idősebb urak, akik nők is lehetnek. VII. Pius pápa 1800-ban szervezte meg őket. Olyanfélé szolgálatot teljesítenek, mint néhai Ferenc József király mellett Paar és Bolfras szárnysegédek teljesítettek évtizedeken keresztül. Felvételük felett a legmagasabb pápai tanács dönt, miután előzőleg rengeteg szűrőn mentek át. Parancsnokuk mindenkor a legidősebb, aki a gárdakapitány. Két főhadnagya van s négy hadnagya. Tíz gárdatiszthelyettes s kb. 80 tagja van, tudniillik a bíboroskanonok mellett is van egy-egy. A templomi szertartásoknál is segítőknek, ugyanúgy a pápa temetésénél. Új bíborosok avatásánál a pápa egy nemesi gárdistával küldi el a bíborosi főveget.

Ez volna a pápa hadseregének ismertetése főbb vonalakban. Amit intimebb dolgairól megtudtam, erre vonatkozóan D'Attagliéroni Amadeo második szertartásmester úr szolgált felvilágosítással.

Hálás köszönet érte.

Nyáry László.

## Török benyomások.

Aki a régi Törökországot a maga misztikumával, a mohamedán vallással, annak minden külsőségével ismerte, az a „ma” birodalmában idegennek érzi magát, nem tudja megérteni, mi minden történt itt 11 év alatt.

Tudjuk, hogy Törökországot Kemal pasa mentette meg, visszarántva az örvény széléről. Szeretik őket a japánokkal összehasonlítani. De ez a hasonlat tulajdonképpen nem mindenben helytálló, mert a japánok nagyon is ragaszkodnak a tradíciókhoz, az ősi dolgok tiszteletéhez, míg a ma Törökországában radikális módon márhólnapra eltöröltek mindent, ami a régi világra emlékeztet.

Kezdetjük mindjárt a valláson. A keleti ember pszichéjét ismerő európaiak nem tartották volna lehetségesnek azt, ami Kemal pasának sikerült. A fez, a fedröse (fátyol) eltörlése, a női emancipáció, a török, illetve arab írás elhagyása stb., stb., mind nehéz probléma volt török földön. Ez a tény annál érdekesebb, mert Törökországnak első reformátora, Enver pasa, nem tudta célját elérni. Fantasztikus tervei voltak, a pánturanizmus hívének vallotta magát, vagyis a kaukázusi vidékeket, a Turkesztánt, az egész tatárakta területet, mind egyesíteni akarta Törökországgal, ezzel szemben

Kemal csak a modern Törökországot akarja felépíteni. Tudjuk, hogy Envert megölték, terve nem sikerült.

Érdekes, hogy Törökország pénzügyileg mégis megnyire össze tudta magát szedni, dacára, hogy területének jórészt elvesztette s a legutolsó években a háborúk egész sorozatán esett át (olasz-török, balkáni és világháború, török-görög felszabadító harcok).

A török pénz békebeli értékének 50 százalékát, míg a francia frank 20 százalékát, az olasz líra csak 25 százalékát őrizte meg. Ennek a magyarázatát abban találhatjuk, hogy Törökország a háborút többnyire nem török pénzen viselte; hiszen tudjuk, hogy a magas porta állandóan pénzzavarral küzdött, különösen a balkáni háború óta s így inkább szövetségesei pénzével, különösen német pénzen viselt háborút.

Feltűnő, hogy Törökország nagyon sokat költ a hadseregére. A jövedelemnek kb. 43 százalékát. A tisztikar képezi a „ghazi” (győztes) diktatúrának gerincét. Ezekre támaszkodik ő és általuk a hadsereg. A török tisztikar elsőrangú. A tiszt fizetése 1½—2-szerese a polgári tisztviselő fizetésének. Természetes, hogy az intelligencia java a katonai pályára megy; míg az egyetemeken meglehetősen üresek, addig a katonaiskolák válogathatnak s csak a legjobbakat veszik fel a létszám kiegészítésére.

A hadsereg létszáma 125.000 fő, 30.000 csendőr és 10.000 határőr.

A hadsereg 23 hadosztályra tagozódik, közte 5 lovas, 54 gyalog-, 11 lovas ezreddel és aránylag igen sok tüzérséggel. A kiképzés, felszerelés magas fokon áll. Nagy figyelmet szentelnek az ifjúsági előképzésre is, amelyet cserkészcsoportokban végeznek.

Igen nagy figyelmet fordítanak a légi haderők kiépítésére. Jelenleg több, mint 300 repülőgépjük van.

Ezzel szemben azonban a haditengerészet még igen el van maradva, tulajdonképpen már csak a kivéült, volt német „Goeben”, a „Hamidié” és „Medzidié” öreg cirkálókra és néhány elavult torpedónaszádra lehet számítaniok.

Feltűnő, a törökök mily ellenséges érzellemmel viselkednek az idegenek iránt. Ezeknek mindenütt nehézséget okoznak. Mindenféle igazolványt követelnek tőlük, 5—6-szor kell magukat lefényképeztetni, úgyhogy ma egész jó üzlet Törökországban tényképésznak lenni. Konstantinápolyban egészen más vízum szükséges, mint Angorában; Nyugat-anatólia egyes városaiba idegent egyáltalán nem engednek be.

A modern Törökországot nyugatázsiai államnak minősíthetnénk. Félig európai külsővel, ma már meglehetősen egyöntetű, az idegennel ellenszenvező lakossággal és erős belső fegyelemmel. Ez a fegyelem természetesen erőszakon nyugszik s vasszigorral biztosítják. A modern Törökországnak sokkal nagyobb a súlya, mint az egykori magas portának és dacára a korlátolt jövedelmi forrásoknak, az ereje mégis sokkal nagyobb, mint valaha volt.

Törökországnak legnagyobb ellensége ma Anglia. Palesztinában, Transjordánia, Hedzsas- és Irák-kal köztök a határok. Ezen arab országokat Anglia 1916 és 1920 között alakította meg. Ezeket arab sejkek uralják, kiket viszont a Bank of England pénzel. A mevezett pufferállamok által az angolok az oroszok és a törökök ellen akarták a Szeuez-csatornát és a Mossuli petróleum területet jobban biztosítani.

A modern repülőgépek korában azonban a Szeuez-csatornát háborúban aligha lehet majd használni. Az angolok bombákkal, tankokkal fenntartják ugyan a rendet az általuk alapított új államokban, ezzel azonban népsze-

rúségük nem igen nő, viszont a törökök Angorában kárörömmel szemlélik e jelenséget és várnak...

Oroszország számára is célszerűbb a tengerszorosok partján barátot látni, mint ellenséget, Angliát. Az oroszok voltak az elsők, akik Kemalt elismerték, neki segítséget, fegyvert, felszerelést juttattak és Angorában egy óriási, de hallatlanul izléstelen épületet emeltek, tiszta proletárstílusban, amelyet Kemal pasa egyszer tréfából dreadnoughtnak nevezett. A nemzeti Oroszország ezt a dreadnoughtot majd át fogja építeni, de török-barátságát alighanem meg fogja őrizni a jövőben is.

Törökország mai politikája és magatartása szfinx-szerű, de aki a multban olvasott és egyes szimptomákból tanulni tud, az sok érdekes következtetést vonhat le a jövőre nézve is.

S-y.



### MÁRTON MÁTYÁS tiszthelyettes.

Márton Mátyás tiszthelyettes a háború kitörésekor a brassói kerület nagyszebeni szárnyánál teljesített szolgálatot, mint fiatal csendőr.

A mozgósítás lezajlása után a teljesen nemzetiség lakta vidék fokozott tevékenység elé állította a felemelt létszámú őrsöket, annál is inkább, mert kétségtelen volt, hogy a románok előbb-utóbb ellenségeinkhez csatlakoznak. Így történt azután, hogy bármennyien jelentkeztek is arcvonalszolgálatra, a felettes parancsnokságok a jelentkezők legnagyobb részét visszautasították, mert a határszéleken minden emberre szükség volt.

Így maradt Márton Mátyás csendőr is a szebenmegyei hortobágyfalvai őrsön, nem is gondolva arra, hogy nem-sokára szűkebb hazája is hadszíntérré változik s nem kell külön engedély arra, hogy békés közbiztonsági szolgálatát harcoss tevékenységgel cserélje fel.

A román hadsereg betörésekor tülerő elől visszavonult csapatokkal együtt a hortobágyfalvai őrs is elhagyta állomáshelyét. Az őrs legénysége nem maradt együtt. Különböző magasabb parancsnokságokhoz osztották be őket a tábori rendészeti szolgálat ellátására.

Márton Mátyás — Fehér István, Bereza János csendőrökkel, Kovács Lajos és Leitgel Mátyás népfelkelőkkel az Újgyházán állomásozó 1. hadosztályparancsnoksághoz került, ahol, mivel a környéket teljesen ismerte s a vidék nyelvét is bírta — rendszerint felderítő szolgálatra alkalmazták.

Egy ilyen alkalommal 1916 szeptember 5-én Hortobágyfalu környékén egy csendőrijárral találkozott, amely azt az Oltszakadát községben elfogott veszedelmes kémét kísérte a hadosztályparancsnoksághoz, aki már többször ártott csapatainknak és most is fontos jelentéseket akart a románokhoz eljuttatni. A járőrvezető figyelmeztette Márton Mátyást, hogy járőrével óvatosan haladjon előre, mert a román lakosság azóta bizonyára értesítette a román csapatokat a kém elfogásáról s nincs kizárva, hogy azok már keresik a fogolykísérő járőrt.

Alig múlt el egy negyedóra a két járőr elválása óta, amidőn Márton csendőr, aki harmadmagával volt, egy körülbelül 40 fő erős és géppuskával ellátott ellenséges lovaszszakaszt vett észre, amely az országúton haladt irányukba. Márton csendőr a két népfelkelővel az országúttól körülbelül 150 lépésnyire lévő galagonyabokrok között foglalt állást s mikor az ellenséges lovasszakasz a közelükbe ért, gyorstüzzel rajtaütött, amire az három halott hátrahagyásával elvágatott. A 300—400 lépésnyire lévő hídon azonban menekülésükben a lovasok annyira összehúzódtak, hogy pár percig még tüzelhettek rájuk, aminek — mint később a foglyoktól értesültek — több sebesülés volt az eredménye.

Vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Kitüntetési javaslata szószerint így hangzik:

„1916. évi szeptember hó 5-én Hortobágyfalva és Holcsmány között mint járőrvezető, gyors és bátor elhatározással véghezvitt támadással érzékeny veszteség okozása mellett visszavonulásra kényszerített egy 40—50 főnyi ellenséges lovasjárőrt, mely egy csendőrijárőr által Oltszakadát községben elfogott kémét kiszabadítani, illetve ezen járőrt elfogni igyekezett. Majd ugyanazon hó 15—28-ig Szentjánoshely, Hortobágyfalva, Kolon, Glimboka és Szászház községnek állatállományának biztonságahelyezésénél, a falvak kiürítésénél és sikeres felderítésénél, végül 29-én a cs. és kir. 7. lovasdandár lőszer- és élelmiszer-



Márton Mátyás tiszthelyettes.

oszlopának megmentésénél mindig a legveszedelmesebb helyzetekben állhatatossággal és vitéz magatartással párosult buzgó tevékenységet fejtett ki."

Márton Mátyás mindössze alig két hónapig volt a harctéren, de e rövid idő alatt is bebizonyította, hogy a jó magyar csendőr mind békében, mind háborúban becsülettel állja meg a helyét.



## MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

... miáltal, miért is ...

A „személytelenségek” (szenvedő szerkezet, -andó, -endő stb.) fejezetét egyelőre befejeztem. Nem azért, mintha nem lehetne még több idevágó példát megtárgyalni (és megróni), hanem azért, mert a hivatalos nyelvben más bajok is vannak. Ezekre is kell egy-egy cseppnyi orvosság.

A csendőrirásokból is azt látom, hogy nagyon sokan nem értenek a helyes és magyaros mondatkapcsoláshoz. Mondatot mondatra halmoznak, húzzák-nyújtják a megkezdett mondatot, de *nem merik befejezni*. Ebből származik aztán a legtöbb hiba: az idegenszerű mondatkapcsolás, a másodrendű alárendelés stb. pedig a magyar ember sohasem szerette a hosszadalmas, nehézkes mondat szerkezetet nem is szerethette, mert a magyar lélek alapjában egyszerű és világos, kifejezésében tehát a rövidségre hajlik.

Igaz — ebben a tekintetben is — sokat ártott az idegen hatás, különösen a latin meg a német. Nemrégén még jónevű tudósok és írók is hangoztatták, hogy a magyar nyelv mennyire alkalmas a „klasszikus stílusra”, tehát pl. a szónokias körmondatok és hasonló „jók” használatára. Ma már bátran megmondhatjuk: mindez tévedés! A mi nagyszerű magyar nyelvünk ugyan alkalmas lehet erre is, arra is, de természete, szelleme tiltakozik az idegen kaptafára szabott hosszadalmas mondat szerkesztés ellen. Én nem is hallottam még, hogy pl. az alföldi magyar 3—4 mondatot „egy szuszra” mondott volna, körmondatot is eddig még mindig csak könyvből olvastam, rendszerint rossz könyvből.

Node lássuk csak a „medvét”. Hol tanyázik boldog bőségben ez az idegenszerűség? Persze a hivatalos nyelvben. Az irodákban, hivatalokban, fent és lent egyaránt. Mert nem is hangzik elég hivatalosan az a „fogalmazvány” vagy „kiadvány”, amelyben nincs legalább jó egy-néhány *miáltal, amikor is, miért is, minek következtében* és egyéb idegen sallang.

A pesti villamoson is gyönyörködhetünk néhány ilyen hirdetőményben: ... a kalauzok pénzváltásra nem kötelezhetők, *miért is* mindenkit felkérünk ... stb. Miért *miért is*? Az a derék kalauz aligha tanult latinul. (bár manapság ilyenek is vannak), miért nem szerkesztik tehát ezeket a felhívásokat valóban magyarul? Talán mert így nagyon is egyszerű volna: ... a kalauzok nem kötelesek pénzt váltani. (Pont!) *Ezért* tehát felkérünk mindenkit, hogy ...

Másik példa ugyancsak a villamosról: ... felkérjük a t. közönséget, hogy menetjegyét az utazás végén szakítsa el, *miáltal* elkerülhető, hogy mások az elhasznált jeggyel visszaélést kövessenek el.

Ez a mondat már amúgy is nagyon hosszú (még hosszabb, mint ahogyan itt leírtam). Miért nem aprózta fel tehát írója 2—3 kisebb mondatra? Valószínűleg azért nem, mert nagyon is hivatalos, nagyon is „hatóság” akart lenni. Azt hihette, hogy így több foganatja lesz ennek a bizalmas felkérésnek. Ez meglehet, (bár én nem igen bízom a pesti közönség ilyen nagyfokú figyelmességében a BSZKRT-tal szemben), magyarosan mégis így kellett volna megszerkesztenie: ... kérjük a tisztelt közönséget, hogy menetjegyét az utazás végén szakítsa el. (Pont!) *Igy* (vagy: *ezáltal*) elkerülhető, hogy ...

Mindebből az a tanulság, hogy merjünk minél többször pontot tenni, vagyis a mondatot befejezni és újat kezdeni. Ne nyujtsuk tehát néhány rőfnyire. Így aztán sokkal egyszerűbb, világosabb, magyarosabb lesz az írásunk.

Én azonban most mégsem teszek pontot a „*miáltal*” és „*miért is*” után. Legközelebb ugyanis csendőrirásokból vett példákkal folytatom. *Vitéz Rózsás József*, ny. szds.



## KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

### A francia csendőrség.

(28. közlemény.)

Hogy ilyen visszas helyzetek ne állhassanak elő, a századparancsnok köteles az útbaindítandó jelentkezőket figyelmeztetni arra, hogy ha bevonulásuk után mondanak le a testületbe való felvételükről, hogy annak micsoda következményei lehetnek. Ezt a közlést a felvétel tudomásul adása alkalmával írásba kell foglalni és az érdekeltekkel alá kell iratni.

A felvétel közvetlen hatálytalanítása. A légióparancsnokok jogosultak a felvételüknek hatálytalanítását kérő jelentkezőket azon a napon, amikor ezt a kérelmüket előadták, a felvettek közül törölni. Erről a miniszternek jelentést tenni kötelesek.

A felvétel hatálytalanítása hivatalból. A testületbe való felvétel hivatalból kell hatálytalanítani, ha a jelentkező

1. hiányosan képzett, vagy az előírt testmagassággal nem bír;
  2. csendőrségi szolgálatra általában alkalmatlan;
  3. testileg alkalmatlan.
- Az első esetben elegendő a javaslatához a jelentkező próbáírását csatolni.

A második esetben a javaslatához a fegyelmi tanács, a harmadik esetben pedig a felülvizsgálati bizottság jogyzókönyvi kivonatát kell mellékelni.

*Tudnivalók az őrsparancsnokok számára arra az esetre, ha volt katonák a csendőrséghez való felvételüket kéri.*

Az őrsparancsnokoknak kötelességük érdeklődni azok után az őrskörletükben tartózkodó volt katonák után, akik csendőrségi szolgálatra alkalmasok lennének és a testületbe való belépésre hajlandósággal bírnak.

Ha valamely volt katona az őrsparancsnoknál a csendőrséghez való felvétel céljából jelentkezik, az meggyőződni

tartozik, hogy az illető a csendőrségi Szervezeti és Szolgálati Utasítás 14-ik §-ában előírt feltételeknek megfelel-e.

Az őrsparancsok ne tévessze szem elől:

1. hogy ha a jelentkező a katonai szolgálatból már öt éve kilépett, a szolgálat megszakítását attól a naptól kell számítani, amely napon a csapattól hazaküldték;

2. hogy a jelöltek hiányos elemi előképzettségük miatt a megyei csendőrséghez nem hozhatók javaslatba, csupán a köztársasági gárdához;

3. hogy a századparancsnok hatáskörébe tartozik a jelöltek előképzettségi fokának megállapítása, miért is habozás nélkül el kell készíteni és az előjáró tiszthez továbbítani ezeknek az iratait, különösen akkor, ha azok nem látszanak teljesen tudatlanoknak. Utóbbi esetben elegendő az előjáróhoz a jelentkezőnek az őrsön felvett próbaírását elküldeni s annak alapján további parancsot kérni;

4. hogy a köztársasági gárdához csak nőtlenek és gyermektelen özvegyek vehetők fel.

Ha az őrsparancsnok arról győződött meg, hogy a jelentkező a felvételi feltételeknek megfelel, köteles azt részletesen tájékoztatni, hogy a felvételi kérelemhez milyen okmányok becsatolása szükséges.

Ezeket az okmányokat egy iratjegyzékbe kell foglalni és a századparancsnokhoz kell felterjeszteni.

Az iratjegyzéknek az alábbi okmányokat kell tartalmaznia:

1. húsz sorból álló próbaírást, amelyen a hibákat piros tintával alá kell húzni és a szöveg alján balra a hibák számát ugyancsak piros tintával kell összegezni;

2. a jelölről szóló jelentést, amelynek az alábbi személyi adatokat kell magában foglalnia:

Foglalkozás, testmagasság, a jelentkező családjának erkölcsi és vagyoni viszonyait, a jelentkező erkölcsisége, a szolgálati idő pontos tartama és végül, hogy a csendőrséghez való felvételre volt-e már javaslatba hozva, avagy sem.

Ha a jelölt Szajna-megyéből származik és a szajnai századhoz vagy a köztársasági gárdához kéri a felvételét, a jelentés végén piros tintával fel kell jegyezni, hogy a jelölt komoly jellemű, kifogástalan magaviseletű és egyéniségéből arra lehet következtetni, hogy jól meg fog felelni. Ha a jelentkező nem nyújtja a kívánt garanciákat, ezt az említett helyen ugyancsak piros tintával fel kell tüntetni;

3. ha a jelentkező nő, annak nejről szóló jelentést, amely az alábbi adatokat foglalja magában:

Életkor, foglalkozás, a nő erkölcsisége, a házasság megkötésének időpontja, a gyermekek száma, a hozomány és ha szükséges, a nő családjának erkölcsi és vagyoni viszonyai;

4. kimutatást a teljesített szolgálatokról;

5. büntetési jegyzőkönyvi kivonatot;

6. bizonyítványt a jó magaviseletről;

7. katonakönyvét;

8. a törvényszék elnöke vagy a békebíró által hitelesített születési bizonyítványt;

9. a törvényszék elnöke vagy a békebíró által hitelesített házassági anyakönyvi kivonatot, ha a jelentkező nő;

10. az alprefektus által hitelesített erkölcsi bizonyítványt;

11. a haditengerészet tartalékosainál a tengerészeti prefektus meghatalmazását.

*Jegyzet.* 1. A jelentkezőről és ha szükséges, annak feleségéről a jelentést csak egy példányban kell megszerkeszteni. Ha azonban az őrsparancsnok arról értesül, hogy a századparancsnok a jelentkezőről felvételi javaslatot készített, akkor az előbb említett jelentésnek egy másodpéldányát külön parancs bevárása nélkül, előterjeszteni köteles. Ez a jelentésmásolat a jelentkező azon iratjegyzékéhez lesz csatolva, amelyet állományilletékes légióparancsnoka kezéhez kell megküldeni. Az első példányt a javaslattal együtt a miniszterhez kell előterjeszteni.

2. A bűnügyi nyilvántartási lapot a századparancsnok a jelentkező tartózkodási helye szerint illetékes köztársasági ügyésztől szerzi be.

*A jelöltek figyelemmel kísérése.*

Ha valamely jelentkezőt a csendőrségi szolgálatra alkalmasnak találtak, akkor a századparancsnok arról felvételi javaslatot szerkeszt és azt a miniszternek előterjeszti.

Ennek megtörténtéről a századparancsnok az őrsparancsnokot nyomban értesíti. Ha őrsparancsnok ettől a pillanattól kezdve a jelentkezőt állandóan figyelemmel kísérni köteles, hogy ha megnősült, magaviselete kifogás alá esett, megbüntették, csendőrséghez leendő felvételi szándékáról lemondott, valamely baleset folytán csendőrségi szolgálatra alkalmat-

lanná vált, vagy kora miatt a felvétel nem kívánatos, — minderről jelentést tudjon tenni.

Ha a jelentkező megházasodik, az őrsparancsnoknak a nő személyi viszonyairól jelentést kell szerkesztenie.

*Jelentkezők felvétele.*

Ha a jelentkezőt felvették, az őrsparancsnok közli vele a felvételtől szóló miniszteri döntést és annak a napnak a keltét, amikor útbaindíthatása végett a századparancsnoknál jelentkeznie kell s végül a kinevezés tudomásulvételét írásban elismerteti.

Ha a jelentkező valamely kereskedelmi vállalatnál van alkalmazásban, egyidejűen arról kell őt értesíteni, hogy a légióparancsnoktól legfeljebb 15 napi halasztást kérhet. E célból az őrsparancsnok, miután a jelentkező a csendőrséghez való felvételét tudomásul vette, azzal egy halasztás iránti kérvényt készítet s ahhoz csatolja a vállalat vezetőjének azt az írásbeli nyilatkozatát, amely szerint a jelentkező néhány napig nélkülözhetetlen.

(Folytatjuk.)



## CSENDŐR LEKSZIKON.

71. Kérdés. *Kifogásolható-e az őrsnek az az eljárása, hogy az elfogott gyanúsítottat az őrskörlet területén elkövetett bűncselekmények kinyomozása után átadja a kir. ügyészségnek, holott a gyanúsított a szomszédos őrskörletben is követett el bűncselekményt?*

Válasz. A Szut. 396. pontjának 4. bekezdése a kérdés szempontjából két esetet különböztet meg és pedig:

a) a gyanúsított által több őrs körletében elkövetett bűncselekmények ügyében a nyomozást ugyanaz a járőr az összes őrskörletekben lefolytatja és azután a gyanúsítottat a kir. ügyészségnek átadja, vagy pedig

b) a járőr a gyanúsítottnak csak a saját őrskörletben elkövetett bűncselekményeit nyomozza ki, ennek megtörténte után őt az illetékes hatóságnak átadja, azokat az őrsöket pedig, amelyeknek körletében a gyanúsított szintén bűncselekményeket követett el, erről értesíti azért, hogy őt a saját őrskörletükben elkövetett bűncselekmények folytatólagos kinyomozása végett az illetékes bíróságtól vagy ügyészségtől kikérhessék.

Mikor van helye az egyik és mikor a másik eljárásnak?

Az első eljárásnak, hogy t. i. a gyanúsított által több őrs körletében elkövetett összes bűncselekményeket ugyanaz a járőr nyomozza, akkor van helye, ha a gyanúsított által elkövetett bűncselekmények olyan összefüggő sorozatot alkotnak, hogy azokat nem lehet egymástól szétválasztani. Ilyen eset lehet pl. ha egy betörőbanda több őrskörletben sorozatos betöréseket követett el, a lopott holmit pedig ugyanazon orgazdáknál értékesítette; ha egy gyanúsítottnál a járőr több bűncselekményből származó olyan bűnjeleket vett őrizetbe, amelyek eredetét tisztáznia kell; ha egy bünszövetkezet tagjai vagy a sértettek több őrs körletében laknak elszórva, stb., stb., egyszóval, ha a gyanúsított által több őrs körletében elkövetett összes bűncselekményeket feltétlenül egy feljelentésben kell tárgyalni. Ilyenkor természetesen, hogy a nyomozást végig ugyanannak a járőrnek kell lefolytatni, mert hiszen a másik őrs járőre nem ismeri az addig kinyomozott előzményeket, összefüggéseket stb. s ha nyomozni akarna, előlrol kellene újra végigcsinálnia és megállapítania mindazt, amit az első járőr már megcsinált és kinyomozott. Miután azonban az eredetileg nyomozó járőrnek idegen őrskörletekben nincs meg a szükséges helyi és személyi ismerete, azért rendeli az utasítás, hogy az idegen őrskörletekben az illetékes őrs járőrének a segítségét is igénybe kell vennie.

Ha azonban a gyanúsított által több őrs körletében elkö-

vetett büncselekmények egymással semmi összefüggésben nem állanak, akkor a *b*) alatt említett eljárást kell követnie, vagyis a gyanúsítottat a nyomozás befejezése után a kir. ügyészségnek át kell adni, az esetleg még érdekelt őrsöket pedig erről értesíteni kell, hogy a gyanúsítottat a saját őrskörletükben elkövetett büncselekmények folytatálagos nyomozása végett kikérhessék. Ilyen eset lehet pl. ha a gyanúsított az egyik őrs körletében lopást, a másikban csalást, a harmadikban gyújtogatást követett el, vagy ha mindenütt azonos büncselekményt követett ugyan el, de az egyes büncselekmények között hosszabb idő telt el stb., stb. Vagyis ennek az eljárásnak akkor van helye, ha a gyanúsított által különböző helyeken elkövetett büncselekmények olyan önálló és befejezett deliktumokat képeznek, hogy azokat külön-külön lehet nyomozni és azokról külön-külön feljelentést lehet tenni, anélkül, hogy ez az elkülönítés az egyes feljelentéseket hiányosakká tenné.

Ha az egyes őrsök nyomozását el lehet különíteni, akkor elvben mindig a második eljárást kell követni és az első eljárást kell kivételnek tekinteni.

Olyan esetet, hogy az őrs a gyanúsítottat a nyomozás befejezése után ne az illetékes bíróságnak vagy hatóságának, hanem egy másik őrsnek adja át, az utasítás nem ismer. Törvényeink szelleme szerint ugyanis bírői határozat nélkül még a büncselekményekkel alaposan gyanúsított egyéneket is csak az elkerületlenül szükséges ideig szabad fogva tartani. Ezért rendeli a Szt. 322. pontja is, hogy az elfogott vagy elővezetett egyént az elfogástól vagy őrizetbevételtől számított 24 óra alatt az illetékes bíróságnak vagy hatóságának át kell adni, illetve, ha ez nem volt lehetséges, a késedelmet indokolni kell. A törvények által védett egyéni szabadság szempontjából ugyanis káros eljárás lenne, ha az őrsök az elfogott gyanúsítottakat saját hatáskörükben esetleg heteken át egymásnak adogatnák át, bármily érdeke kívánna is ezt a nyomozásnak. Ebben az esetben megtörténhetnének ugyanis, hogy az elfogott egyént csak hetek múlva kerülne a kir. ügyészséghez, az ügyészségnek tehát nem állna módjában idejében bírálatt tárgyává tenni, hogy vajjon a csendőrség jogosan fogta-e el a gyanúsítottat vagy sem, már pedig ennek elbírálására a bünvádi perrendtartás értelmében a bíróság, illetve a kir. ügyészség kötelezve van.

A kérdésre a választ tehát abban összegezhetjük, hogy ha a gyanúsított által az őrskörletben elkövetett büncselekmények semmiféle összefüggésben nem állottak a másik büncselekménnyel, amelyet a gyanúsított a szomszédos őrs körletében követett el, akkor az őrs helyesen cselekedett, hogy az illetőt nem a szomszédos őrsnek, hanem a kir. ügyészségnek adta át és erről az érdekelt másik őrsöt csak értesítette. De abban az esetben is, ha a gyanúsítottnak a két őrs körletében elkövetett büncselekményei között összefüggés lett volna, nem a gyanúsítottat kellett volna a másik őrsnek átadni, hanem a szomszédos őrskörletben elkövetett büncselekményt is az első őrs járőrének kellett volna kinyomoznia és feljelentenie, a gyanúsítottat azonban ebben az esetben is a kir. ügyészségnek és nem egy másik őrsnek kellett volna átadni.

Megjegyezzük végül, hogy olyan esetekben, amikor alapos a gyanu, hogy a gyanúsított nemesak az őrskörletünkben, hanem másutt is követett el büncselekményeket, célszerű a Nyomozati Értesítő útján a többi őrsök és a rendőrhatalóságok figyelmét felhívni rá akkor is, ha erről pozitív tudomásunk nincsen. Ilyenkor közölni kell mindazokat az adatokat, amelyek alapján a többi őrsök és a rendőrhatalóságok az illető felől tájékozódni tudnak, tehát a személyleírást, az elkövetett büncselekményt és főleg a módot, ahogy azt elkövette, mert közönműs, hogy szokásos büntettek ugyanazokat a büncselekményeket rendszerint azonos módon szokták elkövetni. Felleges levelezés elkerülése végett a Nyomozati Értesítőben közölni kell azt is, hogy a gyanúsított hova lett átadva, hogy az esetleg érdeklődő őrsök vagy rendőrhatalóságok ne a közzetevő örshöz, hanem közvetlenül az illetékes bírósághoz vagy hatóságához forduljanak.

**72. Kérdés.** *A vevő viseltes ruhát vesz meg hitelbe az eladótól kialakított vételáron. A részletfizetésre kikötött határidőket nem tartja meg s az első részletet is késedelmesen fizeti meg. Az eladó sürgetésére azután közli, hogy az ügylettől eláll s a ruhát, jölehet már néhányszor fel is vette, visszaküldi az eladónak. Mi ennek az esetnek jogi megítélése s forog-e fenn valamely büncselekmény gyanuja?*

**Válasz.** A vételügylet az eladó és a vevő között jogi hatással létrejött s azt már csak közös megegyezéssel lehet felbontani. A vevő egyoldalú elállása a megkötött ügyletből folyó jogi következményeket nem szünteti meg; minthogy pedig az eladó az ügylet minden feltételét teljesítette, joga van követelnie az ügylet teljesítését a vevőtől is, vagyis a vételár

hiánytalan megfizetését. A fennforgó körülmények között joga van ugyan az eladónak is ahhoz, hogy az ügylettől elálljon s a vevőn kártalanítást követeljen, ha a ruhára nem akadna újabb vevő ugyanazon az áron. Az eladónak átadott vételár-részellet az eladó tulajdona marad s ha az ügylettől eláll, ezt a vevőnek visszaadni köteles, de ha ragaszkodik az ügyletkez, a felvett vételár-részelletet jogosan tartja meg törlesztésül a hátralékos vételár-ra; jogosan tartja meg akkor is, ha a vevőtől pusztán kártalanítást követel.

Az eset magánjogi sérelmet foglal magában s ha a felek békésen nem tudnak megegyezni, polgári per úton kell elintézni. Büncselekmény gyanuja nem forog fenn.

**73. Kérdés.** *Egy 14 éves leány férjhez megy, egy év múlva özvegyen marad. Jogosult-e magánindítványt tenni, ha sértett fél?*

**Válasz.** A fennálló büntető jogszabályok szerint olyan egyén, aki 16. életévét még nem töltötte be, magánindítványt tenni nem jogosult. Ez a szabály érvényes arra a nőre is, aki férjhezmenyén, életéveire tekintet nélkül teljeskorúvá vált, amely teljeskorúság nem szűnik meg akkor sem, ha 24. életévének betöltése előtt jutott özvegységre.

A törvény a 16. életévvel külön büntetőjogi nagykorúságot létesített s ez alól nem tesz kivételt (Bp. 47. §-a, Btk. 113. § a).

A 16. életév betöltése előtt tehát a sértett fél helyett törvényes képviselője (atyja) tehet csak indítványt. Viszont a 16. évén túl levő egyén, tekintet nélkül arra, hogy magánjogi értelemben még kiskorú, bármely büncselekmény esetén, mint sértett fél magánindítványt tehet.

**74. Kérdés.** *A gyanúsított a sértett lakásába nyúló ajtó kilincset emberi ürülékkel bekente. Mily büncselekményt követett el?*

**Válasz.** A gyanúsított cselekménye, minthogy a sértett ellen lealacsonyító cselekményt követett el, becsületsértés.

**75. Kérdés.** *A hajtó észreveszi, hogy a vadász figyelmét elkerülte egy elejtett nyúl. A vadászat befejezése után magához veszi az elejtett nyulat, természetesen a vadászberlő tudta nélkül s hazavivén, elfogyasztja. Mily büncselekményt követett el a hajtó?*

**Válasz.** Az elejtett nyúl a vadászterület bérlőjének, a vadászatra jogosultnak birtokába és tulajdonába jutott. A nyulat tehát a hajtó másnak birtokából tulajdonította el jogtalanul. A nyúl élelmicikk s így a cselekmény a Bn. 51. §-ába ütköző kihágás tulajdon ellen, lévén a nyúlnak 10 P-nél kisebb értéke. Ez a cselekmény magánindítványra üldözendő s elbírálása a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik. Ha a nyúl értéke 10 P-nél nagyobb, a cselekmény hivatalból üldözendő lopás vétsége.

**76. Kérdés.** *Joga van-e a szőlőföld tulajdonosának földjét a szomszéd birtoktól elválasztó mesgyére fákat ültetni?*

**Válasz.** A mesgyénének elültetése nem tiltott cselekmény. Ha az elültetett fa a szomszédos birtokos érdekeire sérelmes, jogában áll a határmesgyén levő fának saját telkére átnyúló ágait lemetszeni s elválni; akár a fát is kivághatja. A birtokhatárokkal összefüggő vitás kérdések elintézésére a törvényhatóságoknak szabályrendeletük van. E szabályrendeletek szerint az ilyen vitás kérdésekben a közigazgatási hatóság intézkedik esetről-esetre.

**77. Kérdés.** *A tulajdonos a birtokában levő markalevélbe önhatalmúlag beírja az állat színére vonatkozó, esnyébként a valóságnak megfelelő jelzést. Követett-e el büncselekményt?*

**Válasz.** A cselekmény a Btk. 391. §-ába ütköző közokirat-hamisítás büntetékének jelenségeit tünteti fel. A bírói gyakorlatban a felmentő ítélet hasonló esetekre vonatkozólag gyakori, mert az eset körülményei szerint a jogsérelmet vagy a jogsérelmet lehetőségét nem látja a bíróság fennforogni. Kétségtelen azonban, hogy a cselekmény jogtalan, mert az államhatalomnak a közokiratok kiállítására vonatkozó jogának sérelme az ilyen eljárás. A bünvádi felelősség súlya alól tehát a tulajdonos legfeljebb azon a címen menekülhet, hogy nem vezette büncselekmény elkövetésére irányuló szándék. Ennek elbírálására azonban a csendőr nem lévén hivatott, a járőrnek, ha ilyen esetet észlel, a Btk. 391. §-a alapján kell eljárnia.

**78. Kérdés.** *A járőr tettenér az erdőben öt egyént száraz gallya szedésével elkövetett erdei kihágásban. Hány kihágás fordult itt elő s hány derült ki a tevékenységi kimutatás szempontjából?*

**Válasz.** Minthogy a tettenért gyanúsítottak nem egyetlen kihágás elkövetésére szövetkeztek, hanem mindegyik önálló elhatározás alapján külön-külön valósította meg a cselekményt s így sem tárgyi, sem személyi összefüggés az egyes kihágások közt nincsen; öt kihágás előfordulását és kiderültét kell statisztikailag feltüntetni.

79. Kérdés. *Egymás közelében lakó négy egyén iparengedelem nélkül cipésmesterséget folytat. A járőr mind a négyet tettenérés alapján jelenti fel. Hány kihágás előfordulását és kiderültét kell feltüntetni ebben az esetben a tevékenységi kimutatás szempontjából?*

Válasz. Ez az eset is egymástól személyileg és tárgyilag különböző kihágásokat tüntetvén fel, az előfordult és kiderült esetek száma négy. Személyileg azért különböznek az esetek egymástól, mert egymással tettesbársi vagy részességi viszonyban nem lévő egyének követték el. Tárgyilag pedig azért, mert mindegyiknek eselekménye önálló, egymástól független tényálladék, amelyet a másikéra vonatkozó minden összefüggés nélkül kell elbírálni még akkor is, ha a négy kihágást a járőr egy feljelentésben jelentette fel.

80. Kérdés. *Egy öttagú társaság este 11 órakor lármásan halad az utcán, csendháborítást követ el. Hány kihágás előfordulását és kiderültét kell feltüntetni ebben az esetben?*

Válasz. Itt nyilvánvalóan a társaság közös elhatározásából eredő együttes eselekményéről van szó. Egy elkövetett kihágás kerül tehát itt eljárás alá, amely kihágásnak öt tettese van. Ezért a statisztika szempontjából egy kihágás fordult elő s egy derült ki, de öt gyanúsított jelentetett fel.

81. Kérdés. *Mely helyiségeket kell érteni a Szut. 437. g) alpontjában említett nyilvános helyiségek alatt?*

Válasz. A kocsmákat, osztrákot, vendéglőket, kávéházakat s általában azokat a helyiségeket, amelyekbe a közönség minden bejelentés vagy bevezetés nélkül szabadon bemehet. A zárt körök helyiségei, kaszinók ilyen szempontból nem tekinthetők nyilvános helyiségeknek.



## TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

### „Bocsásd meg a mi vétkeinket!”

írta: Deák Deszpoth István ny. tiszthelyettes (Szeged).

1907 december hó 13-án Erdőtelek\* községben az a hír terjedt el, hogy özv. Babos Lászlóné, szül. Mihály Teréz eltűnt a lakásáról, ahol László nevű fiával és ennek nejével, szül. Szatmári Franciskával házközösségben lakott.

Akkor azt kezdték suttogni a faluban, hogy az öreg Babosné bűntény áldozata lett s sokan azt is hangoztatták, hogy az öregasszonyt egyetlen s vele lakó Laci fia tette el láb alól, mert vonakodott a házának még nevén lévő felét is a fiára iratni. S miután többen tudták azt magától az eltűnt özvegytől, hogy úgy a fiával, mint menyével igen rosszul élt, sőt az utóbbi időben a menyecske meg is verte az anyósát, a gyanu kezdett mindjobban erősödni s terjedni. Ez természetesen az ifj. Babosné fülébe is eljutott, aki azután széltében-hosszábban azt hangoztatta, hogy az anyósa az utóbbi időben aligha meg nem tébolyodott s úgy kóborolt el a háztól. Babos László sem maradt tétlenül. Ő is elkezdte híresztelni, hogy édesanyja világgá ment

\* A község nevét, valamint a sértett és a gyanúsítottak neveit megváltoztattuk. Szerk.

s hogy a községházánál, majd a szolgabírói hivatalnál is bejelentette édesanyja eltűnését s kérte annak köröztesítését.

Az 1907. évi 108. sz. Rendőri Közlöny 18108. tétele alatt a községi előjáróság által kibocsátott körözvény meg is jelent, miből én is értesültem, ki akkor a mezőkovácsházi járás parancsnoka voltam.

En már akkor az erdőteleki örs, illetve járás leendő parancsnokává voltam kiszemelve, s mert a fentírt körözvény nekem felette gyanusnak tűnt fel, azt magamnak feljegyeztem, hogy Erdőtelekre való áthelyeztetésem után ezen ügyet nyomozás tárgyává tehessem.

Az áthelyezésem (1909 április hó utolján meg is történt, s midőn új örsöm állapotáról magamnak tájékozást szereztem, az ott volt csendőröktől megtudtam, miszerint ez ügyben Babos László ellen a nyomozás annak idején be lett vezetve, de eredmény nem volt elérhető, mert semmi olyan gyanu, ami a Babos László bűnösségét igazolta volna, ifeltalálható nem volt s így a pótnyomozás sem vezetett eredményre.

Az iratokat átvizsgálva, tapasztaltam, hogy azokból vajmi kevés támpontot nyerhetek. Puhatólni kezdtem az ügyben, de senki sem tudott semmi pozitív adattal szolgálni. El is telt már másfél év s az ügy már feledésbe kezdett menni, mert mindenki félt attól, hogy ha egyet-mást elmond, a gyanúsított fülébe kerülhet s aztán még rágalmazásért porbe fogja.

Nekem, mint új embernek, ismerősöm nem volt s így azt sem tudtam, hogy kitől tudhatnék meg valamit, ami ezen titokzatos ügyben némi támpontul szolgálna, ennél fogva már-már kezdtem feladni a reményt, hogy ezt is napfényre derítsem.

Azt tartja a közmondás, hogy az Isten sujtó karja, ha késik is, nem múlik. Én is lestem az alkalmas pillanatot, mikor kezdek bele a nyomozásba, mert arról meg voltam győződve, hogy Babos László az édesanyját meggyilkolta s valahol elásta.

Valahol, de hol? Mondták, a tanyán valahol. Könnyű azt mondani, de nehéz megtalálni.

Segítségemre jött az úgynevezett véletlen, mi annyi esetben játszott már fontos szerepet a nyomozások történetében.

1909. év pünkösd másodnapján az ország több helyén nagy zápor zúdult a földre, így Erdőteleket is valóságos felhőszakadás árasztotta el. Némely laposabb helyen úgy összefutott az esővíz, hogy a házak összeomlásától tartottak az emberek. A roppant víztömeg hömpölvöelve, zúgva tört a Tisza medre felé s több helyről összefolvva, megárasztotta a község északi oldalán elhúzódó régi Tisza medrét, melvből a víztömeg kicsapott s a folyó Tisza medrébe törtetett.

Másnap délután 4 óra tájban magánúton arról értesültem, hogy a fentemlített öreg Tisza szögében, az úgynevezett Kígyósziget csúcsánál az esővíz egy női hullát mosott ki a földből s a hullában egyesek az eltűnt öreg Babos Lászlóné hulláját vélik felismerni. Mint mondták, a hullaszívetájékán egy nagyszemű rózsafüzér volt elhelyezve, melyet Szabó István községi rendőrbiztos magához vett s a kir. járásbíróshoz beszolgáltattott, hol az esetről szóbeli jelentését is megtette.

Bosszantott, hogy egy ilyen fontos és halasztást nem tűrő esetet nem közölnek az örssel, hanem úgy kell az örsnek arról véletlenül tudomást szerezni. Ennek magyarázatát Tóth József csendőr, ki régebben teljesített az örsön szolgálatot, úgy jelentette, hogy a belterületen történt eseteket a községi rendőrség, míg az örs csak a határban előfordult eseményeket nyomozza. Ez bizony elég helyte-

len és szabályellenes szokás volt, később aztán be is szüntették.

Közben felszereltem a fentnevezett csendőrrel, ki már régebben elbeszélte nekem, hogy ebben az ügyben ő is nyomozott már, de eredményre még kilátás sincsen, mert Babos László nagyon makacs és megátalkodott ember, akit vallomásra bírni aligha lehet.

Első dolgom volt a kir. járásbírósnál az eset után érdeklődni, hol tudomásomra adták, hogy a járásbíró úr a helyszínére már ki is szállt.

Most már a helyszínére siettem, de itt is elkéstem, mert a járásbíró úr a hullát egy koporsóban már a temető felé vitette. Láttam is a menetet. Nem bántott volna a dolog, ha nem a járásbírószomszédságában laktam volna s a helyszín felvételének késedelme befolyással lett volna a nyomozásra, de így a hulla fekvését, mitől igen sokat reméltem, nem láthattam.

A helyszíni szemlét azonban mégis megtartottam s amennyire lehetett, egyet-mást mégis láttam. Nevezetesen feltűnt nekem az, hogy a hulla alatt több nyárfalevél volt, amiről megállapítottam, hogy azok nem véletlenül kerültek a gödör fenekére.

Minden kétséget kizárólag megtudtam azt is, hogy az özv. Babosné egyetlen leánya, Vitosné felismerte a talált hullában eltűnt édesanyja holttestét.

A helyet, ahol a hulla feküdt, jól szemügyre vettem s a nyárfaleveleket is átvizsgáltam, de nem találtam semmi olyan tárgyat, ami a további nyomozásra fontos-sággal bírt volna.

Követve az utat, amelyet a gyilkosnak idáig meg kellett tennie, arra a felfedezésre jutottam, hogy a tettesnek a hulla alatt volt nyárfaleveleket a helyszínéhez mintegy 250 lépésnyire fekvő s neki útbaeső nyárfás erdőcskéből kellett felszednie s a gödörbe szórnia.

A rózsafüzér elrendezése és a lehullott faleveleknek a sírgödörbe szórása megérintette bennem azt a gyanút, hogy a gyilkos csakis Babos László lehetett, miért is a felkérésére indultam. Nem találván azonban otthon, mert nejével és 3 éves kisfiával együtt a határban voltak kukoricát kapálni, azonnal lóra ültünk s a megjelölt határrész azon iránya felé iparkodtunk, ahol Babos László kapált. Alig, hogy az első utcát elhagytuk, szembe találtam magamat Babos Lászlóval és nejével, amint hazafelé jöttek. Kocsijukat megállítván, a férfit a kocsiról leszállítottam s a község házához kísértem, a velem volt Tóth József II. csendőr c. őrsvezetőt pedig utasítottam, hogy Babosné kísérelje haza, a kisfiút helyezze el valamelyik szomszédnál s a nővel azonnal jöjjön fel a község házához, de útközben szóljon be az útbaeső laktanyába is, hogy egy két főből álló járőr azonnal jöjjön fel a község házához. Ezt azért rendeztem így, hogy Babosné lássa a néptömeget, mely az utcájában hömpölyög. (Erdőtelek közel 27.000 lelket számláló község, így a hír valóságos néptömegeket vont a Fenyőfa-utca felé, ahol a Babosék háza volt.)

Babos Lászlóval szemben igen óvatos voltam, mert minden gonoszságát magán viselő, tipikus Lombroso-arca és rutinírozott gonosztevőre valló magatartása sejtetni engedte, hogy kemény dióval lesz dolgom. Nem siettem hát a kikérdezésével már azért sem, mert sem a járőrtársam, sem pedig a telefonon megsürgtetett segélyjárőr nem érkezett meg.

Míg én a tanúk társaságában tanulmányoztam az emberemet, ő — amint azt jól észrevettem — viszont engem méregetett végig-végig. Így jól meggusztáltuk egymást, azután az írásaimat s jegyzeteimet rendeztettem s tervet készítettem elő, hogy s miként fogom a kikérdezést lefolytatni.

Latolgattam a gyanúsított alacsony műveltségi fokát, anyja iránti szeretetét s különösen a vallásosságát, melyben az anyja nevelte. Úgy számítottam, hogy ez a bigottságig vallásos ember úgy akarta az anyja szellemét kiengeztelni, hogy a gyilkosság után sűrűbben járogatott a templomba s a rózsafüzért is azért tette az anyja keblére, hogy a másvilágon is imádkozhassék.

Míg ezek felett gondolkodtam, feljött a járőrtársam is Babosnéval, kihez a laktanya előtt még a kirendelt járőr csatlakozott. A nép, mint egy hömpölygő víztömeg, követte a csendőröket s hangosan zúgott. Volt közöttük, aki hangos megjegyzést tett: „Így kell a gyilkosokkal elbánni! Fel kell őket akasztani! Ő volt a felbujtó, mert ha ő nem bujtogatta volna az urát, az sohasem vetemedett volna ilyen nagy bűnre!” s így tovább.

A járőr megérkezése után első dolgom volt Babosné is szemügyre venni s aztán néhány szót intéztem hozzá. Megkérdeztem tőle, hogy mit gondol, miért van ez a sok nép az utcán. Nem gondolja, hogy valami rendkívüli eset történt, ami a népet ennyire felizgatta? Babosné feldúlt arccal s magából erősen kikelve hangosan, majdnem durván azt felelte, hogy „semmi közöm a nép izgatottságához, tőlem akár éjjel s nappal zúghatnak az utcán...” Láttam, hogy méltó a férjéhez, ennél fogva hagytam, hogy duzzogja ki magát s gondolkozzék a látottak felett. Jó lesz az neki.

Ezután Babos Lászlót vettem elő, mert már akkorra nagyjában készen voltam a tervemmel.

Az általános kérdésekre szépen megfelelt s nyugodtnak látszott éppúgy, mint jómagam, bár mindkettőnk lelkében a nyugalomnak éppen az ellenkezője volt. Mikor azt a kérdést tettem fel, hogy mennyi vagyona van és kitől örökölte azt, közömbösen felelte, hogy a vagyont a szülei szerezték. Az apja meghalt, az anyjáról meg nem tudja, hogy hol van. Másfél év óta eltűnt. (Most vettem észre, hogy az anyja hullájának feltalálásáról még mit sem tud; ez más irányt adott az eddig kigondolt tervemnek.)

— Hát nem él az anyja? — kérdeztem.

— Azt nem tudom — felelte.

— Nem-e? Hát tudom én, hol van! Ott, ahol azon a sötét éjjelen eltemette! — kiáltottam rá.

Összegyűrött arcának még csak egy izma sem rándult meg a szóra, amelyre én olyan nagy súlyt fektettem. Azt hittem, ha a szemébe vágom a bűnösségét s azt, hogy már az anyja hollétét is tudom, összeroskad. Nagyon csalódtam. Sokkal mélyebben gyökeredett már belé a tudat, hogy rá a bűntényt bebizonyítani senki sem bírja, mintsem hogy zavarba jött volna.

Kezeit hátul a derekán keresztbe fogta, egyet rántott szűk s ferde vállain s azt felelte:

— Hát ha maga jobban tudja, hát tudja. Én őt sehová sem tettem. Vagy ha tettem, bizonyítsa be, ha bírja.

— Jól van Laci! — mondtam — hát majd megpróbálkozom vele, hogy bizonyítsak. De annyit mondok, hogy majd maga is szedje ám össze az eszét, mert én nem adom ám könnyen!

Ezután leültettem az egyik sarokba, míg én a község háza udvarára betódult nép közé mentem s felszólítottam őket, hogy aki tud valamit, álljon elő tanuskodni. Sovány, semmi eredmény volt ez is. Senki sem tudott semmit. Mindenki csak azt hangoztatta, hogy Babos a bűnös. Ő ütötte agyon az anyját. Ennyit azonban én is tudtam, nekem bizonyíték kellett volna. Ez azonban nem volt sehol.

A járásbíró úrtól annyit megtudtam, hogy a hulla fején két csonttörés észlelhető, s hogy a fejére egy vékony és két berlinerfejkedő van csavarva; a kendők a vért fel-

foghatták, mert a vérnyomok a kendőkben most is megvannak.

A hulla összehúzódott helyzetben s a jobbkar fenyegető helyzetben van, a kézfejet a víz elsodorta s így csak a felső karcsont mered felfelé, mintha fenyegetne valakit.

A szomszédok és ismerősök, valamint a Vitos-család kikérdezése után annyit megtudtam én is, hogy ifj. Babosné meg is verte az anyósát, ki attól kezdve nagyon félt a menyétől s többeknek panaszkodott, hogy „meglátják, engem előbb-utóbb eltesznek láb alól a menyem, meg a fiam”. Az utolsó napokban nem is mert otthon hálni, hanem a szomszédoknál húzódott meg, hol sajnálatból helyet adott neki éjszakára. Egyik, szemben lakó szomszédnőtől, ki a kérdésben forgó napokon betegesen s ágyban feküdt, megtudtam, hogy az 1907 december 14-ére menő éjjelen úgy éjfél tájban mintha kocszörgést hallott volna, mely a Babosék udvarából jött ki. De mert akkor nyirkos időjárás volt, nem hallhatta, hogy a kocszi merre fordult. Neki az volt a gyanuja, hogy a Nap-utca felé ment, de biztosat nem tudott mondani.

A gyanúsított keresztanyjától megtudtam, hogy az öreg Babosné a fiával nagyon szépen élt addig, míg az az ő ellenére a Szatmári-családból feleséget nem hozott a házhoz. Azóta állandó volt a perpatvar Babosné és a fia között, aki nem akart, vagy nem tudott a feleségének parancsolni. Legutóbb a perpatvar azért fajult tettlegességgé, mert ifj. Babosné követelte, hogy az öregasszony a ház másik felét is irassa át a fiára, amit az azért nem tett meg, mert még egy leánya is volt, s nem akarta azt megkárosítani.

Megtudtam még azt is, hogy Szatmári egy alkalommal azzal fenyegetődött, hogy ha veje nem végez az anyjával, ő teszi el láb alól. De azt, hogy a szóbanforgó napon vagy este valaki látta volna Babost kocsin kimenni, nem tudtam megállapítani.

Így telt el az éj s bennem az a gondolat fogant meg, hogy elviszem a gyanúsítottat és nejét a hullaházba, ahol az anyja, illetve anyósa személyazonosságát velük is megállapítom. Ettől a rettenetes viszontlátástól sokat reméltem s mert foglyaim enni nem akartak s az egész éjjelen át egy percet sem aludtak, erejük igen megfogyott, erősen hittem, hogy ez a találkozás hatás nélkül nem maradhat. Tervemhez a vizsgálóbíró úr hozzájárulását is meg kellett szereznem, aki eleinte tartott attól, hogy nem megengedett módon akarok vallomást kicsikarni a gyanúsítottakból, de később aztán mégis megadta az engedélyt.

Másnap délutánra volt a boncolás kitűzve s arra megfelelő kísérettel én is elmentem. A hulla az egyik teremben a földre tett koporsóban, iszonyúan eltorzult arccal feküdt, klórmésszel leöntve.

A koporsó fedelét fel sem lehetett tenni anélkül, hogy a fenyegető csonka kezét le ne nyomják s ez így állott, fenyegető helyzetben, mikor én Babossal, ki iparkodott hidegvért mutatni, beléptem.

Amint rápillantott az anyja holttestére, meglátta annak klórmésszel befecskedezett, sáros arcát, mely rettenetesen eltorzulva meredt a nézőre, karjával eltakarta az arcát, hogy ne lássa a rettenetes látványt, majd hangesztésbe tört ki.

— Nos, mondtam, hát én a tegnap tett ígéretem egyik részét már beváltottam, most már csak a másik része következik.

Drámaíró tollára való jelenet volt ez; megdöbbsent mindenki, aki jelen volt attól, amit látott s hallott. A lélek legyőzte az embert. A régóta takargatott, leplezett igazság kezdett felülkerekedni s viaskodott a gonosz szellemmel.

Nem bántottam néhány percig a bűnös embert; hagytam, hogy viaskodjék a lelkiismeretével. Lélekbúvár bő anyagot talált volna arra, hogy jellemezzen egy lelkiharcot.

A sírógörcsökben vonagló embert átkísértem a szomszédos terembe, mely az ő lelkiismeretének megfelelően halotti koszorúkkal volt feldíszítve.

Mire azonban leültettem, arca minden átmenet nélkül fagyossá vált s az előbbi reményem, hogy most már nyert ügyem van, szétoszlott, mert Babos a terhére rótt cselekményt most is leghatározottabban tagadta.

Arra a kérdésemre, mondja meg, mit érzett, mikor a megölt anyját a Tiszaparttra vitte, azt felelte, hogy semmit, mert az anyját nem ő ölte meg s nem is temette el a Tisza partján.

Abbahagytam a meddőnek látszó rábeszélést s az asszonyt vettem elő, ki azalatt a temetőőr szobájában várta a fejleményeket. A jelenet ugyanaz volt. Babosné hisztérikus rohamba esett, mikor anyósának megcsonkított hulláját meglátta. Kötényével takarta el az arcát, én kitakarítottam s unszoltam, hogy csak nézze meg jól, hogy a hullán levő ruha azonos-e azzal a ruhával, melyet anyósa az el-tűnésekor viselt. Bár lezárta a szemeit, mégis le tudta írni a kendők színét, minőségét s a ruha minden egyes darabját s mintázatát.

Őt már nem engedtem ki olyan könnyen a kezeim közül, mint az urát. Amint visszakísértem az előbbi helyére, azt a kérdést tettem fel neki, „hogy lehetett egy anyának, ki piciny gyermekét szorongatta a keblén, végignézni azt a borzasztó jelenetet, amikor az édesapja a férje anyját agyonveri?”

Ezen az egy kérdésen mult az egész nyomozás sorsa. Fogalmam sem volt ugyan arról, hogy az öreg Szatmári, a Babosné apja jelen volt-e a gyilkosságnál vagy sem, a kérdést mégis feltettem. Mert itt csak két eset volt lehetséges. Vagy tényleg jelen volt s akkor az asszony látni fogja, hogy mindent tudok, vagy nem volt jelen s akkor meg azt fogja gondolni, hogy a férje a gyilkosságot beismerte, de a bűnösséget az ő apjára hárította.

Jól számítottam.

Babosné felugrott s könnyes szemeit meg sem törölve, rám meresztette s határozott hangon kijelentette, hogy akkor az ő apja ott sem volt.

— Jó, jó mondtam, halálos nyugalmat erőltetve magamra, akkor Laci ferdíti el a dolgot. Mondja meg hát maga a valódi igazságot. Én már az egész dolgot ismerem és tudom; csak azt nem érthetem meg, hogy lehetett magának olyan kegyetlen lelke, hogy végignézze azt, mikor Laci az anyjával végzett...

A fuldokló nő erre mintegy önkénytelenül kibökte.

— Hisz amint láttam, hogy Laci a balta után nyul, a gyermekemet felkaptam s mire lesújtott volna, én már futottam kifelé a szobából.

— Hát a vért, ami az öreg asszonyból kifolyt, ki mosta fel? — kérdeztem.

— Kevés vér folyt belőle nagyon, mert a berlinerkendők felitták a vért. Ami kevés pedig kifolyt, azt a Laci, miután az anyját a kamrába kicipelte, lábaival a szoba földjén elmázolta — felelte a láthatólag megkönnyebbült bűnös nő.

Most már megvolt a jég törve. Adtam fel a kérdéseket egymásután s csakhamar tisztában voltam a gyilkosság minden részletével.

Vallomása közben apró szüneteket tartott, mialatt mintegy kibúvót keresett, hogy s mint nem kellene a felette súlyos bűntény apróbb részleteit is elmondania.

Beismerte, hogy anyósával nem jó viszonyban éltek, sokat torzszalkodtak, veszekedtek, verekedtek is. A vesze-



kedés oka az a néhány hold föld, szőlő és félház volt, amit az öregasszony nem akart rájuk iratni, mert félt, hogy nem fogják azután eltartani.

Luca napján este 5—6 óra közötti időben, az öregasszony hazament s miután egy kis vacsorát készített magának, felkészült, hogy átmenjen a szomszédba háltni. Babos ezt az alkalmat használta fel, hogy az anyját agyonüsse.

A kisbaltát egy szék mellé állította, leült arra a székre s várta, míg anyja a fejkendőjét igazgatva a kistükör felé fordult, mely a közös szobaszekrény tetején állott. Ekkor megragadta a baltát s a háttal álló anyját annak fokával úgy fejbeütötte, hogy az menten összeroskadt s azonnal meghalt.

Míg ez történt, azalatt ő (Babosné) a ház előtt az udvaron didergett s várta a fejleményeket. Mikor a férje kiment hozzá az udvarra s közölte vele, hogy végzett az anyjával, ő is bement a szobába, hol az anyósa a földön elterülve, holtan feküdt.

Tanakodni kezdtek, hogy most mitévők legyenek, hová rejtsek a hullát? Végre megállapodtak abban, hogy kiviszi a kamrába, melybe a konyhán át lehetett bejutni s ott tartják mindaddig, míg a falu lecsendesül, azután Babos kiviszi a holttestet a Tisza mellé s ott alkalmas helyen elássa. A hulla a kamrában azután abban a helyzetben, ahogy féloldalt feküdt, meg is meredt. Éjfél után Babos kocsiba fogta a lovát s lassú lépésben megindult a lért hely felé, hol anyját el is temette. Előadta még, hogy a rózsafüzér anyósának a nyakában szokott lógni s így azt a férje akkor, mikor a hullát kocsira tette, vehette magához s utóbb az anyja keblére tehetette.

Ezek után Babost vettem elő, de őt — bár minden rábeszélő képességemet elővettem. — beismerésre nem tudtam bírni.

Míg a kikérdezés tartott, azalatt a boncolást befejezték az orvosok s így már-már attól féltem, hogy a pap is megérkezik s a temetés szertartása kezdetét veszi.

Tudtam, hogy Babosból csak addig tudok, ha tudok, beismerést kapni, amíg az anyját el nem temették. Ha egyszer túl lesz a temetésen, megint megkeményíti magát s akkor az egész nyomozás eredménye kétes lesz, mert az asszony beismerő vallomásán kívül semmi egyéb bizonyíték nem állott rendelkezésre. És akkor még mindig fennállott annak a lehetősége, hogy Babos egyszerűen tényleg az apósára fogja a cselekményt s a feleségére is reáfogja, hogy azért, csak azért vádolja őt a tett elkövetésével, hogy az édesapját megmentse.

Nagyon megrázott engem is a drámai tetemrehívás, de hát végre nekem nem az volt a hivatásom, hogy a gyilkost sajnáljam és kiméljem, hanem, hogy az igazságot szolgáljam.

A koporsó künn volt az udvaron s akkor megkérdeztem Babostól, hogy nem kíván-e az anyjától még egyszer elbúcsúzni. Igenlő válaszára odakísértem a nép által körülvett koporsóhoz, amely csak mintegy 6—7 lépéssnyire volt a halottasház ajtajától, ahol mi tartózkodtunk. Babos megállott a koporsó előtt, de akárhogy erőlködött, sehogysem tudta a Miatyánkot elkezdni. Letérdeltem s hagytam, hogy három-négy percre imádkozzék. Figyelmeztetésemre felállott, keresztet vetett s aztán a karomba kapaszkodva bevánszorgott az előbbi terembe. Ha nem tartom olyan erősen, összeroskadt volna. Egy pillanatig csak magában könnyezett, de aztán hangos zokogásban tört ki s egyre azt hajtogatta: „... bocsásd meg a mi vétkeinket...” „bocsásd meg a mi vétkeinket...”

Leültettem egy székre, a fejére helyeztem kezemet a két kezével leszorította s aztán elkezdte a beismerő vallomását. Azzal kezdte, hogy nem haragszik reám, mert

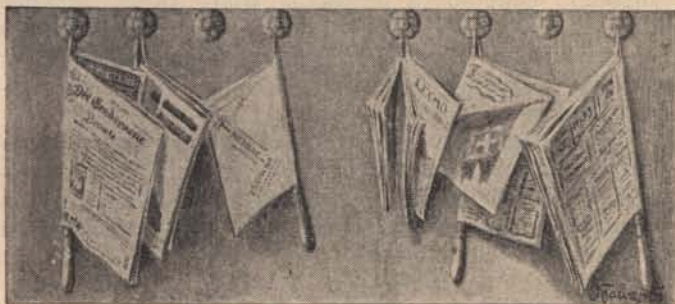
tudja, hogy én csak a kötelességemet teljesítem. Az esetre vonatkozó vallomása mindenben fedte a neje által elmondottakat. Előadta, hogy szörnyű lelki kínokat állott ki a gyilkosság óta. Nem volt nyugta, sem éjjel, sem nappal. Azt a helyet, ahová az anyját eltemette, sokszor meglátogatta titokban s mindig remegett, hogy a tettét fel fogják fedezni.

E beismerés után Babosné előadta a baltát is, amivel férje a gyilkosságot elkövette. A beismerést mindketten a vizsgálóbíró előtt is megismételték. Babos azt vallotta, hogy sohasem vetemedett volna erre a gyilkosságra, ha a felesége folytonosan nem bujtogatta volna. Az asszonyt visont az apja, Szatmári lovalta folyton, hogy tegyék már el láb alól az öregasszonyt.

Az öreg Szatmárit eleinte sem Babos, sem a felesége nem keverték bele a dologba, mint később kiderült, azért, hogy a kisfiúknak nevelője legyen. De később aztán a tárgyaláson nem kimélték őt sem s mindent reávallottak úgy, ahogy volt.

Babos Lászlót a szegedi kir. törvényszék 1909 december hó 1-én tizenötévi, Babosnéét ötévi és Szatmárit hatévi fegyházra ítélte.

Engem a törvényszék meg sem idézett a tárgyalásra annyira tisztán állott az eset előtte.



## LAPSZEMLE.

(Belgium.) Le Gendarme.

123. szám.

A belga csendőrség ünnepet ül. Maury Camille — Aimé — Leon ezredes tábornokká neveztetett ki. Maury tábornok 1873 január 24-én Enghienben (Hainaut) született, 15 éves korában önként lépett be a 9-ik serezhöz, hol 5 éven keresztül altiszt volt. A csendőrtülethez 1895 június 25-én lépett át mint tisztjelölt. Itt kezdettől fogva végigjárja a csendőrség iskoláját különböző alkalmaztatásokban. Teljesen gyakorlati ember. Hadnaggyá 1901 június 26-án neveztek ki. Többek közt alkalmazva volt a mozgó lovaszásadnál s mint oktatótiszt is szerepelt. A világháborúban mint százados lovaszásadparancsnok, beosztottat a katonai kormányzósnál, kordonparancsnok és tábori csendőrtiszt. A leszerelés után csendőrségi külszolgálatot teljesít. 1922 június 26-án őrnagy, ekkor már igen gyorsan lép előre. 1927 március 26-án ezredes. Külszolgálatteljesítés után a csendőrség vezérkarához kerül. Ott helyettes vezérkari főnök, majd felügyelői segédtsízt. A mozgó légió parancsnoka s a központi közigazgatási tanács elnöke. Az 1914—18. évi összes hadi kiüntetések birtokosa, a koronarend parancsnoki keresztjének tulajdonosa. A csendőrség felügyelőjének állására van kiszemelve. Előléptetése igen nagy örömet okozott a csendőrség körében.

Belgium felszabadulásának 100-ik évfordulóján nagy katonai ünnepély lesz Brüsszelben június 5, 7, 8 és 9-én. Az ünnepélyen a belga csendőrség is résztvesz, amennyiben 100 lovascsendőr fog a lovasmutatványokban és a carrousselben közreműködni. Ezek között 6 nyolccascsoport fogja a lándzsások francia négyesét zeneszó mellett bemutatni. A csendőrök részben a háború előtti régi csendőregyenruhában, részben sarkásan, lándzsával fognak szerepelni. Valamennyien fehér nadrágban. A lovasmutatványokat Kettelle ezredes fogja rendezni. Erre a célra a mozgó légió s a tanosztály emberei

fognak csak igénybevétni, a külszolgálatot teljesítők közül senki nem lesz elvonva.

Gillard őrnagy szerkesztő megemlékezik arról az esetről, midőn Franciaország egy városkájában két kötelességet teljesítő köztársasági gárdistát a kommunistaérzelmű előjáró nyilvánosan lealacsonyító szidalmakkal illetett. Felteszi a kérdést, miként járnának el a belga csendőrök hasonló esetben egy belga polgármesterrel szemben? Hosszas fejtegetés után arra az eredményre jut, hogy a nyilvános rend megzavarása elég ok az előzetes őrizetbevételre s meg van győződve róla, hogy a belga csendőrök tudnák a kötelességüket.

A lap elragadtatással méltatja a magyar Csendőrségi Lapokat, melyek nagyszerű kiadványnak nevez. Magyar iuzeteket közül a Csenőrségi Lapoknak a lapszemle rovat alatt a „Le Gendarme”-ot ismertető cikkéből. A Csendőrségi Lapok fordítására hívja fel olvasóit, mert úgy látszik, hogy az a teljes csendőrségi anyagot a legkimerítőbben öleli fel. Végül azzal fejezi be ismertetését, hogy a Csendőrségi Lapok első sora mindig a „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában” főhással kezdődik. (Belga lapársunk megtisztelő elismerését ezúton is hálásan köszönjük. Szerk.)

122. szám.

A belga csendőrség, mint azt az 1830 december 26-án kelt kormányrendelet előírja, három területi hadosztályból áll. Kettőnek ezen területi hadosztályok közül parancsnoka tabornok, a harmadiknak ezredes. Mindegyik területi hadosztálynak van egy mozgó légiója, mely a magvát képezi a mozgósítás alkalmából alakítando ezrednek.

A belga csendőrségnél a közeljövőben valószínűleg két ezredest rognak tabornokká kinevezni. A hadügyminiszter a csendőrtelgyelvi állást eddig mindig csendőrtisztel töl-tötte be, most úgy látszik, el akar térni ettől, mert ez ügyben (hivatkozva az 1924. november 15-én kelt törvény 15. tejezetében előirtakra, mely szerint csapattiztek a csendőrség-hez nem oszthatók be s ott nem működhetnek) Sinzot és Housiaux képviselők meginterpellálták őt a képviselőházban. A miniszter a feltett kérdésre megnyugtató választ adott.

A parlamenti bizottság előadója Housiaux képviselő február 13-án betérjesztette jelentését a csendőrség 1930. évi költségvetéséről. Ez 144.086.111 frankot tesz ki, 16.592.760 frankkal többet, mint az előző évben. A kiadások növekedésének több oka van, legfőképp a létszám emelése (10 tiszt, 281 ember és 281 ló).

A csendőrségnek háború esetén való alkalmazásával kapcsolatban szóba kerül a csendőrség tervbevett átszervezése is. A csendőrség a világháborúban példásan megállotta helyét. Hatáskörét közel egy század óta két törvény, a forradalom II. évének germinal 28-ai törvénye s az 1815 január 30-i törvény szabályozza. Háború esetére a hadügyminiszter megállapítja a tábori csendőrség hatáskörét. Megengedhető, hogy az ország védelme céljából s a háborús technika fejlődése miatt módosítások eszközöltessenek ezen a szolgálaton, a csendőrség azonban semmiesetre sem vonható el eredeti hivatásától, mert nem kizáróan katonai célokra, hanem a közbiztonság és igazságügyi rendszert ellátására lett megteremtve.

—o—

(Csehország.) Četnický Obzor.

5./1930. szám.

Vezetőhelyen Masaryk elnök 80. születésnapjával foglalkozik és ez alkalommal lelkes szavakkal üdvözli az elnököt. A cikkírónak feltűnik, hogy a régi világban, Ferenc József idejében csak a hivatalos körök és a németek ünnepeket ilyen alkalommal, ma pedig a legkisebb falu és az állam minden polgára hetek óta azon törte a fejét, mi módon adjon kifejezést az elnök iránti szeretetének. Az ünnepléstől a csendőrség sem maradt el. Örömet csak az rontja, hogy a testületet ez alkalommal olyanok képviselték, akik az állam-

fordulat előtt, de utána is Masaryk ellenségei s így a köztársaságnak is ellenségei voltak s azóta is a demokratikus Masaryk-elvek elnyomói maradtak. Ezek az emberek mégis felszínen tudtak maradni. Ünneplésüket nem lehet őszintének tekinteni, mert örömről hamis, a hamisságot pedig Masaryk mindig üldözte. Masarykot nem szavakkal, hanem tettekkel kell ünnepelni és a csendőrség nagy tömege azzal ad szeretetének kifejezést, hogy Masaryk elvei szerint él, kinek politikai, erkölcsi és emberi felszabadítását köszöni.

Egy másik cikk Masaryk személyiségével és bölcselével foglalkozik. Bevezetésül közli, hogy Napoleon német életrajzírója, Ludwig Emil 1927-ben az európai egyesült államok kilátásairól beszélt Shaw B. angol drámaíróval, aki kijelentette, hogy elnökül csakis Masarykot tudja elképzelni. Ugyanígy nyilatkozott H. G. Wells angol író is, aki Masarykot Európa legnagyobb emberének nevezte el. A cikk részletesen foglalkozik az urasági kocsis fiának fiatalkorával, egyetemi tanári működésével, tanításaival, küzdelmeivel, háború alatti államalkotó munkájával s főleg világszemléletével. Nevet a legnagyobb gondolkodók mellett emlegeti. Sokat idéz Masaryk műveiből és elméleteinek különböző elnevezéseket ad, melyeket mi a szabadkőművesség fogalma alá gyűjthetünk össze. A cikk szerint Masaryk át van itatva a szabadság, egyenlőség, testvériség és humanizmus eszméivel, szabadgondolkodó a legtisztább értelemben, de legelső sorban az igazság rettenthetetlen bajnoka. Nemcsak a köztársaságnak él, de az egész emberiség haladását és javát szolgálja. Nem csoda, hogy e bölcs csodálatos élete nemcsak a köztársaságot, hanem az egész világot annyira érdekli. A cikket dr. Schrava Leó írta, aki annakidején egyik vezére volt a cseh törekvéseknek.

Langer Ferenc leírja első oroszországi találkozását Masarykkal, 1917 december 7-én a Kiew melletti cseh táborban.

Vegyes hírek. — A felvidéki csendőrpáncsnokság területén 1929-ben 7699 személyt tartóztattak le, elővezettek 2346 embert és feljelentettek 214.729-et. Hatósági felhívásra a csendőrség 22191 esetben járt el. 43 halottat találtak meg és 190 személy sérült.

A hamburgi egyetem tanárai szerint az apaságot a gyermek ujjnyomata után biztosan megállapítani nem lehet, de a vérvizsgálat mellett az ujjnyomat is támpontja lehet az apaság megállapításának.

Augusztusban nemzetközi bűnügyi kongresszus lesz Prágában, mely legutóbb, 1925-ben Londonban ülésezett.

Irodalmi részben ismerteti Kunz tbk. könyvét, melynek címe: „Szabadságharcunk az osztrák katonai jog tükrében.” A könyv részletesen ismerteti a cseh elszakadási törekvéseket és azokat az intézkedéseket, melyeket az osztrák hatóságok ezekkel szemben tettek, de azt is, hogyan játszották ki a csehek azokat. Majd az egyes árulók munkáját és szenvedéseit írja meg.

—o—

(Csehország.) Četnické Listy.

6./1930. szám.

Vezető helyen visszatér a belügyminiszternek a költségvetési bizottságban mondott beszédere és megállapítja, hogy a belügyminisztérium illetékes referensei legalább is nem eléggé tájékoztatták a minisztert a valódi helyzetről. Így pl. a csendőrségi pótdíj rendszeresítésére igenis külön törvény nélkül is módja volna a kormánynak, ha a kellő megértés és jóakarát nem hiányoznék. Hasonló intézkedésekre számos példát sorol fel, hogy felfogását igazolja. Szólnia kellett volna a miniszternek a sok elkeseredést szülő karácsonyi segélyekről és az előléptetési módzatok rendezéséről is. Igen sok olyan előjáró van, aki szívesen kacsintgat vissza a monarchia idejére, az államnyelvet nem ismeri kellően, az állami ünnepek idején szabadságra megy, hogy ünnepelnie ne kelljen. Ezekről a csendőrtestület javulást nem várhat. Ugyancsak beszélnie kellett volna a miniszternek a készletügyi szolgálat díjazásáról, a lehetetlen fegyverzetéről, egyes előjárók önkényeskedéséről, amire nézve különösen a Felvidékről és Ruténföldről a lap számos példát hajlandó átnyújtani a miniszternek. Hogy egyes fiatalabbak jobban érdeklődnek a csendőrségi szolgálat iránt és jobban utána néznek mindennek, mint az öregek, azt a miniszternek nem szabad rossz néven vennie, hiszenők ezzel csak tökéletesíteni akarják a csendőrséget. Jobbak ok, mint az olyanok, akik már nem tanulnak, hanem a megváltozott viszonyok között is csak abból akarnak megélni, amit valaha megtanultak. Az ilyenek csak kerékkötői a haladásnak s ezért nagy részükre tulajdonképpen nincs is szükség. Nincsen rendezve a szabadságok kérdése sem. Igen sok csendőr éveken át nem mehet sa-

Általános az a hit, hogy a trénnél ritkán jut az ember veszedelembé. Nem mindig állott így a dolog. A régi hadsereg szekerészcsapatai 1848/49-ben 28.000 emberből és 39.000 lóból állottak; ebből a 28.000 emberből a két háborús év alatt 7 arany és 124 ezüst vitézségi érmet kaptak a szekerészet katonái; noha abban az időben nem valami bőkezűen osztogatták a kitüntetést. Tény azonban az is, hogy akkor-táj a tüzéséget is a szekerészet fogatolta és így meglehetősen sok alkalommal nyílt, hogy a szekerészek veszedelmes helyzetben kimutathassák vitézségüket.

badságra. Erről a lap külön cikket is ír. A miniszter történelmi értékű munkát végezhetne, ha alaposan belenézne a testület beügyeibe. Jöndulatáról mindenki meg van győződve.

A szolg. utasítás 21. §-a szerint a csendőr szolgálatmentes időben az állomás területéről 30 km-re eltávozzon. Ezt sok őrsparancsnok a beosztottak kárára magyarázza és már nem egy csendőrt büntettek meg önkényű eltávozásért, aki az utasítás eme kedvezményével élt. Kiszámítja, hogy az irodai és készütségi szolgálattal együtt a csapatcsendőr általában napi 14 és háromnegyed órát van szolgálatban. Igazságos volna tehát, hogy egyes parancsnokok ne vonják meg tőle azt a könnyítést, melyet az utasítás megenged.

Vegyes hírek rovatában közli, hogy egyik szemlélő előjáró altiszt a falubeliek nagy multságára kertek alatt és kerítésen átmászva közelítette meg a csendőrlaktanyát a vasúti állomásról, hogy meglepő szemlét tarthasson. Elméleti vizsgáztatása sehogyan sem akart sikerülni. Ugyanis azt akarta megértetni a csendőrökkel, hogy pl. 1 kg-ban 10 dekagram van, feltételezve, hogy a deka és dekagram különböző dolgok. Így aztán sehogyan sem akart sikerülni a szemle. A falu zsidójánál érdeklődött, mennyivel adósok nála a csendőrök, majd a szomszéd falu lakosait végig kérdezte, milyen időközökben szoktak ott a csendőrök megjelenni. Végül hatályon kívül helyezte a minisztériumnak a pisztolyviselésre vonatkozó rendeletét. Ugyanez az előjáró pár héttel ezelőtt még együtt mulatott a csendőreivel a huga társaságában s csak azóta haragszik alárendeltjeire, mióta meggyőződött, hogy egyikük sem akarja a hugát nőül venni.

Legutóbbi prágai összpontosítás alkalmával a hajnali vonatokkal beérkező csendőrökkel 8-tól 10-ig katonai fegyelmező gyakorlatokat végeztek, majd elméleti oktatás következett. 14 h-tól 16 h-ig újra fegyelmező gyakorlat és utána szolgálat 22 h-ig. A hosszú útról jövő csendőrök perceket sem kaptak arra, hogy rendbeszedhessék vagy éppen kipihenhessék magukat. Tiltakozik az ilyen át nem gondolt intézkedések ellen.

Sajnálattal állapítja meg, hogy igen sokan, akik teljes nyugdíjgénnnyel bírnak, nem távoznak a testületből, hanem tovább szolgálnak, nem gondolva arra, hogy ezzel fiatalabb bajtársak előhaladását nehezítik meg. Javasolja, hogy a túlszolgálatot csak igen kivételes körülmények között engedjék meg.

A csendőrség és rendőrség közötti ellentétek elsimításáról a költségvetési bizottságban igen szép és szívhezszóló beszédek hangzottak el, de a lap ezeket a szép terveket csak elméleti eredményeknek tartja, amelyeknek a gyakorlatban semmi értékük nincsen.

Az „Obzor” humoreszkjei ellen igen éles bírálatot közöl. A humoreszkeket egyenesen tekintélyrombolóknak tartja.

A Masaryk-jubileum alkalmából Kőrösmezőről Prágába jubileumi stafétát rendezett a csendőrség.

A prágai csendőrpáncsnokság területén 1929-ben 22.890 személyt fogtak el és 13.119 különös szolgálatot (mint házkutatás, elővezetés, kisérés, karhatalom stb.) végeztek a csendőrök. Tüzesetnél és árvíznél 2000 esetben jelentek meg. Egész évben 1559 holttestet találtak (meggyilkoltak, öngyilkosok, baleseti áldozatok stb.) Büntető feljelentést 287.375 esetben tettek.

A lap tele van a „C. O.”-ral folytatott elvi harccal szóló cikkekkel és közleményekkel.

—o—

#### (Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

118. szám.

Egy előző számunkban hírt adtunk arról, hogy az osztrák csendőrtisztek részére tájékoztató, az altisztek részére pedig továbbképző tanfolyamot akarnak nyitni Grácban. Ilyen tanfolyamok éveken ezelőtt már működtek is. Most egy türelmetlen hang erősen szembeszáll azzal a felfogással, hogy továbbképző tanfolyamra szükség volna. Úgy mondja, hogy talán az érintett egyének tudnának éppen hasznot hajtani azzal, ha tapasztalataikból átadnának a tanfolyam-gondolat szülőjének. Amit a haladás folytán meg kell tanulniok, azt ugyanis pótolják a saját szorgalmukból, arra kár a kincstár — más szükségletek részére üres — pénztárát igénybe venni.

A csendőr szakegyesülés kiküldöttjei a kancellári hivatal 10. osztályának vezetőjénél (Büm. csendőrségi osztály) kihallgatásnak jelentek meg, az aktuális kérdéseket megtárgyalták s kívánságukat egyidejűleg írásban is átnyújtották. Ennek rövid tartalma: *Létszámemelés* szükséges, a túl-

terhelt rendes szolgálat mellett az utóbbi években annyi összpontosításra volt szükség, hogy az a mai létszámmal már a közbiztonsági szolgálat rovására ment s emellett anyagilag is nagyon sújtotta a csendőröket. A létszámfelemelésre azért is szükség lenne, mert a háború óta aránylag keves volt a pótlás s így a csendőrök nagyobb része már koros ember. *Szolgálat, kiképzés:* A csendőr szolgálat sokféle (közbiztonsági, közigazgatási, nyomozó stb.), azért állandó továbbképzésre van szüksége. Ma a minimális külszolgálati órák vannak azonban csak megállapítva, amit rendszerint annyira túllépnek, hogy napi 10—12 külszolgálati óra jön ki. Ezzel szemben a belszolgálat egyáltalán nincsen fixírozva. A szakiskola (a mi őrsparancsnokképző iskolánk) központilag van felállítva s így az egyes tartományok rendeleteit nem lehet már ott megtanulni. Az iskola decentralizálása a tartományokban úgy ezt, mint a szétszórt karhatalmi osztagok kérdését megoldaná. *Ügyeleti szolgálat és annak díjazása:* Az ügyeleti szolgálat elnevezés helytelen, mert nemcsak egyszerű jelenléte kívánna, hanem menetkés állapotot, hogy bármely pillanatban sürgős szolgálatba útbainduljon az illető. A díjazás csak a megszakítás nélküli 24 órára jár, ez méltánytalan, óránként kellene azt megállapítani. *Készütségi szolgálat:* A díjazás méltánytalan, mert egyes csoportok nem részesülhetnek belőle s emellett alacsonyabb a rendőrségi készütségi szolgálatért járó összegnél. *Őrsök:* Nagyobb létszámú őrsök létesítése kétségtelenül előnyös, mert az összpontosítások száma csökkenne, de ezt csak a létszám-felemelésével szabad megoldani. Ha kisebb őrsök felosztásával oldják meg a kérdést, annak az volna a következménye, hogy nagy területeket csak ritkán portyáznának ezután. *Autó, motor* ma még nagyon kevés van a csendőrségnél s annak a használata is ritkán van megengedve, ha pedig azon teljesítenek szolgálatot, akkor az illetékekben rövidül meg a csendőr. Szaporítani kell a gépeket, megkönnyíteni az alkalmazásukat s a vele járó illetmény-meg rövidülést meg kell szüntetni. *Telefonja* sok őrsnek még nincsen, sok pedig csak a posta hivatalos ideje alatt használható. Az ideális a saját csendőrségi telefonhálózat volna, amíg az teljesen megoldható, addig legalább a nagy őrsök kapjanak ilyen, ahol azután autó is kellene, hogy legyen. *Riadó és készütségi osztagok:* Ha a próbacsendőr- és a szakiskolákat a tartományi csendőrpáncsnokságok székhelyeire decentralizálnák, a kérdés már jórészt meg lenne oldva. Csapatszállító autóra természetesen szükség van, mert különben csak félig értük el a célt. *Fegyverzet:* Rendes szolgálatban csak pisztoly és kard legyen előírva, puska pedig olyan alkalmakkor, amikor erőszakra lehet számítani. *Ruházat:* A mostani szürke helyett a békeidőbeli fekete, illetve acélzöld legyen. A ruhaállányt fel kell emelni. *A rendőrség terjeszkedése* a csendőröket a legkisebb vidéki helyekre szorítja. A gyermekek nevelése nehézségekre ütközik, ez elkedvetlenedést szül s a jövőben a csendőrség kiegészítését hátrányosan fogja befolyásolni.

1924-ben az összes tartományi csendőrpáncsnokságoknál nyomozó osztagokat állítottak fel. 1928-ban azokat olyan helyeken, ahol a tartományi fővárosban rendőrigazgatóság volt, felosztatták. Maradt Alsóausztria és Voralberg részére egy nyomozó osztag, amelyet 1929. XII./31.-ével szintén megszüntettek és a tartományi kormánytól detektívcsoporthoz szerveztek belőle, ahova a csendőröket is átvették. A lap üdvözlő a távozó csendőrbajtársakat s abbéli reményének ad kifejezést, hogy az együttműködés továbbra is meglesz. A szak-egyesülés közbejárt, hogy a detektívcsoporthoz pótlását és kiegészítését ezután is a csendőrségtől vegyék.

—o—

#### (Németország.) Der Gendarm.

3. szám.

Az első cikk egy csendőr iskolai feladatát tartalmazza, amelyben röviden, de igen érthetően és dicséretes készséggel ismerteti Poroszország közigazgatási berendezését. Hasonlított sokban a magyar közigazgatáshoz.

Egy vadászat alkalmával egy körzetben (a mi járásunk) egy hajtót sörétes puskával megsebesítettek, a szerencse az volt, hogy a megjelenő csendőrnek sebkötöző csomagja volt. Rövid időn belül ez ott már a harmadik baleset. Kérde a cikkíró, hogyha a soffőröket vizsgára kényszerítik, nem lehetne-e a vadászokat is arra kötelezni?

A költségvetés egyes tételeihez az érdekeltség kérelem formájában beadta a megjegyzéseit: Ezek közül figyelemre méltó az a javaslat, amely a csendőrfőhadnagyi rendfokozatot megszüntetni javasolja olyként, hogy a főhadnagyi helyek 35 százaléki és 35 csendőrfőmesteri (kb. a mi alhadnagynak) állásra szerveztesse az át.

Egy rablás gyors kiderítése és a tettes elfogása kapcsán reámutat a lap annak a fontosságára, hogy a csendőrtiszti parancsnokságok mielőbb autótval láttassanak el, minden csendőrös mielőbb telefont kapjon s a fényképezéshez, daktiloszkópiához stb. szükséges eszközökkel is tökéletesebben lássák el. A leírt esetben a csendőrtisztnak autója, a környező csendőrállomásoknak pedig telefonjuk volt, ennek volt köszönhető a gyors siker. A csendőr a vidéken nehezen kap segítséget, ha bajban van, legalább a technika vívmányaival kell segíteni rajta.

Az egyesület vezetősége beadványt intézett a belügyminiszterhez s abban kérte, hogy a csendőröknek motorkerékpárral való ellátása vagy saját motorkerékpárok szolgálati használatának engedélyezése tekintetében eddig elfoglalt, legnagyobb részben elutasító álláspontjából engedjen. Reámutat, hogy milyen előnyökkel járna ennek a közlekedési eszköznek a bevezetése szemlék, összpontosítások, berendelések alkalmával, valamint ütréndészeti s egyéb, nem szorosan vett közbiztonsági szolgálatok ellátásánál. A württembergi és bádeni csendőrséget már ellátták motorkerékpárral s egyes más állami közegek is már kincstári motorkerékpáron teljesítenek szolgálatot, a saját gépükért pedig bizonyos évi koptatási átalányt kapnak.



### (Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie Nationale.

2345. szám.

Lavigne alezredes, a 19. (afrikai) légió parancsnoka, parancsban közli alárendeltjeivel, hogy a francia köztársaság elnöke 1930 február 9-én a megyei csendőrség zászlójára a becsületrend lovagkeresztjét adományozta. A parancs kiemeli, hogy ezen dicsőségteljes kitüntetés azoknak a szolgálatoknak elismerése, melyeket a csendőrség a századok folyamán Franciaországnak tett. A bűn elleni küzdelem örökös: a csendőrség éjjel nappal őrökdi az ország biztonsága s a törvények fölött. A csendőrség a civilizáció öre. Hősi halottainak száma folyton nő s a csendőrség aranykönyvének lapjai tanuskodnak tetteikről. Tisztelet a csendőröknek, a béke katonáinak! Emlékeztet a parancs Houdschoot, Villodrigo, Taquin és Sebastopolra, mely csatatereken a francia csendőrség bebizonyította katonai kiválóságát. Az afrikai csendőröket figyelmezteti, mit tettek elődeik ezen a földön. Ez a név védődjön emlékeztetükbe: Taquin! Helytállottak a csendőrök a világháborúban is, 1926-ban pedig a Levant-n. Most, hogy a köztársaság elnöke a becsületrend lovagkeresztjét adományozta s a hátrak csillaga felkerült a zászlóra, reményli, hogy méltó utódai lesznek őseiknek. Az eseményt Algirban a 19. légió dísztermében márványban is megörökítették s az emléket nagyszámú előkelő katonai és polgári közönség előtt ünnepélyesen leplezték le.

2346. szám.

A lap megemlékezik a 65-ik számú mozgószakasznak a franciaországi árvíz alkalmából tanúsított magatartásáról. A Montoubanban állomásozó szakaszunk 1930 március 30-án éjjel tájban jelezte a városi hatóság az árvíz közeledését. A Tarn folyó árja már ellepte Sapiac külvárosi alacsony részeit. A montoubani csendőrszázados felügyeleti területén az árvíznél künn volt. Az intézkedéseket tehát a városban Robert százados, a 2-ik köztársasági gárda légió 12-ik századának parancsnoka tette meg. A 65-ik mozgószakasz emberei Robert százados és Dautais adjutant vezetésével Sapiac külvárosban voltak, hol a megáradt Tarn és a Tescou folyók egyesülnek. A folyók kiléptek medrükből. A villákból s az el-külöztett épületekből kétségbeesett segélykiáltások hallatszottak. Robert százados egy csónakot kerített, melynek vezetését Dautais adjutant vette át, ki régi halász volt. Magával vitte Bouton és Mercadier gárdistákat. Mivel a villanygázvezetékek el voltak szakadva, vaksötét éjben és zuhogó esőben indultak a mentésre, óriási küzdelemmel kerülve ki a vizen rohanó faltörő kosok gyanánt működő fákát és gerendákat. A városrészt ellepő ár alámosta, és megingatta a házak alapjait. Sok ház beomlott. Dautais adjutant előbb az asszonyokat és gyermekeket mentette. A kiszállást elősegítő Robert százados és 8 gárdista vállig gázoltak a jeges vízben egész éjjelen át. 1 órától 4 óráig 5 mentő utat tett meg Dautais adjutant s 14 személyt mentett meg a biztos haláltól. 7 óra 30 perctől 10 óra 30 percig Toulousain külvárosban újabb 30 személyt mentett meg Dautais adjutant, köztük a klinikai kórház betegeit. Robert százados közben segítségül katonai fogatokat kapott. Mivel az árvíz a gárdalaktanyát is elöntötte, onnan mentette a gárdisták családtagjait, a lovakat, a fegyvereket s az iratokat. Ez alkalommal Maube gárdista, az étkező vezetője a számadásait akarta megmen-teni s a vízbe fult. Nagy katonai dísszel temették el.

### (Jugoszlávia.) Zsandarmeriszki Vesznik.

1930/3. szám.

A füzet az eddigittől eltérő külsővel jelent meg. A jugoszláv csendőrt ábrázoló rajz helyett a tartalomjegyzék szerepel a címlapon.

Az első cikk tömör előadásban ismerteti német forrásból a csendőrség taktikai alkalmazását különböző esetekben. Eddig ily tárgyú közlemény még nem jelent meg a Vesznikben, mert Jugoszláviában nincsenek sem olyan nagy városok, sem ipari nagyvállalatok, mint Nyugaton. Ujabbán azonban Belgrád, Zágráb, Szabadka, Spalato oly gyorsan fejlődnek, hogy a lap helyénvalónak látja, hogy — különösen a vezető állásokban levő csendőrtiszteket a forradalmak, felkelések, nagyobb zavargások, tüntetések, sztrájkok és hasonló zavargások alkalmával fellépő csendőrkarhatalmak taktikai alkalmazásának alapelveiről tájékoztassa, mint azok a nyugati államokban a legújabbán kialakultak, már azért is, hogy elég idő maradjon a meglehetősen terjedelmes előkészítő munkákra és az e célokat szolgáló különleges kiképzésre.

A cikk különösen az utcai harcokkal foglalkozik, ahol rendszeren a csendőrség játsza a főszerepet, minélfogva feltétlenül szükséges, hogy a csendőrség vezetői tisztában legyenek azzal, hogy mit kell, mit lehet és mit nem szabad tenni.

Nagyarányú rendzavarások nem törnek ki hirtelen, hanem csak bizonyos előkészület után. Minden készülő tömegdemonstrációról a hatóság rendszerint idején értesül, hogy megfelelő ellenrendszabályokat tehesen. Már itt van szükség a legnagyobb körültekintésre és közreműködésre hatóság és a karhatalom között, hogy a kifejtett akció minden körülmények között sikeres legyen. A hatóság legkisebb kudarcra sokszorosra növeli a rendzavarók számát és — ami a fődolog — erkölcsi erejét is. A tömeg legnagyobb része kormányhü — vagy legalábbis indifferens, — nagyrésze ingadozó és csak kevés az uszító. A hatóság első dolga legyen az uszítókat izolálni és ezáltal az ingadozókat visszatartani, amit aránylag csekély erővel is végre lehet hajtani.

A hatóságoknak még a békeség idején fel kell készülniök az esetleges rendzavarásokra, a megelőző intézkedések megtételében pedig az összes hatóságokkal egyetértésben kell eljárniok. Ide tartozik: 1. Ellegendő erőről gondoskodni, 2. az előkészületeket a legnagyobb titokban tartani, 3. a veszélyes helyekről pontos terepfelvételel készíteni, 4. ezek megszállását részletesen meghatározni, 5. a megszálló erők ismerjék a terepet, 6. minden irányban biztos összeköttetésről gondoskodni, 7. tartalékokat felállítani, melyek bárhová gyorsan szállíthatók, 8. legfontosabb a magaslatok — tehát tetők, emeleti ablakok, balkonok megszállása. Tető ura — utca ura! Aki ezt elmulasztja, drágán fizet a mulasztásért, 9. az ellenfél összes viszonyainak pontos felderítése, 10. gondoskodás lőszer- és egyéb pótlásokról, sebesültek és foglyok elszállításáról, utóbbiak kihallgatásairól, 11. gyors mozgási eszközöket előkészíteni. A gyorsaság biztosítja a sikert. De nem szabad előbb cselekedni, mielőtt minden úgy nincs előkészítve, hogy a siker feltétlenül biztos legyen.

A csendőrség vezetőinek tisztában kell lenniök, hogy a csendőrség egymaga csak kisebb feladatokra képes, u. m. egyes fontos pontok és épületek védelmére. Mivel ez rendszeren nem elég, idejében kell a szükséges segéderőkről és szerekéről gondoskodni és megtanulni azokkal együtt működni. A következő fejtegetések mutatják, hogy nagyobbszerű rendzavarásoknál a csendőrséget meg kell erősíteni. Az e célra szükséges tüzéség, géppuskák, tankok, páncélautók, technikai felszerelés (szegesdrót, kötelek, deszkák) stb., stb. beosztását idejében elő kell készíteni. Nagyjából három különféle feladatot kell megkülönböztetni: 1. átvonulás az ellenfél tüzeiben álló utcákon, 2. az ellenfél által védett épületek (barikádok) ostroma, 3. az ellenfél által támadott épületek stb. védelme.

Az 1. pontban foglalt feladatra nagyjából a harcászati utasítás mérvadó. A legfontosabb a felderítés és biztosítás. E célra szükség esetén a biztosító osztagok a tetőkön haladnak előre. Keresztutcákat el kell zárni (szeges drót stb.). Szükség esetén repülőgépek tisztítják meg a rendzavarók által megszállott tetőket. A csapatok csak egyes osztagokban menetelnek. A házak mentén lövészek kísérik a csapatot és figyelik a szemben levő házak ablakait, a balkonokat és tetőket.

Ad 2. Elsáncolt ellenfél ostromolni nehéz dolog. Tüzéség nélkül lehetetlen. A csendőrség csak megfelelő tüzéségi előkészítés után, lehetőleg tankok és páncélautók védelme alatt mehet rohamra. A legfontosabb a megostromlandó épületet lehetőleg minden összeköttetéstől elvágni és csak azután ostromolni. — Ad 3. A védekezés ne szorítkozzék csak magára a megvédendő épületre, hanem inkább a környékére. Az összes szomszédos épületek tetőit, ablakait stb. meg kell szállani, az

odavezető utakat elzárni és a békés lakosság részére figyelmeztető táblákat kiakasztani, hogy közeledni életveszélyes. A legfontosabb az összeköttetés a saját felelősséggel. Tartalékokat úgy felállítani, hogy bárhol egyenlő gyorsan megjelenhessenek. Miután a zavargások esetén támadásoknak kitett pontok (épületek) ismeretesek, ezek védelmére már eleve lehet pontos terveket készíteni. (A munka látszólag nincs befejezve, folytatása valószínű.)

Az adminisztrációs rovat az írásbeli jelentésekkel foglalkozik. Minden jelentés legyen: 1. világos és érthető, 2. pontos és kimerítő, 3. rövid és szabatos, 4. egyszerű, megfontolt, komoly, 5. előzékeny és udvarias.

A szolgálati sikereket nyilvántartó rovat beszámol: a) 7 csendőrsiker nyomozómunkájáról, b) felsorol 6 esetet, ahol rendőrkutyák kiváló szolgálatokat tettek. Így pl. csak a kutya segítségével sikerült megállapítani, hogy egy Tuzla-i község házaan elkövetett betörést maga a muktár követte el.

A közgazdasági rovat dicséri a munkát, mint az ember haladásának, sikerenek és jólétének forrását e földön. A cikket a laibachi csendőriskola növendékeiről készült fénykép díszíti, amint az iskola veteményeskertjében dolgoznak.

A történelmi rovat a csendőrség fejlődésének történetét írja le, abból kiindulva, hogy már az első emberi telepítvényeken mutatkozott a közbiztonság megvédelmének szüksége. Sok változás után a mai csendőrség alakult ki a közrend kezdetleges öreiből. A modern csendőrség majdnem minden nagy államban egyenlő, csak kis államokban van még büntető joggal is felruházva. (Ujabbban az útforgalmi csendőrség is!) A csendőrség a közjót szolgálja és rossz, ahol ez a felfogás nem uralkodik. Első kötelessége minden törvényellenest megakadályozni. Európa összes csendőrsége katonailag van megszervezve, miután ez a szervezet a céljának a legjobban felel meg. A csendőrséget tehát ebben az irányban kell fejleszteni. A nagy államokban a csendőrség inkább a nagy városokon kívül működik, mert a nagyvárosok gonosztevői egész külön felkészültséget kívánnak, azért a csendőrség munkája ma már rendkívül sokoldalú és nagy előkészületet kíván. Jugoszláviában azonban a modern eljárások, mint a daktiloszkópia, antropometria stb., nincsenek a csendőrségnél bevezetve, mert Belgrádban még hiányzik a megfelelő központi szerv.

A természettudományokból a földrengés keletkezése van leírva és pedig úgy a vulkánikus, mint a föld szerkezetének sajátságaiából eredő (lektionikus) földrengés. A cikk szerint utóbbi földrengésforma különösen Magyarországon (?) veszélyes.

Rádics I. Zvonko hadnagy „A magyar királyi csendőrség” cím alatt a magyar csendőrséget ismerteti. Az ismertetés a Szut.-on alapul és némileg elavult, mert pl. az Egyesített Csendőriskolák és a csendőr kutyatelep is szerepelnek benne, a nyomozó alakulatokról és a közlekedési csendőrségről pedig nem emlékszik meg. Részletesen ismerteti a magyar csendőrség szervezetét és rendeltetését, egyes kisebb tévedésektől tekintve, általában helyesen. Szerző tájékozatlanságára jellemző azonban a következő részlet: „Nagyjában ezek a jellemző vonások, amelyek hű képét adják a magyar csendőrség szervezetének. Feltűnő, hogy a hadsereg és a csendőrség közötti kapcsolatról nincs említés téve, habár a Szolgálati Utasításban — amelyből ezek az adatok vétettek, — benne van, hogy a csendőrség katonailag szervezett örtestület. Ezt valószínűleg szándékosan kerülik, mert a trianoni szerződés a magyaroknak nem engedi meg, hogy állandó keretű hadsereget tartsanak fenn s így a hadsereg csak csekély számú zsoldoskatonából áll. Mindössze néhány gyalogezredük, három tüzérezredük és egy lovasezredük van. Hadi repülőgépeket nem tarthatnak s hadiiparuk is ellenőrzés alatt áll. Az a látászat, hogy a magyarok erős csendőrségükkel, amelyet a békeszerződés engedélyezett, a hadsereg hiányzó kereteit akarják pótolni. Emellett tanuskodik a csendőrtisztek nagy létszáma, amely körülbelül kétezret tesz ki; a csendőrök száma is elég nagy. A lovas alosztályok, különösen a kiskunhalasi, teljesen berendezett pótlókeretet alkotnak, amelyekben hadiszükségletekre idomítanak lovakat.” A továbbiakban a következőket írja a szerző: „A felszerelés és a gazdaságkezelés igen megvan könnyítve s ez az egyes parancsnokoknak igen nagy előnyt nyújt, mert a munkát meggyorsítja, a belső közigazgatást pedig a minimumra csökkenti. Ez a csendőrség célja és feladata szempontjából igen fontos, mert ezáltal a parancsnokok több időt szentelhetnek a szolgálatnak. A tisztek és a legénység szakkiképzésére elég nagy figyelmet fordítanak, amit különféle iskolák és tanfolyamok, valamint a tiszteknek külföldi tanulmányúttal is bizonyítanak. A tisztí létszám pótlásáról az utasításban nem esik szó, holott tudjuk, hogy a tisztikart a tényleges hadseregbeli tisztekből egészítik ki a Ludo-

vika Akadémia elvégzése után. A fegyverzetre, felszerelésre, a csendőr külső megjelenésére és általában a csendőrség szükségleteinek kielégítésére igen nagy gondot fordítanak s erre a célra nem sajnálják a legnagyobb pénzalapokat sem. A magyar csendőrség szolgálatteljesítésének módszere egyébként ugyanolyan, mint azelőtt volt s arra enged következtetni, hogy Magyarország közrendje és állami biztonsága jól felszerelt és jó szellemben nevelt csendőrség vállalain nyugszik.”

A belga csendőrség felszereléséről és fegyverzetéről is találunk megemlékezést a lapban. Eszerint a felszerelést és ruházatot a csendőrök maguk veszik egy, a csendőrség által fenntartott központi raktárban. E célra a csendőrök belépésüknél 900, azaz 800 frankot (1 lovas vagy gyalogos) kapnak és pótlásra havi 150 frankot (1 frank = 23 fillér), amiből egy és mindenkora 650, azaz 400 frankot kötelesek mint betétet a ruházati raktárban tartani, — fegyvert és egyéb katonai felszerelést az állam ad.

London és a többi angol nagyváros gonosztevőinek szaporodása és technikai fejlődése szükségessé teszi az angol rendőrség újjászervezését, ami legközelebb várható. (Tudvalevőleg Angliában nincs csendőrség, csak rendőrség.) Az egyenruhás rendőrséget 1500 fővel, a polgári detektíveket 100 ügynökkel szaporítják. Állítólag egy új csendőrzászlóaljzat is állítanak fel (ami alighanem csak fordítási félreértés). A rendőrök 8 heti, a detektívek 6 havi kiképzésben részesülnek.



### Szív bajok, a vérnyomás.

Az emberi test éltető eleme a testünkben keringő 5 liternyi vér, amely az életünket úgy tartja fent, hogy egyrészt az életfenntartáshoz szükséges anyagokat a test legelrejtettebb, legkisebb helyére is elszállítja, másrészt meg ugyanazon helyekről az elhasznált ártalmas anyagokat elhordja. A vér ezen életfenntartó ereje azonban csak addig tart, amíg a vér kering. Ha csak egy percnél is kevesebb ideig nem keringene, nem hozna a testünk sejtjeinek friss levegőt (oxigént) és ugyanakkor nem vinné el az elhasznált levegőt (széndioxydot), az lenne a következmény, hogy előbb eszméletlenség, pár percen belül pedig halál következne be. Ezt az életet fenntartó munkát az öt liter vérben levő 25 ezer milliárd (25 billió) vörös vérsajt végzi el.

Az öt liternyi vért az ökölnagyságú, 30 deka (300 gramm) súlyú kis hústömeg, a szív, mint valami pumpa tartja keringésben. Egy perc alatt kétszer cserélődik meg a vérünk, tehát egy perc alatt kétszer öt, azaz tíz liter vér fut keresztül a szíven. A nyugodt szív percenkint 72-szer húzódik össze, tehát 72 pulzus van egy perc alatt. Egy nap alatt százezer, egy év alatt negyvenmillió, 80 év alatt pedig háromezerkétszázmillió összehúzódást (pulzust) végez a szívnek nevezett kis húsdarab. A szív tehát valószínűleg szívó-nyomó kút, olyan, mint pl. a vizet pumpáló gép. Ahogy a víz a csatornában, éppúgy a vér az ereknek nevezett csatornában folyik tovább. Ha pl. a testünkben lévő ütérhálózatot egyetlen hosszú csatornává — csővé — tudnók kinyújtani, akkor a vérünk mindig egy irányban folyana. A vér egy perc alatt 540 cm-nyi utat, több, mint öt métert tesz meg. A vér által megtett út egy nap alatt már 7 km és 800 méter, egy év alatt pedig majdnem egynegyedmillió km (227.000 km). Ha te-

hát a vérünk mindig egy irányba folya, akkor 80 év alatt öt és félszer tudná a földet körülfolyni (a föld kerülete 40 ezer km).

Az az izomerő, amelyet a szív egy óra alatti összehúzódásai révén kifejti, megfelel 750 méter kg-nak. Ez pedig azt jelenti, hogy egy órai szív munka olyan erőnek felel meg, amely erővel 750 kg vasat egy méter magasra lehetett volna felemelni. Egyévi szívizom munka már 6½ millió kg vasat emelt volna fel egy méter magasra. A 80 évig dolgozó szívünk izommunkája pedig 520 millió kg (ötmilliókétszáz ezer métermázsa) vasat tudott volna egy méter magasra felemelni.

És ezt az eddig vázolt óriási munkát a szívünk szünet nélkül, megállás nélkül végzi, mert hiszen ha csak pillanatokra is megállana, az rögtön halállal járna. Gondoljunk még arra, hogy izgalom, betegségek, testi munka, gyors járás stb. alkalmával a szívünk nem 72-öt, hanem esetleg 92-öt, vagy még többet üt és így a végzett munkája is sokkal nagyobb lesz, mint a fenti számítások adatai.

A fentiekből következik, hogy minden olyan baj, betegség, ami akár magát a pumpáló szívet, avagy az abból elinduló csatorna-érhálózatot megtámadja, nagyon megrövidíti, néha meg egyenesen kioltja az életet. A szervi szív bajok tehát veszélyt jelentenek, különösen és elsősorban azokra, akik testi munkával, sporttal és hasonló dolgokkal foglalkoznak. Lássuk azon okokat, amelyek szív bajokat tudnak előidézni.

1. A túlerőltetett, túlhajszolt testi munka, de különösen a ma divatos sportok túlhajtása igen sok embernek tesz tönkre a későbbi életét. Nincs a világon két egyforma ember, nincs tehát két olyan szív sem, amely egyformán bírná a testi munkát. Minden izommunkánál a működő izomnak nagyobb vérmennyiségre van szüksége. Ezt a több vért úgy kapja meg az izom, hogy erei nagyon kitágulnak. Ugyanakkor természetesen a testünk valamely másik részének kevesebb vér jut. A szív gyorsabban kezd dolgozni, többször húzódik össze a szokásosnál azért, hogy a működő izmok idejében megkaphassák a szükséges több vért. Ugyanakkor természetesen emelkedik a vérnyomás is. Nagyobb munkánál a megfelelő izomzat megnő, megvastagszik. Így van ez a szívvel is, az is megvastagszik és kitágul. Ez a szívizommegvastagodás, szívtágulás azonban bizonyos fokon túl már nem mehet. A vívó, sportoló, nehéz testi munkát végző embereknek mind hatalmasan fejlett és tágult, tehát erős szívük van. De ha tovább sportolnak, egyszerre csak nem bírják tovább. Ezt nem szabad a sportoló embernek bevárni, mert akkor a szív baja állandósul. Ezért kell évente többször az ilyen egyénnek a szívét orvossal megvizsgáltatni.

2. A szeszkes italok túlságos élvezete mélyen leszállítja, egyenesen akadályozza a testi és szellemi munka végzését. Ugyanígy káros behatással van a szívre, amely alkoholistáknál erőltetve, lustán, fáradtan dolgozik. Közismert tény, hogy a sörivőknek milyen nagyon tágult szívük van. Itt a nagymennyiségű folyadékfelvétel és az alkohol okozta állandó izgatás mellett, még a szívre ható alkoholos mérgezés is nagy szerepet játszik.

3. Az elhízottaknál, a kövéreknél az ökölnyi szívnek hatalmasan megnagyobbodott testtömeget kell vérrel ellátnia, ami persze nagy túlmunkával jár. Ehhez társul még, hogy a szív rostjai közé is zsír rakódik le. Az addig szorosan egymás mellett húzódó izomrostok egymástól eltolódnak és így az együttes, a közös munka részben felaprózódik, mert a részben különvált rostok már nem tudnak olyan erős munkát kifejteni, mintha szorosan együtt dolgoznának. A szív itt is meg fog nagyobbodni és ki fog tágulni.

4. Kávé, tea, dohány, mint erősen izgató mérgek, állandóan hajtják, kergetik a szívet, amely így kénytelen lesz 72 helyett 100—110 ütést végezni percenként, hogy pedig ez milyen túlmunkával jár, azt előzőleg hallottuk. A feketekávé, de különösen a nikotin erősen doppingolja a szívet. Ez az állandó szívizgalom állandó szívizom túlmunkát fog eredményezni. A nikotin hajtotta szív néha igen gyorsan, néha meg lassan dolgozik, a verése tehát szabálytalan és egyenlőtlen.

5. De a legsúlyosabb szívbetegség mégis a *szívbillentyűk megbetegedése*. A szív négy részből, négy kamrából áll, amelyeken a vér be-, illetve kifolyik. Ezenkívül a jobbszív két kamrája, valamint a balszív két kamrája között is van egy-egy ajtó. Így a szíven összesen 6 kapu van. Ezeket a kapukat billentyűk, szelepek zárják el. Ezek a billentyűk a szív összehúzódásánál hol kinyílnak, hol becsukódnak. Például a szívből egy összehúzódáskor kilökődik 170 gramm vér. Amikor a szív ezt a vért kilöki magából, a billentyűk, szelepek kinyílnak, amikor pedig a vér már kint van az ércsatornában, a szelepek hirtelen becsukódnak. Ha ez nem így volna, a vér egy része mindig visszafolyna a szívbe. Ha már most a billentyűk valamilyen okból nem zárnak jól, akkor a becsukódásuk után is rés marad mellettük és a kilökött vér egy része visszafolyik a szívbe. Így a szívben állandóan vér marad vissza. Ez a visszamaradt vér nem megy a tüdőbe, tehát nem frissül fel és így állandóan mérgezi a tüdőből a szívbe jövő friss, jó vért.

A szív izomzatának az összehúzódása és ugyanakkor a billentyűknek a kicsapódása együttesen adják a szívhangokat. A jó szívhangok tiszták, zaj-, zörejnélküliek és „tik-tak”, „tik-tak” módjára hangzanak. Ha azonban a billentyűk nem jól zárnak, akkor a kilökött vér egy része surranva visszafolyik és ilyenkor a tik-tak hangból a szelep nyitási hangja, tehát a „tik” hang tisztá lesz, de már a becsapódási „tak” hang mellé némi fúvó-, súroló hang társul, amit az említett visszafolyó vér okoz. Orvosi nyelven ilyenkor azt mondjuk, hogy a betegnél szívzörejek vannak. Ez szervi szív bajt jelent, de csak akkor, ha ezek a szívzörejek tornázáskor, vagy erősebb munka alatt erősödnek. A szívzörejeket minden jó fül azonnal meghallja, ha a vizsgálandó egyént egy kicsit megtornáztatja. Hogy aztán ezek a zörejek melyik szívkapu szelepeitől származnak, azt csak orvos tudja eldönteni.

A billentyű megbetegedését legtöbbször heveny fertőző betegségek, így vörheny, diftéria, orbánc, kanyaró, izületi csúsz, vérbaj, de különösen genyes mandulagyulladás okozhatják. Az öreg korban kezdődő szervi szív bajnak pedig rendszeren érlelmeszesedés az oka. (Erről majd a következő közleményemben fogok részletesebben írni.)

A szív bajos szíve rendetlenül működik, ő maga igen hamar kifárad, gyorsan eláll a lélegzete, szívdobogások, mellszorogások, szédülések kínozzák. Az arc, az ajkak színe kékes. A részben rossz vér miatt pangások lépnek fel az egész testben, főleg alszár, boka stb. duzzanatok. Akiknél a szív beteg, vagy csak kezd beteg lenni, azoknál estére mindig szűk lesz a cipő, a lábokban levő pangás miatt még ha testi munkát nem végeznek is. Reggelre azonban az éjjeli nyugalom miatt lepadnak a lábak. Néha szívrohamok (szívasztma), majd halálfélelemmel járó szívgyengeségek jelentkeznek.

Ha a szív bajos ember nem kénytelen nehéz testi munkát, sportot vagy sok gyaloglást végezni és ha az orvos tanácsára hallgat (izgalom kerülése, alkoholok, dohány, kávék, teák beszüntetése, a vérbaj kezelése, kevés folyadékfogyasztás, jó levegő, sportok abbahagyása stb.), éppúgy élélhet sok évig, mint bárki más. Akik azonban szervi szív bajuk mellett az életmódjukon nem változtat-

nak, azok csakhamar elhalnak. Egyes családokban a szív-bajok öröklődhetnek is.

Sokszor halljuk, hogy valaki *szívidegességben* (szív-neurosis) szenved. A vérszegény embereknél, az általános idegességben szenvedőknél a szaladás, lépcsőn járás, lelki izgalom, megijedés, izgató italok, dohány stb. rosszul-létet, szívdobogást, pulzusszaporaságot, verejtékezést idézhetnek elő. Igazi szívidegességben szenvednek a golyvások (Basedov-kór), akiknél percenként 180—200 is lehet a pulzus száma. Leginkább a hisztériás nők ismerik és kultiválják a szívidegességet, azt hiszik, hogy az elégáns, előkelő dolog. A háború alatt sokan igyekeztek kibújni ezen a címen a kötelesség alól. Szerencsére az egyszerű embereknél azért nem igen fordul elő, mert nem is tudják, hogy ilyen betegség is van. Aki szívidegességben szenved, az rendszerint teljes egészében is ideges. Hideg borogatásra, jégtömlőre, hipnotizálásra, vígasztalásra a legtöbb szívideges nő lecsillapodik.

Valamennyi szív-baj közt, mint annak következménye, a legsúlyosabb tünet a *szívasztma* néven ismert betegség, amelynek azonban semmi köze sincs az öregkori tüdőasztmához. A beteget hirtelen szorongó, rendkívül nyugtalan érzés lepi meg. Ugy érzi, hogy megfullad, hogy a szíve kiugrik. Levegő után kapkod, segítségért kiabál. A roham olyan súlyos lehet, hogy a halálfélelem a beteget öngyilkosságba, ablakból, vonatból való kiugrásra, mások megtámadására stb. vezetheti. Hidegverejték lepi el a testet. Szapora és szabálytalan lesz a szív-működés. A heves fájdalom a szívből indulnak el és rendkívül jellemzően a balkarba és hát bal felébe sugár-zanak ki.

Ennek a betegségnek is rendszeren szervi szív-baj, bal-szív elégtelenség, a szív koszorús ereinek az elmeszesése az oka. A szívizomzatnak ugyanis szintén megvan-nak a maga erei, amelyek a szívet koszorú alakban jár-ják köröskörül. Innen van a „koszorús ér” elnevezés. Sajnos, hogy ezek a szívet tápláló erecskék is igen gyakra-n megbetegszenek, aminek természetes következménye, hogy a szív nem kap elég élelmet (vért) és így lassan, avagy hirtelen beszünteti a működését. Az érlelmeszesedés teszi tönkre legtöbbször ezeket a szívet tápláló csa-tornákat. A szív fölött, a mellben jelentkező görcsös, szinte rágó, markoló, szorongó fájdalomokat ezeknek az elmeszesedett kis ereknek a görcse szokta előidézni.

Nemcsak a szerelmes nótákban, hanem a valóságban is megrepedhet valakinek a szíve. A szív azonban csak akkor repedhet meg, ha beteg az izomzata, tehát a fala. A szívnek a fala ilyenkor nem bírja az összehúzódáskor létrejövő nagy vérnyomást és kiszakad, kireped a fala. Minden olyan körülmény, amely az ilyen beteg falú szívet hirtelen nagy izgalomba hozza, avagy nagy munkára kényszeríti, szívrepedést és rögtöni halált okozhat. Ilyen körülmények lehetnek pl. hirtelen megijedés, lelki izgalom, menekülés, lépcsőn szaladás, testi munka, alkohol-élvezet, de különösen a nemi izgalom.

Uton-útfélen, társaságokban egyre találkozunk a *vérvnyomással*. Sok ember pontosan számon is tartja, hogy mennyi a vérvnyomása.

Hallottuk, hogy a szív minden egyes összehúzódásakor 170 gramm vért lök ki az érrendszerbe. Csakis így lehetséges, hogy a vér még a szívtől olyan messze levő lábujjakba is egyaránt eljut. A megállás, a minden szünet nélkül való szívlökések tartják fenn a vér állandó keringését. A szívlökésnek tehát bizonyos erővel kell történnie. Az érbe belökött vér nyomja, feszíti, löki az erek falát éppúgy, mint a tűzoltók fecskendőjének a vezetékét is nyomja, feszíti, lökdösi az oda beáramló víz. Ha a tűz-

oltók vízvezető csövét a fecskendezés alatt össze akarjuk nyomni, akkor ahhoz bizonyos erő kell. Ha azt az erőt, amivel a fecskendő csövét összenyomtuk, megmérjük, megkapjuk a csőben levő víznek a nyomását.

Ugyanígy vagyunk a véreerekkel is. Ha lemérjük azt az erőt, amivel a véreret annyira összenyomtuk, hogy abban megsűnt a vér keringése, akkor megkapjuk a vér-érben áramló vér nyomását. E célra többféle vérvnyomás-mérő eszközünk van, azokon éppen úgy, mint a hőmérőn a meleget, hideget, egyszerűen csak le kell olvasni a vérvnyomást.

Felnőtt ember vérvnyomása a verőerekben (arteria) a 40-ik életévig 118—140 higanymilliméter. Ugyanakkor a viszerekben 4—5 hg. mm. Az orvosi, a mindennapi számítás mindig erre az artériás vérvnyomásra vonatkozik.

Természetes dolog, hogy a fiatalabb években az egész test, így az erek fala is rugalmasabb. A rugalmas ér tágul, enged a nyomásnak, ezért alacsonyabb a fiatalok vérvnyomása. A 40-ik éven túl azonban az erek fala egyre rugalmatlanabb, keményebb lesz és mind nehezebben enged a vérvnyomásnak. Az érfal keményedéséhez járul még az is, hogy az egyre fokozódó érlelmeszesedés miatt az erek szűkebbek is lesznek, a megsűkülött csatornában pedig mindig kevesebb helye lesz a vérnek. A vér mennyisége azonban mindig kerekén öt liter marad. Ennek az öt liter vért továbbra is a régi hely kell. Mivel pedig az áramlás útjában akadály — érszűkülés — van, azért a szív, hogy a vérnek mégis helyet szorítson, azt nagyobb erővel löki ki, hogy a keményfalú eret tágítsa. A nagyobb lökés természetesen nagyobb nyomással is jár, ezért magasabb az idősebb ember vérvnyomása.

A vérvnyomás különben ingadozó. Idegesség, testi munka, szív-baj, lelki izgalom, sok víz, alkohol ivása, stb. mind befolyásolja. Rendes körülmények közt azonban a korról nő; 40 éves korig 120—140, 50 éves korig 145—155, 80 éves korig 180—190, kóros esetben azonban felemelkedhetik 240—300-ig is. A magas vérvnyomás izgatottságot, nyugtalanságot, főfájást, szédülést, rosszul-létet, szív-dobogást, stb. okozhat. Ezek a tünetek figyelmeztetik a beteget arra, hogy veszély közeledik. A veszély abban áll, hogy valamelyik ér nem bírja kiállani az egyre fokozódó nyomást, megreped és belső vérzés áll elő. Ha ez a belső vérzés az agyban történik, akkor gutaütés a neve.

A vérvnyomás emelkedése tehát a legtöbb esetben sok mindenre jellemző és egyúttal figyelmeztető momentum is. A régi öregek bizonyos időkben a borbélyoknál köpülőztették, piócáztatták magukat. Ma ugyanazt csináljuk mi, orvosok. Egyszerűen eret vágunk a betegen, amire a 240-es vérvnyomás 140—160-ra esik le s ezzel a gutütés veszedelme egy időre el van hárítva.

Meg kell említeni, hogy van a rendesnél sokkal alacsonyabb vérvnyomás is, még idős embereknél is. Az alacsony vérvnyomás ne ijesszen meg senkit. Vannak emberek, akiknél minden kimutatható oknál fogva mindig alacsony a vérvnyomás, anélkül, hogy tudnának róla. Az 50-ik életéven túl egyenesen szerencse az alacsony vérvnyomás. Az alacsony vérvnyomás csak akkor jár életveszéllyel, ha az vérzésekhez, fertőző betegségekhez (difteritisz, kolera, tüdőgyulladás, influenza, szervi szív-baj, mérgezések, stb.) társul. Ilyenkor ugyanis rendszeren a szív izomzata kezd felmondani a szolgálatot, a szív-pumpa, a szív-motor egyre erőtlenedik, már nem tudja hajtani a vért, azért süllyed a vérvnyomás. A valóságban nem más ez, mint a már említett és egyre fokozódó szívgyengeség.

Végeredményben a vérvnyomás számontartása, időnkénti megmérése üdvös dolog, sőt egyes esetekben egyenesen életmentő is lehet.

Dr. Kemény Gyula altan., orvos.



## Séta közben.

„Jó estét kívánok, megjöttek az Alvinci huszárok.”

Sőt alig hogy beügettek, — galoppban jött mindjárt utánuk a „Huszárfogás” is.

...ami elsősorban jó „fogás” a színházigazgatók részéről. A sorra bukott sok operett után elővették a rezervoárból azt a témát, amelyiket más címekkel, egy kicsikét más zenével s egy kaptafára bár, de mindig örömmel, lelkesedéssel fogadott a magyar közönség: színpadra vették megint a magyar huszárt.

...s ezzel ha nincs is megmentve a vajudó, botorkáló és saját maga magát megtalálni nem tudó mai színművészet; egyelőre — pár hétre mindenesetre — meg van mentve a ... kassza.

...aztán azért valahogy eszébe ne jusson valakinek minket azzal vádolni, hogy belőlünk az irigykedés farsarja ki ezt. Mi csendőrök vagyunk. „Közrendészet.” S a Sárga csikó, Piros bugyelláris, Faluroszsa satöbbiekben igazán gondoltak ránk is, legfeljebb, hogy valamivel mostohább szerepet kaptunk, mint a huszárok, mert amíg Csajaga huszárörrmester meg-megpengeti a sarkantyúját, sőt még a Pacsuli kutyamosó is megereszt egy-egy nótát, addig a színpadi csendőröknek a Sárga csikóban és társaiban mindössze annyi szerep jutott, hogy a lókötők, orgazdák, libatolvajok és garázda legények ötletességével, talpraesettségével és szellemeskedésével szemben olyan birka-jámbor-agyalágyultan gyámoltalankodjanak, hogy nincs az 50-es éveknél az a megyei pandúrja, aki e tekintetben versenyezni merészelne velük.

Akiket egyáltalában nem vittek színpadra s akiknek ez esetleg rosszul eshetik, azok a bakák, tüzérek és az „egyéb” katonaság.

Ha a gyalogsági vagy tüzérségi szellem dolgozni kezdene bennük, joggal morfondirozhatnának, hogy most, a háború után egyik-másik katonadarabban legalább úgy mellékesen róluk is megemlékezhetnének.

...de végre is ez az ő dolguk. Persze komoly kesergésre nincs ok, már csak azért se, mert — ami a dolognak ezt az oldalát illeti — a magyar katona szimboliztikus komplex-képe a ... huszár. Tekintet nélkül csapat és fegyvernemre. Ennyit katonai és hadseregszervezeti vonatkozásban.

A másik, — mondjuk úgy, hogy „művészi” — oldala a dolognak már kissé komolyabb, ha úgy tetszik, vitatkozhatunk is róla. Eltekintve attól, hogy egy-egy ilyen operett meséje a földkerekségnek legnagyobb ... nem ... ez a kifejezés nem szalonképes és akkor sem szabad használnunk, ha helyébe nem akad megfelelő másik. Tehát egy ilyen operett meséje a földkerekség legnagyobb naivsága ...

Naivság? ... Ezzel a szóval történnek a legrútább és értelmileg leghelytelenebb visszaélések. Schopenhauer szerint a naivság a zseni díszköntöse. Csak a kiváltságos tehetség tud és mer naiv lenni. Ergo: ha valamire vagy

valakire azt akarjuk mondani, hogy ostoba, — ugyanakkor ostobaságot mondunk, ha az ostoba szót a naivval helyettesítjük.

...pardon az erős kilengésért, — mindez csak leplezés volt, hogy ne kelljen megmondanunk őszinte véleményünket az operetről. Ezek az operettek általában arról nevezetesek, hogy rövidéletűek. Sok közülük csak a főpróbáig jut, azután kimulik s ha a premieren nagynehezen átvergődött, akkor is ritkaságszámba megy, ha '25-ös vagy 50-es előadást jubilál. Pedig a magam részéről mintha kissé sajnálnám, hogy ezek a szegény operettek ilyen rövidéletűek. Nem azért, mert meg vagyok győződve a műfaj értékeségéről, hanem, mert ezek az operettek visszahoztak egy rövidke kis időre egy darabkát a békebeli békéből, — álmországból.

Hiába azonban minden. Álomország — álomország. Ami operett a békebeli években esetleg a valóság káprázatos, kedves, kellemes illúzióját keltette, az ma — akár akarjuk, akár nem — sokszor kiábrándítóan hat. Ezek az operettek: „Alvinci huszárok”, „Huszárfogás” egy cseppet sem rosszabbak, mint voltak a békebeliek, pillanatnyilag slágerdaraboknak is számítanak, mégis feltétlen biztossággal előre meg lehet jósolni, hogy egy-két vagy tíz-husz előadás után lekerülnek a műsorról és nem járják be azt a diadalmas utat, mint például annak idején a „Tatárjárás”. Eltűnnek, elmerülnek az örökre elfelejtés tengerében.

Az első hiba, amit már — per tangentem — említettem, ott van, hogy ezek a darabok, különösen ezek a huszárdarabok úgy hasonlítanak egymáshoz, mint két tojás. A közönség örömmel fogadja őket, de aztán mégis megcsömörlik tőlük, akár a Zerkovitz-kupléktól vagy mint a krémesbélest szerető diákokyerekek, ha két tucatot raknak elébe és azt mondják neki diákosan: Zabálj!

...aztán: a sokszor kifordított, divatjukat mult kullisszák, az érzékeny szerelmi szcénák, ... a nagyhercegi szerepet játszó kórista, akiről tudjuk, hogy a déli próbák után könyvújdonságokkal jár ügynökösködni ... igen ...

...és hiába ... a bübajos, ringató, békebeli illúziókat nem tudjuk életrekelteni. Valószínűleg azért, mert túlságosan ismerjük a valóságot.

Nehéz pontosan meghatározni, hogy úgy, nagy általánosságban mi is az, ami a mai színházból, a mai színelőadásokból hiányzik. Talán annak a nemzedéknek lelke, amely — hogy is mondja Remarque — „elpusztult akkor is, ha a gránátok megkímélték”. Talán a keresgélés az idealizmus és a naturalizmus között. És itt vagyunk: két szék között a pad alatt. Akik idealizmust keresnek a színpadon, azok ma már nem találják meg azt oly mértékben, amint azt romantizmusra hajló lelkük megkívná. Akik pedig a naturalista irányzat hívei, azoknak sokkal többet nyújt a mozi, mert e téren a színház nem veheti fel a versenyt a mozival.

...de hát végre is mindegy. Öregszünk és velünk együtt öregszik a színpad és az operett. Jön, sőt máris itt van az ördögi technikájú, forgó és súlyeszthető színpad, az operett helyett az élet forgatagából merített ... revü. A tempó mindenütt gyorsabb lett, a hatékony regények helyébe is a rövid esszay-k, leírások lépnek. (Csak én nem akarok javulni, hogy mindezt olyan hosszadalmasan irtam meg.)

Notus.

A Kress altábornagy nevét viselő 7. könnyű lovas- (későbbi 11. dzsidás-) ezredben, mely olasz nemzetiségű legénységből állott, 1840—1849-ig az volt a divat, hogy az egész tisztikar és a legénység teljes szakállt viselt; továbbá, hogy az 1848/49-iki magyarországi hadjáratban a karddal nem vágtak, hanem szúrtak.



**Fegyverhasználat.** *Abrahám Pál* kunbajai őrsbéli őrmester, járőrvezető és *Markó Gergely* csendőrből álló járőr f. hó 7-én 21 és 22 óra között Szerbiából a kunbajai határon átvezető bajnoki országúton portyázva, az országhatár közelében 100 lépés távolságra két fekete és egy szírkereuhás, középtermetű egyént vett észre, kik, mihelyt a járőrt megpillantották, azonnal megfordultak és a szerb határ felé futásnak eredtek. Járőr az illetőket üldözőbe vette és a törvény nevében megállásra szólította fel, azonban ezek a fegyverhasználatot való fenyegetés dacára sem álltak meg, hanem az országhatáron át igyekeztek menekülni, ezért *Abrahám őrm.* 2, míg *Markó es. 1* eredménytelen lövést tett a menekülőkre. Megállapítást nyert, hogy nevezettek visszamenekültek Szerbiába. Ruházatukról ítélve, szerb cigányok lehetnek, akik valószínűleg lólopás céljából jöttek át Magyarországra.

**Dicséretetek.** *A m. kir. csendőrség felügyelője* a szolgálat teljesítése közben szerzett érdemek elismeréséül *dicsérő okirattal* látta el:

A szegedi V. kerületben: *Pethő Elek*, *Francz Mihály* és *Kovács István III.* tiszthelyetteseket, továbbá *Dudás Sándor* törzsőrmestert.

A szegedi V. kerület parancsnoka a szolgálat teljesítése közben szerzett érdemek elismeréséül *dicsérő okirattal* látta el *Abrahám János* tiszthelyettést.

**Halálozás.** *Berta József* tiszthelyettes, móri őrsparancsnok, április 8-án a budapesti II. számú honvéd és közrendészeti kórházban meghalt. *Berta* tiszthelyettes a csendőrség kötelékében 1909 augusztus 21 óta teljesített megszakítás nélkül szolgálatot. 1914-ben, a háború kitörésekor a szerb határen a gyűlölvés következében kapott a jobb fülében dobhártyarepedést és 1924-ben annak elgennyesedése folytán gyógykezelésben részesült. Folyó évi március 10-én kiújult fülbajával kórházba került, műtétet kellett rajta végrehajtani, gyógykezelése közben azután agyhártyagyulladás állott be s *Berta* tiszthelyettést az életnek megmenteni nem lehetett.

Kiváló képességeivel és szorgalmával alárendeltjeinek, különösen a polgári életből toborzott fiatal csendőrök kiképzését és nevelését vasszorgalommal végezte, úgyhogy összes előljárói bizalmát és szeretetét a legteljesebb mértékben vívta ki magának.

Temetésén megjelentek: *Lózsa Jenő* ezredes, kerületi parancsnok, *Antany Raymond* százados, osztálysegédtsízt és *Gerzsebek Kálmán* százados, szárnyparancsnok. Koszorút az előljáróin és az őrslegénységen kívül a móri előljáróság és a pénzügyőrök is helyezték a koporsójára. Özvegye és három kis gyermeke gyászolja.

**Könyvadományozás.** *Dr. Preszly Lóránd* alezredes, a szegedi esendőrkerület parancsnokhelyettese, „*A nemzeti társadalom alapkérdései*” című könyvéből 800 példányt ingyenesen ajánlott fel a csendőrség részére. A belügyminiszter úr a felajánlott könyveket elfogadta, az örsök, iskolák és intézmények könyvtáraihoz eljuttatta és *dr. Preszly* alezredesnek áldozatkészségéért a csendőrség nevében köszönetét fejezte ki. Itt adunk hírt arról is, hogy *dr. Preszly Lóránd* alezredes a szegedi Dugonics Irodalmi Társaság tagjai sorába választották.

**Házasság.** *Szamosfalvi Panajott Sándor* ny. m. kir. altábornagy tudatja, hogy fia *Pál* április 21-én délben 1 órakor vezetni oltárhoz a győri székesegyházban *kolozsnémai Domonkos Juliát*.

**Csendőrségi Közlöny 10. szám. Áthelyeztetettek** 1930 április 1-ével: *Vitéz Kapossy Gyula* g. szds. Szekszárdról és *Csaba Zoltán* g. főhadnagy Debrecenből kölcsonősen; *Patakfalvi Ferenczy Sándor* örgy. Zalaegerszegen helyben; *Szendródi Béla* örgy. Esztergomból Tatára; *Mácsék Ferenc* szds. Jászberényből Budapestre; *Szentgyörgyi Jzblánczy Ervin* szds. Ceglédre Jászberénybe; *Kirchner Boldizsár* szds. Szegedről Ceglédre; *Farkas Dezső* szds. Ceglédre Makóra; *Besenyői Beöthy Kálmán* szds. Esztergomból Szentendrre; *Arvay József* szds. Esztergomból Szentgotthárdra; *Inczedy Agoston* szds. Mátészalkáról Zalaegerszegrre; *Bárdi Mihály* szds. Esztergomban helyben; *Manninger Nándor* fhdgy. Zalaegerszegről Makóra; *Kószegi Mayer László* fhdgy. Zalaegerszegről Makóra; *Kineveztetett: Hajdu András* szds. szárnyparancsnokhelyettes Ceglédre; *Tartósan vezényeltettek: Halbach László* szds. Szentendréről Budapestre; *vitéz Bajai Ferenc* szds. Miskolcra Makóra; *Kubay Oszkár* szds. Makón helyben; *Köllő András* szds. Sárospatakról Salgótarjánba. *További intézkedésig rendelkezésre állanak: Ruttkowsky Győző* örgy. Miskolcon, *Lukács Lőrinc* örgy. Makón, *Békely Sándor* szds. Zalaegerszegen, *vitéz Demény Elemér* szds. Tatán és *Szilasy László* szds. Miskolcon. Beosztásukra külön történik intézkedés. — *Adományoztatott* a II. oszt. tisztai szolg. jel: *Raab Antal* ezredesnek, a III. oszt.

tisztai szolg. jel: *Huber Ferenc* őrnagynak. *Ideiglenes nyugállományban hagyatnak: vitéz Taliga István* III. ker., *Farkas Gerzson* VI. ker., *Lemák László* VI. ker., *Kocsis Sándor* VI. ker. és *Biró Barnabás* VII. ker. tiszthelyettesek. — *Szabályrendeletek:* Kormányzó úr Öfömlétsága a m. kir. honvédség tisztjei által biztosítandó házassági óvadéktöktét újonnan szabályozta. Az erre vonatkozó rendelkezést Kormányzó úr Öfömlétsága a m. kir. csendőrség tisztjeire is kiterjesztette azzal, hogy a csendőrség tényleges állományú havidíjsajai a honvédség azonos állományosportjaiba tartozó havidíjsajai részére megszabott házassági óvadéktöke összegének csak az 50%-át tartoznak biztosítani. (Az óvadéktöke összege: hadnagy 60.000, főhadnagy 50.000, százados 40.000, őrnagy 30.000 pengő.) — *A zubbony, nadrág és köpeny szabásában, továbbá zsebeinek méreteiben és elhelyezésében különböző módosítások rendelkeztek el. — A Közlöny közli a balatonfüredi csendőrségi gyógyház ideiglenes szabályzatát, amelyet a mult számunkban már részletesen ismertettünk.*

„**Családi és weekend-házak építése.**” *Irta: Soltész József*, okl. gépészmérnök. 25 épületervrajzzal. — *Saly E.* könyvterjesztővállalat (Budapest, VII., Erzsébet-körút 35. sz.) kiadása. Ára 450 P. Azok, akik építtetni szándékoznak, sok érdekes és hasznos tudnivalót meríthetnek ebből a könyvből. Igen könnyen érthető stílusban ismerteti az építési anyagokat, az építkezés lefolytatását és általában az építkezések minden részletét. Különösen érdekes a könyv második fejezete, amely a nyaralóépítkezésekkel, weekend-házakkal foglalkozik. Nem hiányzik a könyvből a példának felhozott egyes épületek költségvetése sem, úgyhogy a laikus építőközönség világos bepillantást nyer az építkezésnek előtte túlnyomórészt idegen terénümába. Nagyon ajánlatos, hogy az építetők e műszaki tapasztalatok alapján elkészült gyakorlatias könyvet saját érdekében megismerjék.

**Börzsöny-hegység kiránduló térképe.** Az Állami Térképészet kiadásában most jelent meg a Duna visegrádi környékétől északra, az Ipoly vonalától keletre és a Vác—Diósjenyő—Drégelypalánk vonalával mint keleti határral bezárt „*Börzsöny-hegység*” kiránduló térképe. A térkép az 1:25.000 arányú, a helyszínen készült térkép kétszeres kisebbitése, többszínű, nagysága 50×61 cm. Kidolgozása azok részére, akik a régi „katonai térkép” kivételét szokták meg, teljesen újszerűleg hat. A csikozást a térképen nem látjuk, e helyett a hegyek rajza sűrű szintvonalakkal és árnyalva nyer kifejezést. Az izléses kivitelű térkép a községeket összevonva, jellegzetesen ábrázolja, sőt a beépített területeket piros színben emeli ki. Az összes turistautak — a természetben is felfedezhető — útjelzéssel vannak megjelölve, ami nagyon hozzájárul a térkép útján való gyors eligazodáshoz. A többszínűségű térkép a területileg érdekelt örsöknek igen jó szolgálatot tehet. Ára 2 P.

**Értesítés.** A brassói volt 2 gyalogezred bajtársi köre f. évi május hó 11-én d. e. 9 órakor a budapesti Kapisztrán helyorségi templomban hős halált halt bajtársai emlékére kegyeletes istentiszteletet tart, melyre az ezred volt tagjait, azok hozzátartozóit és barátait tisztelettel meghívja. Az istentisztelet után bajtársi értekezlet a honvédtisztek orsz. kaszinójának I. emeleti kis tanácstermében (IV., Váci-utca 38.). Közvetlen ezután bajtársi ebéd ugyanazon épület földszinti (Poschfélé) vendéglőjében. A részvételt *Leporisz János* ny. őrnagy VI., Vörösmarty-utca 48. sz. címére kell bejelenteni.

A „**Magyar Otthon**” című szépirodalmi lapot nem kell külön bemutatnunk olvasóinknak, tudomásunk szerint ennek a valóban izzig-végig magyar folyóiratnak a csendőrség kebelén belül szép számú előfizetője és olvasója van. Hazafias kötelességünknek vélünk eleget tenni, amikor a „Magyar Otthon”-t olvasóink figyelmébe ajánljuk. A kiadóhivatal készséggel küld ingyenes mutatványszámot. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Köztelek-utca 1.

**Elöléptek:** A budapesti I. kerületben **törzsőrmesterré:** *Csala György*, *Sallós Ferenc*, *Tamás Dezső*, *Pipó Sándor*, *Szállás Imre*, *Lőrincz János*, *Farkas László*, *Emődi Dániel*, *Idrányi László*, *Papp Lajos*, *Nagy Sándor*, *Németh Pál*, *Révész Reszó* és *Sepsi András* őrmesterek; **őrmesterré:** *Bagi Mihály*, *Füzési Sándor*, *Bodiczky Kálmán* és *Takács István* csendőrök. A szegedi V. kerületben **törzsőrmesterré:** *Cseh András*, *PCPP István*, *Szénási Mihály*, *Zsiros Bálint*, *Lahó Vilmos*, *Abrahám Pál*, *Bana Bálint*, *Nyári Pál*, *Móroc Sándor*, *Komlós József*, *Kendz Imre*, *Farkas József*, *Kollár György*, *Béla Menyhért*, *Gulyás András II.*, *Szalai János*, *Szigyártó Imre*, *Hegedűs László*, *Kollár János*, *Magyar István*, *Tóth János*, *Bán Lajos*, *Jusztin Márton*, *Végh Sándor*, *vitéz Pusztaszeri Pál*, *Cz. Kiss Mihály*, *Szalóki István*, *Szalóki András*, *Balogh György*, *Oravecz Ferenc*, *Gál István*, *Szijaártó Gyula*, *Juhász Péter*, *Barta-*

lus László, Telep Ferenc, Börcsök János, Dékány Sándor, Csapó Antal, Baranyi István és Pusztá Kálmán őrmesterek; őrmesterré: Papp Lajos, Mónus Pál Ernő, Romács József és Vágó József csendőrök. A debreceni VI. kerületben törzsőrmesterré: Kotyecz József, Fodor Ferenc, Botos Benjámín, Kozma István, Antal Károly, Csizma Sándor, Abuczki József, Kiss Lajos I. Szabó Lajos, Tompa Miklós, Orosz István, Vágner Mihály, V. Szabó Vince, Eörfőgh Gyula, Jávor András, Pók Lajos és Jakab Béla őrmesterek.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerület állományában: Bodányi Kálmán tiszthelyettes Fehér Margittal, Győrben; Veres József tiszthelyettes Boda Emmával, Pestújhelyen. A székesfehérvári II. kerület állományában: Gyirkis István törzsőrmester Cibor Margittal Esztergomban. A szegedi V. kerület állományában: Gyapjas István tiszthelyettes Ködmön Máriaával Kevermesen. A debreceni VI. kerület állományában Szovák István törzsőrmester Gombos Juliannával, Derecskén; Oláh Sándor törzsőrmester Jenei Zsófiával, Békésen; Mészáros János törzsőrmester Gyüre Ilonával, Fényeslitkén.

Tóth János II. kisújszállási őrsbeli őrmester 1918 június 1-től szeptember második feléig az 1. h. huszárezred 5. századánál teljesített szolgálatot s a jelzett időben csapatteste Oroszországban, Pivatnihatkán állomásozott. Kéri azon bajtársait, akik vele együtt szolgáltak és a századparancsnok, valamint szolgálatvezető őrmester nevére emlékeznek, hogy neveiket és esetleg a nevezettek lakcímét is vele közölni szíveskedjenek.

Hadirokkant, egyenruhaszabász, huszonötéves gyakorlattal, állást keres, bárhol, katonai vagy közrendészeti intézeteknél is. Bővebbet Bartóky István angol nőiszabónál: Budapest, V., Vadász-utca 30.



Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnomtatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyenei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Irigység. A folyó évi 8. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 45. 295. eln. VI. c. 1930. sz. B. M. körendelet határozta meg, hogy a cipőnek milyennek kell lennie. Ez nemcsak a tömegetől igényelt, hanem a csendőr által készített

magánlábbelire is vonatkozik. Az említett rendelet tárgya is a viselésre „megengedett” cipőt említ, ebben pedig benne van a magánúton készített cipő is, de különben is önmagától értetődő dolog, hogy magánholmikat is csak akkor szabad hordania, ha azok az előírásoknak megfelelnek. A rendelet megjelenése előtt az előírásostól eltérő formában és kivitelben csináltatott cipőket ennek ellenére sem kell eldobni, természetes, hogy azokat el lehet hordani, ezen a címen azonban az előírástól eltérő cipőket nem szabad újonnan csináltatni. Az őrsparancsnokok dolga, hogy ezt ellenőrizzék s az újonnan csináltatott szabálytalan cipők hordását megtiltsák. Kicsinyeskedni viszont nem szabad ezen a téren sem. Az említett rendeletben megvan a cipők rajza, azt meg kell mutatni a cipésznek s ha a cipő alakja s kivitele általában megfelel az előírt formának s kirívó különbség nincsen, nem szabad eldobatni valakivel egy új cipőt csak azért, mert az orra talán néhány milliméterrel keskenyebbnek vagy szélesebbnek látszik, mint ahogyan azt valaki a rajzból kiveszi. Ennyire pontosan cipőre előírást adni nem lehet annál kevésbé sem, mert a lábformák igen különbözők. Azt nagyon könnyen meg lehet állapítani, hogy a cipő a rajztól lényegében eltér-e, anélkül, hogy a szélességet milliméterekre méricskélंनी kellene.

Lovasvágó. Szolgálati úton adja be újból a kérelmét, de siessen vele, mert a mostani tanfolyam május végével befejezést nyer. Az indokolás, amivel eddigi jelentkezéseit elutasították, feljogosítja arra, hogy újból jelentkezhesék.

Zavar. Természetes, hogy a malacok kihajtása, beteretése és etetése, általában gondozása az őrsfőzőnő dolga, akit azért tart és fizet a közigazdálkodás, hogy a főzésen kívül a közigazdálkodás körüli többi tennivalókat is elvégezze. Ha a főzésen kívül más munkát nem vállal szívesen, sőt — amint a leveléből olvassuk — az ilyen munkák derogálnak neki, akkor el kell küldeni, keressen magának előkelőbb foglalkozást. Még akkor is, ha nagyon jól főz, mert inkább egyék az ember valamivel gyengébb kosztot, mint nagyon finomat azon az áron, hogy a főzőnő a nyakára nő. Ő. Úgy látszik, önkéni bajok vannak a főzőnő körül s ebben a kérdésben a közigazdálkodás tagjai nem is értik meg egymást teljesen. Őn azt írja, hogy a főzőnő feltűnően és határozottan elvárja az ön köszönését, ön pedig erre nem hajlandó, de nem akar erősebben fellépni, mert „a kellemetlenségeket nem szereti”. Hát itt hiba van a kréta körül s ezen csak az őrsparancsnok segíthet, tegyen jelentést neki. A főzőnő az önök alkalmazottja, neki kötelessége önökkel szemben tiszteletudóan viselkedni s ha erre nem hajlandó, el kell küldeni. Lehetnek és vannak is esetek, amikor a csendőr a hibás, mert a főzőnő alkalmazott ugyan, de mégis nő s így a nőnek általában járó megkülönböztetett bánásmód bizonyos mértékben őt is megilleti, azt meg is kell neki adni. Olyan kérdés ez, amit kölcsönös tapintattal és jóakarattal nagyon könnyen meg lehet oldani, de ahol annyira fajulnak a dolgok, amennyire a leveléből olvasottak után ítélve fajultak, ott a probléma egyetlen megoldása az, ha a főzőnő elmegy, még akkor is, ha nem teljes mértékben ő a hibás. Ez ugyan igazságtalanságnak látszik, de inkább ezt válasszuk, mint a főzőnő miatt lappangó, később kitoró egyenetlenséget és bajtársiatlanokodást. Ennyit egy őrsfőzőnő kedvéért se szabad megkockáztatni. Lehetnek aztán olyan esetek is, hogy a közigazdálkodás valamelyik, vagy éppen több tagja a főzőnőben meglátja a — nőt. Ebben az esetben pedig feltétlenül mennie kell, még pedig sürgősen. Minél jobban főz, annál sürgősebben! 3. Az számít, hogy kit léptettek elő korábban, az életkor nem irányadó s az sem, hogy kit milyen alapon léptettek elő. 4. Előfizetését a folyó év szeptember 30-ig rendezte.

Parajd. 1. Nem értette meg az üzenetünket teljesen. Azt is megírtuk, hogy áthelyezési kérelmet nyíltan sem közlünk, mert felsőbb helyről betiltották. Jelentse őrskihallgatáson,

Egy-két évszázaddal ezelőtt a tüzérségnél nagyon sokféle löveget alkalmaztak. A harmincéves háborúban például a császári seregnél kilencféle mozsarat használtak, amelyeknek nagyságát törtszámokkal fejezték ki. Az „egész” mozsár százfontos golyót, a legkisebb, vagyis egyharminketted mozsár pedig 12½ fontos golyót dobott. A golyó sokszor kisebb volt, mint az ürméret; ezen azután úgy segítettek, hogy fával, kóccal vagy gyepellel kitöltötték a hézagot. A lövés emiatt, másrészt az egyenlőtlen löpor következtében is, nagyon bizonytalan volt.

hogy melyik kerület területére óhajta az áthelyezését s kérje, hogy ügye szolgálati úton felterjesztessék. Előjárói azután az illető kerületi parancsnoksággal érintkezésbe lépnek s ha van jelentkező, az áthelyezésének nem lesz akadályja. Természetesen a kérelmét indokolnia kell, de azt úgyis meg kellene tennie, ha a mi közleményünk alapján kérné az áthelyezését. Alapjában véve tehát a szolgálati út segítségével ugyanoda juthat, mintha a kérelmét közöltük volna, sőt a szolgálati útat az utóbbi esetben sem lehetne nélkülöznie. Sorait különben azzal vesszük tudomásul, hogy mi is a jobbikat tételeztük fel önről. Hogy azután családik az ember ott is, ahol igazán nem várná? Ez igaz. De hátha még az olyan ember családik valakiben, aki nem jár egyenes úton. Gondolja el, hogy annak milyen kellemetlen és veszedelmes lehet a családása. Az ilyen családások sok sorsot tettek már tönkre, viszont az egyenes úton járó ember családásai ilyen bajokkal nem járhatnak, mert akinek rendben van a szénája, annak nincs szüksége mások takargatására és remegve őrzött jóindulatára. 2. Ha volna is a bronz vitézségi éremmel kapcsolatban olyan rendelkezés, melyet kérdez, ezzel a nagyobb kitüntetései még mindig nem volnának elintézve. Kitüntetéseit másként nem viselheti, csak úgy, ha igazolja, hogy azokat valóban meg is kapta s ez a bronzra is vonatkozik. Ugy látjuk, hogy az igazolás terén minden lehető elkövetett s nem az ön mulasztásán vagy tájékozatlanságán múlik, hogy nem tud eredményre jutni. Ha azok a volt tiszt elöljárói, akik a kitüntetésekét igazolhatnák, elestek, akkor volt legénységi bajtársaktól szerezzen be a községi elöljáróság előtt hitelesített nyilatkozatokat, hogy a kitüntetésekét annakidején megkapta. Ha ez is nehézségekbe ütköznék, még mindig lehet talán módot keresni az igazolására. Bizonyára volt otthon szabadságon a háborúban s akkor biztosan viselte is a kitüntetéseit. Ha igen, arra bizonyára emlékeznek is sokan, talán a községi elöljáróság tagjai is. Szerezzen ezektől nyilatkozatot, hogy a kitüntetésekét látták. Egészen szokatlan módja lenne ez az igazolásnak s fogalmunk sincs róla, hogy elfogadják-e illetékes helyen, de próbálja meg, hátha. Igaz, hogy a háborúban sokan viseltek illetéktelenül kitüntetésekét a szabadságuk alatt, már csak csupa hősködési viselkedésből is, az igazolásnak ezt a módját elfogadni ezért is nehéz s mi is inkább csak azért írjuk önnek, hogy az igazolás beszerzésére ösztökéljük, mert szép kitüntetései vannak s azokról nehéz lehet lemondani. 3. Megszakítása nagyon

hosszú, a katonai szolgálati idejét a nyugdíjidejébe még kegyelmi úton se lehet beszámítani, illetve ezt még kegyelmi úton se lehet kérni.

**Nyilvántartó.** 1—3. és 6. kérdéseire a választ részint üznetben, részint a lekszikonban megkapta. 4. Ha a büneset az örs statisztikájában még egyáltalán nem szerepel, akkor mind a statisztikába, mind pedig a tevékenységi naplóba be kell vezetni akkor is, ha a nyomozást nem saját kezdeményezéséből, hanem az ügyészség felhívása folytán és útmutatásai alapján teljesítették. Ha azonban az ügyben az örs már feljelentést tett s az mind a statisztikában, mind pedig a tevékenységi naplóban egyszer már szerepelt, akkor az ügyészség felhívására teljesített pótnyomozás és tett újabb jelentés alapján azt újra bevezetni nem kell. Természetes, hogy az első esetben a statisztikai adatokat is fel kell a fogalmazványon tüntetni, a második esetben nem. A fentiekben az 5. kérdését is megválaszoltuk.

**Csikszereda.** 1. A Szut. 524. pont 3. bekezdése előírja, hogy a felhívás teljesítését a felhívó hatóságnak csak akkor kell jelenteni, ha az ezt kifejezetten kívánja, vagyis, ha a felhívásban a foganatosítás bejelentését elrendelte, különben nem. Ez vonatkozik arra az estére is, ha a járőr az egyik hatóság felhívása folytán a másik hatósághoz foganatosított elővezetést. Azon, hogy a csendőrség a felhívást foganatosította, nincs mit jelenteni, mert ez természetes. Csak azt kell jelenteni, ha a felhívást valami okból nem lehetett teljesíteni. 2. A főszolgabíró az örsnek nem adhat olyan felhívást, hogy egy családot „a községi elöljáróság közbenjöttével” lakoltasson ki, mert a csendőrségnek még felhívásra sem szabad senkit kilakoltatnia. Ez a községi elöljáróság dolga, a csendőrség legfeljebb csak karhatalmat nyújthat hozzá. Az örs eljárása tehát helytelen volt. A helyes eljárás az lett volna, hogy a községi elöljáróságot a felhívásról rövid úton értesítik és megkérdezik tőle, hogy a karhatalmat mikorra igényli? Vasárnap nem szoktak kilakoltatást foganatosítani.

Sv. Önnek ugyan kijutott a viszontagságokból. Olyan komplikált az ügy, hogy alig lehet rajta eligazodni. Elsősorban az a baj, hogy a katonai szolgálatát nem tudja igazolni okmányokkal. Próbálja meg a volt tiszt elöljáróit erre vonatkozólag nyilatkozatokat kérni. De ha ez megvan, akkor is baj van a megszakítással. E tekintetben igazolja a betegségét. Ha orvos nem kezelte, a községi elöljáróság előtt felvett jegy-

## T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fúvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

**ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR**

**STOWASSER** kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kívánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban. Csendőröknek kedvezményes részlelfizetés!



**SÁRGA JÁNOS**  
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ ALAPITVA: 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.  
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN. KLOTILD PALOTA

**Bútor 20 havi**  
RÉSZLETRE, NEMZETI BÚTORHÁZ  
előleg nélkül Dohány-utca 46. (Klauzál-u. sarok)

**BUTOR** részletre Budapest 3.  
olcsón VI., Ó-utca  
Postások és rendőrség szállítója.

**„CORVIN” BUTORCSARNOK**  
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.  
közalkalmazottak bevásárlási forrása.

## FUCHS SÁNDOR

Csendőrségi és egyenruházati felszerelési cikkek szaküzlete

BUDAPEST, VI, Gr. Zichy Jenő-u. 24.

Cégemnél a legjobb minőségű árút, legolcsóbb készpénzárban felár nélkül, a legkedvezőbb részlelfizetésre vásárolhatja.

Árjegyzéket, szövetmintákat, legolcsóbb ármegjelöléssel kívánatra azonnal és teljes készséggel küldök.

zökönnyek útján kérjen erre vonatkozólag nyilatkozatot a községi szavahihető emberektől (esetleg a községi előljáróságtól), akik annak idején tudtak róla, hogy beteg. Ha ez is megvan, akkor jön a zürzavaros esztendő. Igyekeztek mindazt, amit ezzel kapcsolatban leírt, nyilatkozatokkal igazolni, aszerint, amint az események forogtága egyik helyről a másikra dobálta. Mindezeket a nyilatkozatokat gyűjtse össze, őrizze meg a nyugdíjaztatásáig s akkor kegyelmi úton kérje, hogy a nyugdíjidejét 1915 május 15-től számítsák. Minél alaposabban gyűjti össze a nyilatkozatokat, annál több reménye lehet a sikerre. Különösen fontosnak látjuk annak az igazolását, hogy 1919 február 24-én a csendőrséghez való felvételre jelentkezett.

**Bizakodó.** A levele nem nagyon bizakodó, sőt! Pedig minden oka megvolna arra, hogy másként nézzen bele a világba. A föld ma súlyos válságban van, de mégis csak föld az, örüljön neki, hogy van. Annyiért bérbé tudja adni, hogy a terhek kamatait fizetni tudja s aztán lesz jobb világ is, amikor a kölcsöntöke törlesztésének is nekiláthat. Persze, mi legalább átlagosan jó földet feltételezünk, alapul véve az ön által becsült értéket. Tartson ki szívósan, takarékoság s általában gazdasági érzék van önben elegendő, ezt látjuk a leveléből. Ilyen tulajdonságokkal pedig még manapság is a semmiből is lehet valamit csinálni, hátha még anyagi alap is van hozzá, mint önnél. Olcsóbb kölcsönre most sehol sincs kilátás, de az állam hamarosan a föld segítségére megy olcsóbb kamatozású hitelre. A Pénzügyi Központtól kölcsönt nem vehet fel. A levelében tárgyalt pénzügyi intézet évtársulat-akciója komoly takarékoskodási lehetőség, a számítása egészen reális, de kedvező a felekre is. Lehet, hogy más pénzügyi intézetnél jobban lehetne a betéteket kamatoztatni, ennek az akciónak azonban megvan az a nagy előnye, hogy már a filléreket is értékeli, a takarékoskodást pedig éppen a filléreken kell kezdeni. Amellett biztosítással és olcsó kölcsönrel is kombinált ez az akció, az előnye így többszörös. Ami aztán önnek a jövőjét illeti, több bizalommal nézzen eléje, mert nevetséges dolog volna azon elbukni, hogy 9 hold földet örökölt. Ha még azon botlik meg valaki, hogy nem örökölt, azt értjük, de az ellenkezője nagyon furcsa lenne.

**Jakesi őrmester, Szőreg.** A volt cs. és kir. 65. gy.-ezred irattárát a miskolci aispáni hivatalban őrzik.

**Móri szakasparancsnok.** Elhunyt bajtársak fényképét csak a legkivételesebb esetekben, különleges indokok fennforgása esetén közöljük, általában nem. Sem a tisztékét, sem a legénységét. Sok bajtársunk halálát csak elkésve tudjuk meg s így még hírt sem adhatunk róla, az általános bajtársi kegyeletnek nem volna a javára az, ha ezzel szemben egyeseknek a képét is közöljük. A fényképet, kívánsága szerint, visszaküldöttük. Reméljük, hogy ezt az álláspontunkat a család is méltányolni fogja.

**Csiki hegyek.** Ha katonai szolgálatát 1913-ig tudja igazolni, akkor a nyugdíjideje onnan kezdődik, mert megszakítása egy nap sincsen. Hadiévek: 1914—1919, vagyis hat év. A katonai szolgálati idejének az állományparancsban való tárgyalását kéri.

**Várhely.** Önt illeti meg, hogy a háborús emlékermet hősi halálát halt-atyja nevében átvegye. Akármelyik dohányárudában kap blankettát s ott megvan az utasítás, mit kell tennie. Ha kétségei lennének, a községi előljáróságtól kérjen felvilágosítást.

**Nagy őrmester, Eszterháza.** Előfizetőink számának nagymértékű megszaporodása miatt a tartalékpéldányaink már április 1-ről is elfogytak, csak április 10-től indíthatuk meg a lapot, de az előfizetés is természetesen április 10-ével kezdődik.

**Pápai szárny.** 1926-ból nincsen, a többit elküldöttük.

**Tiszamenti 32. l.** Kérvényt terjeszthet fel a belügyminiszter úrhoz szolgálati úton. Nem sok reménye lehet, hogy engedélyezik, de próbálja meg. A csendőrségi szolgálatát is felhozhatja indokolásnak azzal, hogy bizonyos szolgálati érdemei és szolgálati ismeretése a mostani nevéhez fűződnek, önmagának érdekei fűződnek ahhoz, hogy a névváltoztatással, azaz az illetékes név felvételével mindezt el ne veszítse. Születési anyakönyvi kivonatát, a törvényesítésre vonatkozó iratokat, iskolai stb. bizonyítványokat (másolatban) csatoljon a kérvényéhez. 2. A volt tiszti előjárótól szerezzen be nyilatkozatokat. Egyébként olvassa el mai számunkban „Parajd” jellegre küldött üzenetünk 2. pontját.

**Csögle.** Postakezelőnöi tanfolyam most van, arra már nem lehet bejutni. Különben előbb legalább egy évig kiségtő

## Értesítés!

Szíves tudomására hozzuk a m. kir. csendőrség t. tagjainak, hogy

## husvéti vásárunkra

a vásár tartama alatt női, férfi- és gyermek tavaszi kabátjainkat, továbbá a raktárunkon levő női, férfi- és gyermekruhákat, tavaszi selyem-, mosó- és vászonárút, női, és férfifehéreneműeket, ágyneműt, paplant, szőnyeget, továbbá mindenféle divatcikkeket

**rendkívül olcsó készpénzárban**

árusítunk

## kedvező fizetési feltételek mellett

Vidéki rendeléseket aznap elintézzük! Képes nagy árjegyzéket, árumintákat bérmentve küldünk.

## REFORM Ruházati Részvénytársaság

Budapest, VI. kerület, Vilmos császár-út 7. (Félemelet.) Telefon: 132-96.

szolgálatot kell végezni valamelyik postánál. Az erre vonatkozó kérvényt a helybeli postamesternél kell benyújtani az illetékes postaigazgatósághoz címezve. Közelebbi részleteket a postamester tud mondani. Alapképzettség 4 középiskola.

V. Ön fiatal is, nőtlen is, őrmesteri rendfokozattal is kérheti a lovasítását. Szolgálati úton kérje, de hamarosan, mert az új tanfolyam ideje közel van.

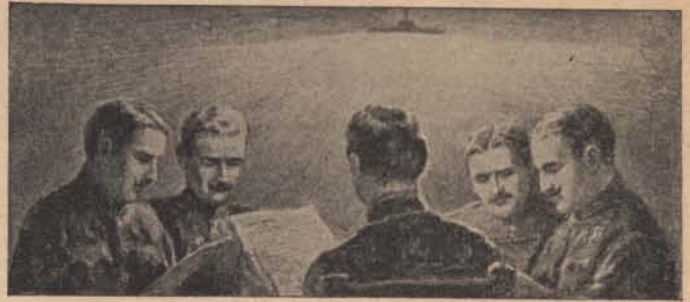
Reménykedő, Igal. Felvilágosítást szívesen adunk bármilyen kérdésre, de kérvények sorsának nem járhatunk utána. Annyira túl vagyunk halmozva a szerkesztés nem csekély tennivalóin kívül sok egyéb munkával, hogy a legnagyobb jóakarat mellett se volnánk erre képesek. Kivételt nem tehetünk, mert egynek csak úgy teszünk meg valamit, ha azt mindenki másnak is megtehetjük. Kérjen egynapi szabadságot és személyesen nézzen utána ügyének a honvédelmi minisztériumban. Nem kell ahhoz semmi összeköttetés, hogy a felvilágosítást megkaphassa.

Vizslás. Egyszerűen nem hisszük el, hogy a későbbben beadott kérvényre (40 éven aluli) hamarabb jött ki a nősülési engedély, mint a korábban beadott kérvényre. Ilyesmi a csendőrségnél nem fordul, de nem is fordulhat elő, mert az engedély megadását parancsban közlik s azzal együtt azt is, hogy az illetőnek milyen sorszáma volt. Ha azonban Ön mégis bizonyosan tudja, hogy úgy van, amint írja, akkor tegyen erről a csodáról jelentést. Semmiféle protekcióval sem lehet illetéktelelenül soronkívüli nősülési engedélyt készközölni. Nézzzen csak utána a dolognak jobban s rájön, hogy téved, vagy megtévesztették.

Csiktapolca. 1. Ha a kitüntetés viselésének engedélyezésére vonatkozó okirat elveszett, addig a kitüntetést nem viselheti, amíg arra engedélyt nem kapott. Az, hogy a Csendőrségi Lapok valamelyik régebbi száma a kitüntetésről megemlékezett, nem alap a viselésre, alap lehet azonban arra, hogy az ott közölt adatok alapján az engedélyt újból megkaphassa. Szolgálati úton terjessze fel az erre vonatkozó kérelmét. Hitkozzék azokra az adatokra, amelyeket nekünk megírt. 2. Igazolnia kell, hogy a levélben említett időből legalább 3 hónapot a tűzvonalban töltött. Lehet, sőt valószínű, hogy ez az okmányában fel van jegyezve s akkor nem szükséges nyilatkozatokat beszereznie, ez — amint írja — különben is nehézségekbe ütköznék. Ha az okmányában kellő adatok nem álnak rendelkezésre, akkor mégis csak a volt tisztí elöljárótól beszerzendő nyilatkozatok alapján érhet el eredményt.

Tudakozódó. Csak teljes névvel aláírott levélre adunk felvilágosítást.

G. I., Sajószentpéter. A „Kétezer forint” c. leírás leleményességre vall, de nem közölhetjük, mert nem értünk teljesen egyet a szóbanforgó őrsparancsnok eljárásával, ami egymagában véve nem lenne baj, hiszen hibákból és tévedésekből is lehet tanulni, de attól tartunk, hogy az eset közlése egynévelik olvasónkban nem kívánatos tanulságok leszűrésére adna alkalmat. Ami a másik „Lopási eset nyomozása”-t illeti, igen rövid lélegzetű kis leírás, tanulságos nyomozásnak nem alkalmas.



## LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

(12.)

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

Gál Imrét láthatóan meghökkenette a váratlan kérdés. Arca elborult, nagyot lélezett, ami sóhajnak is beillt volna. De hamar összeszedte magát és kiderült arccal fordult Etához: — Miért kérdezi ezt tőlem nagyságos asszonyom? — Miért? — Eta kissé zavarba jött. — Mert itt volna már az ideje. Őrmester lett mostan, őrsparancsnok is, teljesen megért a házasságra.

— Kitűnő férjanyag — mutatott rá Borbolya és nevetve mondta Gál Imrének: — Miért legyen neked jobb dolgod, mint nekem?

— Vigyázz Matyi, kikapsz! — intette tréfásan Gál Imre s aztán Etához fordult: — talán van is már számomra menyasszonyjelöltje?

Né csúfolódjék, nem vagyok én házasságközvetítő — méltatlankodott Eta nevetve. — Csak azért hoztam fel a dolgot, mert sajnálom, hogy ilyen derék ember legénysorban senyvedjen. Bár ha éppen arról volna szó, tudnék én magának valót...

Gál Imre kíváncsian fülelt: — És pedig?

Eta leszedte az asztalt és érdektelen közömbösséget mutatott: — Nem is kellene messzire mennie, mert a szomszédjában van...

Gál Imre meglepődött: — Gizi?

Eta nem vetette fel a szemét az asztalról; közönyösen igent bólintott. Gál Imre elkomolyodott. — Nem hozzám való, — felelte lassan, hogy szinte kifejezésre juttatta, mennyire megfontolta, amit mond.

— Már hogyne volna magához való! — fakadt ki Eta. — Gizi szép és nagyon jó leány...

— Igaz, szent igaz, mégsem hozzám való...

— Azt akarja, hogy most magát feldícsérjem, — kacagott Eta, — nem tehetem. Hiszen akkor Matyival gyűlne meg a bajom.



### Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

**HATSCHEK és FARKAS**  
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében.)

Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.



**Hegedű**  
armonium  
Tárogató csak itt a valódi  
Gimbalom  
Harmonika  
Gitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld.

**MOGYORÓSSY GYULA** m. kir. szab. hangszergyára

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

A világ legjobb hangszerei: begedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

**Reményi Mihálynál**  
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Óriásége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.  
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.  
Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.



— Nem is ajánlom, — zsarnokoskodott Borbolya tréfás szigorral és mókázó kedvében olyan mord képet vágott, hogy Eta és Gál Imre alig győzték már a kacagást.

— Nem úgy értettem, — mondotta ezután Gál Imre, amikor kinevették magukat. — Nagyságos asszony félreértett engem...

— Nos, akkor hogyan értette?

— Úgy kérem, hogy Gizi nem hozzám való, mert úri-leány.

Eta összecsapta a kezét: — Hogy mondhat ilyen badarságot. Maga komoly ember?

— Hogyne kérem, mert én altiszt vagyok.

— Nohát, hallottak ilyet, — méltatlankodott Eta. — A túlzott szerénység szól magából, mely nem számít a maga egyéni értékével...

— Ugyan, ugyan nagyságos asszonyom, — szerénykedett Gál Imre. — Ne pírítson el!

— Hát a maga értékes egyénisége nem egyenjogositja?

— Nem! — volt a határozott felelet.

Hát mondjon valakit itt a környéken, akinek olyan szép állása van, mint magának? Egy csendőrmester... — széles kézintéssel hatásosan fejezte be: — nagy tekintély ám egy csendőrsparancsnok.

— Lehet, de a jelen esetben nem, — tiltakozott Gál Imre szerényen és szivarját nagy figyelemmel gyömöszölte a papírszipkába. Közben lenézett a szivarra s fel sem vetette a szemét, amíg fojtott hangon mondotta: — Gizi úricsaládból való, én meg paraszti sorból származom...

Eta ismét összecsattantotta a kezét, mint az imént: — No hallja Gál, okosabb embernek hittem magát. Hogy mondhat ilyen csacsiságot. Most hát... hát... — Gondolkozott Eta, — hát a hercegprímás nem paraszti sorból származott és mennyire vitte...

— Igaz, hogy nem is házasodott meg — kacagott közbe Borbolya és mint a gyerekeknek, meghúzta a felesége fülét: — Ez rossz példa volt, megbuktál, öregem.

Ezen azután mind a hárman nevettek és Eta kacagva mentegetőzött: — hirtelen csak ő jutott az eszembe. Idézhetnék nektek akárhányat, akik alacsony sorból, csak a maguk erejéből küzdötték fel magukat a magasba...

A mindig mókás Borbolya összeráncolta a homlokát és tréfás komolysággal vetette közbe: — Például Huss Ábrahám, ő is a magasba küzdötte fel magát. Igaz, hogy a hóhér is segített neki...

Eta bohókásan ütött az ura vállára: — Eredj, te bolond.

Aztán mikor kinevette magát, komolyan fordult Gál Imréhez: — Nézze csak, még ha úgy is lenne, ahogyan maga helytelenül gondolja, akkor sincsen akadály. Amilyen értelmes ember, könnyűszerrel elvégezné a postatanfolyamot és ha feleségül venné Gizit, maga lehetne itt a postamester...

Gál Imre megütközött: — Hogy otthagyjam a csendőrséget?

— Miért ne — válaszolt Eta. — Hányan megtették?...

Gál Imre legyintett a kezével: — Azok mind megbánták. Megvonta a vállát és magasabbra tartotta fejét s a meggyőződés biztonságával, büszkén mondotta: — Nincs szebb hivatás a csendőri pályánál! Örülök, hogy bekerülhetem a csendőrséghez, nemhogy itt hagynám ezt a szívemhez nőtt testületet. Ami vagyok, azt a csendőrségnek köszönhetem, amit tudok, arra előjáróim tanítottak; a csendőrség csinált embert belőlem... Ezek után nem csodálkozhatik nagyságos asszonyom, ha azt mondom, hogy olyan angyal még nem termett a világra, akiért otthagynám a csendőrséget.

Gál Imre lelkesült hitvallása nem maradt hatás nélkül; Borbolyák még nagyobb tisztelettel néztek rá, mint eddig.

— Nem is gondoltam én azt úgy, hogy maga otthagya a csendőrséget, — magyarázkodott Eta, — hogy kilépjen Giziert. Nem, ezt én csak mint lehetőséget említettem. Hiszen nem is lenne szükséges...

Gál Imre elmosolyodott. — Annál kevésbé, úgy-e, mert úgysem jönne hozzám Gizi...

— Azt igazán nem tudom, — felelte ártatlan arccal Eta. — Valójában nem is tudhatom, hogy efelől Gizi hogyan gondolkodik. Hiszen sohasem beszéltem vele erről, én csak felvettem véletlenül az ő nevét... és csakis példaképpen, szemléltető bizonyításként, hogy kaphatna maga is feleséget, hogyha keresne. Dehát maga nem keres, mert morcos agglegény akar lenni. Nem akar megnősülni...

Gál Imre lassan megingatta a fejét: — Elvben nem vagyok házasságellenes, nem, sőt megnősülnék én nagyon szívesen, dehát hosszú sora van ennek... Mint fekete éjszakában messze égő pásztortüzek, úgy gyúltak ki szeme sötétjén a halavány bánatmécsek; lassan, lassan mérhetetlen nagy szomorúság tükröződött fekete szemében. Elfojtott hangon mondotta: — Én nem nősülök meg.

Attól fogva nagyon kedvetlenül vált Gál Imre, nem tudott már felvidulni. Nem is maradt, hamar elköszönt és hazament.

Döngő léptekkel ment végig a laktanya udvarán. Bár ebédnél szokása szerint alig ivott bort, mégis a megpattanásig feszült minden ere. — Mindennek az a facér mázoló, a Mester az oka, — gondolta haragos indulattal és ökolbe szorult a keze.

— Örmester úrnak levelet hozott a postásfiú Gizi kisasszonytól — jelentette Juli néni és Gál Imre haragos tekintetétől megijedve, félénken csoszogott vissza a konyhába. Menet még mondotta, de nem mert visszanézni: — Ott van az irodában, az íróasztalra tettem.

— Válasz kell? — kérdezte Gál Imre az irodába menve.

Juli néni megszeppent. most kapott észbe, hogy nem is kérdezte meg a postásgyereket, hogy kell-e válasz. Mit mondjon? Mihez is kezdjen most? Mit feleljen, hogy meg ne hara-

## „KRONOSZ“ óra és ékszerkereskedelmi Rt.

A Societé Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co. Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci órágyárak magyarországi képviselője

**BUDAPEST, Kossuth János utca 4. szám. I. emelet, 2. ajtó.**

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél, a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zebrórákat, valamint Luxor ébresztő órákat.**

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix és Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölötte állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódás mellett is a lehető legponosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak.**

A Luxor ébresztő német gyártmány csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlődő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő.**

Megrendelő katonai parancsnokságokól számtalan elismerést és meglepedést nyilvánító levél b' tokában van a cég.



Magyarország legjobb hírnevű óráscége.

**BRAUSWETTER JÁNOS SZEGED**

Elsőrangú órajavítóműhely. ○ Árjegyzék órákról és ékszerekről.

**BUTORT ÖN IS**

olcsó, áron vásárolhat  
10-15-20 havi hitellel

**TOMORY és TSA** butoráruházában,  
IV, Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térnél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

gítsa az őrmester urat. Talán csak megírták a levélben, hogy kell-e válasz. Mit tudhat ő abból. Mégis kiszólt a konyhaajtón: — Nem mondott a gyerek semmit.

De ezt Gál Imre már nem hallotta, nem is érdekelte. Hiszen már a levelet olvasta meglepetten, felhúzott szemekkel:

„Kedves Gál!

*Okvetlenül beszélnem kell magával. Kérem, jöjjön át egy szóra. Magam leszek az irodában, négy szemközt nyugodtan beszélhetünk. A viszontlátásig szívélyesen üdvözlö!*

Gál Imre gondolkozva tette le a levelet. Vajjon mit akarhat tőlem Gizi? — kérdezte önmagától gondolatban. Hirtelen fellobbant a szeme és a fiókjából kikereste a névtelen levelet, amit Jolán küldött. Egymás mellé tette a leveleket és összehasonlította a két írást. Teljesen különböző írások; nincs egy hasonló vonás se, mely annyira-amennyire elfogadható alapot adhatott volna a legcsekélyebb gyanura.

— Ártatlanul gyanúsítottam meg Gizit, — dünnyögte megbánással. — Más volt a gyalázatos rágalmozó, nem ő. Majd kifirtatom, hogy ki volt, de jaj annak, ha megtudom! — Nagyon restelte, hogy igaztalan volt Gizivel szemben és áldotta a szerencsét, hogy a véletlen még idejében tisztázta Gizit, mielőtt még valami vádoló megjegyzést ejthetett volna előtte, amit nehezen tudott volna jóvátenni.

Nagyon örvendett, hogy meggyőződött Gizi ártatlanságáról, mert hiszen az egész dologban főként az a szerinte nem alaptalan feltevés bántotta, hogy Gizi, a postahivatalnok, bontotta fel a levelet. Boldog volt, hogy nem csorbult meg a magyar posta jóhíre, s most már csak az izgatta, hogy vajjon mit akarhat Gizi tőle. Mit akar vele Gizi négy szemközt megbeszélni? Hiába törte a fejét, nem tudta kisütni. Annyira kíváncsivá tette Gizi levele, hogy egy pillanatot sem tudott volna tovább várni; sietve indult a postára.

Rövidítve az utat, a kerten akart keresztül menni, de még mielőtt a kis felécses aítót kinyitotta volna, meglátta Baloghot Berta néni kertjében, amint gondolataiba mélyedve ült a nagy díófa alatt a kert padoon. Restelte volna megzavarni és valami ösztönszerű gátlástól korlátozva, nem is akart Balogh-gal addig találkozni, amíg Gizivel nem beszélt. Ezért, mielőtt még Balogh észrevehette volna, megfordult és az utcai kanun ment ki. Amint a kanun kilépett, szinte beleütközött a véletlenül éppen arra haladó Szilviába. A váratlan találkozástól meghökkenve, már nem kerülhették el egymást. Nvár óta nem beszéltek egymással és így érthető károsan hatott rájuk a suta helyzet. Gál Imre tartzkodóan köszönt és Szilviát udvariasan kikerülve, tovább akart menni. De nem szabadult olyan könnyen, mint ahogyan gondolta. Szilvia nagyon barátságosan fogadta köszöntését és kacérul mosolyogva kezdett beszélni: — Csak a véletlennek köszönhetem ezt a szerencsét, hogy a szép őrmester úrral találkozhattam. Hogy van? Nagyon rége nem láttam. Persze már felém sem néz. Pedig vártam piros tojással... Még locsolkodni sem jött el hozzám...

— Maguknak nem most van a husvétjük — szabadkozott Gál Imre mosolyogva.

Ezt úgy mondta, mintha a mi husvétunkra el akarna jönni, — jegyezte meg Szilvia; mindenáron ki akarta erőszkolni Gál Imrétől, hogy beigérrje a látogatását. De aztán, mikor látta, hogy nem felel semmit és tovább is a sapkanyőn tartja a kezét, mint aki tovább akar menni, azt kérdezte: — Hova siet?

— A postára igyekszem.

Gál Imre már majdnem azt felelte, hogy csak a postára megy és nem Gizikez, de meggondolta, mert méltóságán alólnak tartotta, hogy Szilvia előtt kerteljen. Hiszen nem tartozik számadással sem neki, sem másnak; odamegy, ahová akar. Határozottan felelt: — Gizikez.

Szilvia bájologva színészkedett: — Gizikez? Gratulálni megye úgy-e?

Gál Imrét meglepte a kérdésbe rejtett közlés, de nem mutatta. Hagyta, hadd mondja el, amit úgyis meg akar mondani.

— Hogy mihez? kérdezi? — adta fel a kérdést Szilvia, de úgy, mint aki nem vár feleletet, rögtön meg is felelt rá maga: — Menyasszony. Bizony menyasszony.

Gál Imre elsodálkozott, de nem szólt semmit. Mégis Szilvia azzal folytatta: — Azt kérdezi, hogy ki jegyezte el? Nem tudta? Igazán nem tudta? Hát, a postatitkár...

— Balogh? — kérdezte Gál Imre, csak éppen, hogy szólni valamit.

— Azt hiszem, úgy híviák, — felelte Szilvia. — Gyönyörű rózsacsokrot küldött Gizikez husvétra. Tegnap már ő is megérkezett és annak rendje és módja szerint megkérte a kezét. Most lesz az eljegyzés.

— No lám, milyen kedves Gizitől — gondolta Gál Imre felmelegedő szívvel —, azért írta a levelet, hogy meghívjon az eljegyzésre. De nem említette a levélben, csak titkolódzott, bizonyára meglepetésnek tartogatta.

Szilvia nem vette észre, hogy Gál Imre gondolataiba merülve csak félfüllel figyelt a beszédjére. Hosszú, seprős szempilláit szép szemére eresztve ártatlan arccal kérdezte: — Nem tudott róla? Pedig régi dolog. Én már régen tudtam, még decemberben. Amikor először járt itt a postatitkár. Véletlenül topanantam be éppen Gizikezhez és láttam, hogy a postatitkár már akkor nagyon befentesen mozgott az egész házbán... Régi ismeretség... Úgy járt-kelt Gizikeznel, mintha otthon lenne. A hálószobába is bement, olyankor is, amikor Gizi öltözködött. Szilvia színészkedve irult-pirult és ártatlan képpel lesütötte a szemét, amíg ezt Gál Imrének elbolykálta. Azt nersze bölcsen elhallgatta, hogy tulajdonképpen ő vetkőzött. Balogh előtt és hogy Balogh csak ő előle menekült a legközelebbi ajtón át a hálószobába.

Gál Imre idegenül nézett Szilviára s arcára kiült kellemetlen érzéssel hallgatta a rosszmaíu pletvkáldozást. Ösfőnös undorral megérezte, hogy Szilvia fondorlatosan ármánykodik. Mint a kievótól irtózó, óvakodva hátralépett és utálatnal nézte a szendén lesütött szemű Szilviát. Egyszerre hirtelen a fejéhez kapott, önkénytelenül a névtelen levél jutott az

## Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolchavi részletfizetésre készpénzárán a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. sifont, zefireket, és egyéb Miniszterium által rendszerezett egyenruha szöveteket, belésárukat, vásznot, vászonárukat, női s férfifehérneműket készen és rendelésre, törülközőket, selymeket, valamint diszpárnákat a

abroszokat, kötött és szövött és függönykelméket uj, gyárut, kötött gyermekgarnitúrát, keztütyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny

és függönykelméket uj, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket,

**TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. Üllői-út 14. szám** Tel. J. 312-97. és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

## Csendőrség és honvédség

számára szükséges

**könyvek és térképek**

kaphatók

**GRILL** -féle könyvkereskedésben, Budapest, V., Dorottya-utca 2.

## BUTOR 1 életre 20 havi részletre

**Kisipari Butorcsarnok, Dohány-u. 66.**

**Előleg  
nélkül is**

eszébe. Ármányos természetű ez a Szilvia, mindenre képes, bizonyára a névtelen levelet is ő írta. Majd megállapítja, ha sikerül meglátni a keze írását.

A lesütött szemű Szilvia nem vette észre a Gál Imre szemében utálkozó undort és nagyon meglepődött, amikor egyszerre csak kurtán elköszönve, otthagya, mint Szent Pál az oláhokat. Bosszúsán nézett a távozó Gál Imre után, amíg csak láthatta. Amikor látta, hogy Gál Imre befordult a postára, mérgesen hazament.

10.

Amikor Borbolyáék magukra maradtak, szinte egyszerre mondták, a távozó Gál Imre után nézve: — Ennek a fiúnak valami nehéz bánata van.

— Láttad a szemét, milyen szomorúan nézett? — kérdezte Eta.

— Láttam — felelt Borbolya s komolyan biccentett a fejével. Derűs természete nem bírta a borút, hamar visszaesett mókázó kedvébe. Vidáman megcsipdeste a felesége orcáját:

— Tudom is, mi a baja.

— Mi?

— A szerelem epeszti.

— Csakis — felelt Eta. — A vak is láthatja.

Borbolya zsebvágott kézzel állt elébe és a vállát felhúva, fontoskodó képet vágott: — De azt nem tudod, hogy kibe szerelmes?

— Honnan tudnám?

— Én tudom — állította Borbolya kidüllesztett mellel, szétterpeszkedve.

Eta kíváncsi lett: — Kibe? — kérdezte a választ lesve.

— Megmondjam? Ne mondjam? — mórlikálta magát Borbolya a felesége előtt és a szemében huncut turpisság kacagott.

Eta nem tudta, hogy nevéssen-e, vagy bosszankodjék: — Már látom, hogy megint csak bolondozol. Pedig úgy csináltál, mintha valóban tudnál valamit.

— Tudok is. — Borbolya komolyságot színlelt és lassan, vontatottan tagolta: — Reménytelenül szerelmes... szegény Gál Imre nagyon szerelmes... egy szép asszonyba...

Eta meglepődött: — Férjes asszonyba?

(Folytatjuk.)

## Nyomozási feladat.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Kovács András hos. zútanyai bérlőt meggyilkolták. A gyilkosságot gazdaasszonya — özv. Varga Péterné — vette észre, ki a helyszínrre, április 22-én fél 6 órakor megérkezett járőrnek a következőket adta elő:

Április 21-én 21 órakor gazdája közölte vele, hogy a két nap óta nála vendégségben lévő unokaöccsével összeveszett, mert kártyaadósságának kifizetését megtagadta. Öccse háromnegyed 12 órakor a lakásából el is távozott, de előzőleg megfenyegette, hogy az adósság kifizetéséhez szükséges pénzt tőle mindenáron megszerzi, annál is inkább, mert tudja, hogy hol áll a pénz. Éppen ezért a lovak eladásából származó, s eddig az íróasztalban őrzött pénzét magához vette.

Előadta még, hogy a bérlő — miután vele az ablakot bezáratta — a szoba ajtaját kulccsal bezárta és fél 22 órakor lefeküdt. Kb. 10—15 perc múlva a lámpát is eloltotta, majd elaludt. Ekkor a konyhában foglalatoskodva, vőlegényével beszélgetett, majd annak eltávózása után 23 órakor lefeküdt. Fél 3 órakor felébredve, a bérlő hangját hallotta, de annak nem tulajdonított jelentőséget, mert a bérlő gyakran szokott álmában beszélgetni. 5 órakor kelt fel, majd szokása szerint kopogott a bérlő ajtaján, s miután választ nem kapott, benyitott a szobába. Ekkor vette észre a gyilkosságot. A járőr kérdésére előadta még, hogy a szobához a bérlőn kívül az unokaöccsének is volt kulcsa.

A járőr a helyszínt megvizsgálva, a következőket állapította meg:

A hulla az ágyon hanyatt feküdt. A homlok középső részén 8—10 cm. hosszú, éllel bíró eszköztől származó sérülés volt. A test kihült, az ágy nemű, s a takaróul szolgáló pokróc erősen véres, a falon agyvelő-részecskék. Az ágy melletti széken levő kabát belső zsebében véres nyomok, a zsebek üresek. Az ágytól az íróasztalig s innen az ablakig véres férfiláblenyomatok. Íróasztal feltörve, összes iratok a földön szétszórva, pénz hiányzik. Az ablak nyitva, párkányán jól kivehető láb-lenyomatok. Az ablakon erőszakos kinyitás nyoma nem látszik. Az ablaktól 1 m-re egy véres fókusz fekszik, melyben a bizalmiférfiak a Szabó János tulajdonára ismertek. Az ajtó-

# GÉPÍRÁS

ÉS

# GYORSASÁG

nem állanak egymással ellentétben, sőt . . .

A gépirás csak akkor előnyös, ha a szép munkán kívül gyors is. Minden új írógép szépen ír, de nem mindegyikkel lehet gyorsan írni

**A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP** szépen és tisztán ír és amellet a legnagyobb gyorsaság érhető el rajta. Egy váltós billentyű beosztása révén azt az előnyt is nyújtja, hogy aki ezen a gépen tanulja meg a gépirást, minden más modern írógépen azonnal írhat.

**A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP** kis helyet foglal el, könnyű, fáradság nélkül bárhova szállítható

A csendőrség tagjai részére minden nagobb anyagi megerőltetés nélkül akarjuk beszerezhetővé tenni, ezért a legolcsóbb áron, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett bocsátjuk rendelkezésre. — **18 havi részletfizetésre is szállítjuk.** — Érdeklődőknek díjtalanul küld ismertetést és ajánlatot:

vitéz **OLASZTELEKY KÁROLY**

**REMINGTON Írógép Rt.**

Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12.

Telefon: Automata 212—85 és Automata 218—09.





ből a kulcs hiányzik, a zárban erőszaknak nyoma nincs. A kulcsot a járőr később a kertben sértetlen állapotban megtalálta.

A kertben a kertajtótól az ablakig és vissza lábnyomok. A nyomok közül némelyik egyezett a szobában, illetve az ablak párkányán talált nyommal, de némelyik különbözött attól. E nyomok egy helyen kereszttezték az egyező lábnyomokat. A nyomok a kertajtótól kezdve tovább már nem voltak láthatók.

Ifj. Kovács József, az elhalt unokaöccse előadta, hogy az összeveszés után a kb. 8—9 km-re lévő állomásra ment, a vonatot azonban lekéste s ezért egyórai pihenés után vissza-  
indult a tanyára. A tanyán 3 óra körül találkozott az éjjeli őrrrel, kivel a magtárhoz tért be. Tagadta, hogy a bérlő szobájához kulcsa volna.

Szabó János soros éjjeli őrtől megtudta a járőr, hogy a fokosát ifj. Kovács azon indokolással, hogy az tetszik neki, 10-én délelőtt elkérte tőle, de még aznap délután visszaadta. Ő ekkor a pitvarban a falhoz támasztotta, de szolgálatba-indulásakor már nem találta.

Előadta még, hogy Balogh Imrével 23 órakor találkozott a pitvarban, ifj. Kovácsot pedig 3 órakor a bérlő kertajtaja előtt vezető úton találta.

Balogh Imre, a gazdaasszony vőlegénye közölte a járőrrel, hogy menyasszonyától 23 órakor tért haza. A pitvarban találkozott az éjjeli őrrrel, ki akkor indult — kezében fokossal — szolgálatba. Ezután lefeküdt s egész éjjel otthon tartózkodott. Ezen körülményt családja kétséget kizárólag igazolta is.

Megállapította még a járőr, hogy ifj. Kovács tényleg egy órát időzött az állomáson s onnan 24 órakor indult vissza és a magtárhoz 3 órakor tért be.

Ki gyanúsítható a bűncselekmény elkövetésével és miként történetelt a bűncselekmény végrehajtása? (Rekonstruálás.)

*Megfejtést csak a csendőrség legénységi állományú egyenitől fogadunk el. Megfejtési határidő május 10. A helyes megfejtők között egy fényképezőgépet sorsolunk ki teljes felszereléssel. Az eredményt a május 20-iki számunkban fogjuk közölni.*

## Megfejtés.

A folyó évi 9. számunkban közölt „Hogyan segítsünk egymáson?” című pályázatunk megfejtése:

*Öpkh. a következő hibákat követte el:*

1. A távbeszélőn vett értesítést a szobában levő legénységgel azonnal közölnie kellett volna s csak a tartaléklőszer kiosztása és a puskák megtöltése után kezdhet szándékának végrehajtásába.

Öpkh. *nem gondolkodott*, mert ha ezt megteszi, nem választja a tétlenséget, ami minden esetben megbosszulja magát. Cserbenhagyta a csendőrbajtársakat és nem kerítette kézre a felfegyverkezett tetteseket.

3. Csökkent létszámú félrajnál először az ötös, azután a négyes számok helyét hagyjuk betöltetlenül s így a 4 főből álló félrajban 4. és 5. nem lehet.

4. Felfegyverkezett ellenfélről lévén szó, az úttestre felállni helytelen, hanem legalább rejtőzésre alkalmas helyet kellett volna kikeresni.

5. Öpkh. *nem győződött meg arról*, — mielőtt a tüzelést elrendelte, — hogy olyan egyének futnak-e az erdősarok felé, akik ellen fegyvert használni joga van, illetve kötelessége.

6. A puskákat már elindulásakor meg kellett volna töltenie.

7. Rossz a tüzelésre kiadott vezényszó, mert csatártüznél a céltárgyat és irányzékállást a csatár maga választja s nem a rajparancsnok jelöli meg.

8. Öpkh. rosszul becsülte meg a távolságot, mert a célok nem 1000, hanem 1400 méter távolságra voltak.

9. Bevonult, holott a cél nagyságát, a céltávolságot és lövők számát figyelembevéve, tűzhatás elérése nem látszik valószínűnek; eddig még csak 2 alakot látott és így nem tudhatta, mi van a harcban állott 2 csendőrrel és a másik 3 polgári egyénnel, azaz nem segítette bajtársain s a harcoló, felfegyverkezett egyéneket sem tette ártalmatlanná.

Az örs legénységének mindegyike elkövette azt a hibát, hogy nem ébredt tudatára s nem adott kifejezést annak, hogy bajtársai megsegítése érdekében cselekedni kell.

*Helyes megoldás és parancsok:* A távbeszélés befejezte után öpkh. közli legénységével a vett értesítést, valamennyit azonnal felszerelteti, a tartaléklőszerből fejenként legalább negyven darabot kiosztat, majd sorakoztatja félraját és a puskákat megtölteti.

Mindezek végrehajtása alatt öpkh. ilyképen *gondolkodik*: Ha igaz a hír, — amiben kételkedni nincs ok, mert az intéző

közölte, — csendőrbajtársaink veszélyben vannak, sürgősen segíteni kell rajtuk. A csendőrök ellen harcoló fegyveres egyének veszélyesek a közbiztonságra, ezért azokat mielőbb kézre kell keríteni vagy ártalmatlanná tenni.

Hogy a közlés igaz-e, milyen a helyzet Gulyás-kútnál, illetve, hogy a segítséget és a tettesek ártalmatlanná tételét miként oldhatom meg, arról legbiztosabban és leggyorsabban saját szememmel a 210-es magaslatról győződhetem meg. Innen nemcsak tájékozódhatom, hanem a harcba beavatkozhatok, sőt onnan a 210-es, 228-as pontok közötti magaslat É. oldalán rejtve, a polgári egyének hátába juthatok.

Jelentéstételre, segélykérésre most nincs idő s ez jelenleg nem is szükséges.

Öpkh. elhatározása: összes legénységével fel a 210-es magaslatra.

Odamenet közben a fegyveres ellenfél tüzelhet félrajára, ezért veszteségek elkerülése céljából laza alakzatban megy a magaslatra.

Öpkh. III. 18-án 15 órakor a laktanya udvarán sorakozott félrajának személyesen, szóban parancsolja:

„Mégközelítéshez tagozódás! Irány a 210-es magaslat. Botos őrmester velem előrejön, a többiek minket 100 m-re csatárcsoportban követnek. Végeztem.”

Öpkh. Botos őrmesterrel 15 óra 35 perckor a 210-es magaslati pontra ér. Innen többféle helyzetet láthat, ezek mindegyikének megoldása azonban túllépné e feladat kereteit, ezért tételezzünk fel egy olyan helyzetet, melynek fennállása ebben az időpontban legvalószínűbb s amelyben a további magatartás helyes elveit is megvilágíthatjuk.

Az öpkh. tehát 15 óra 35 perckor a 210-es magaslatról látja.

Előtte 1000 m-re a 228 és Béla-puszta É.-Ny.-i csücskétől egyenlő távolságra 5 polgári ruhában lévő egyén tüzel Béla-puszta felé. Ezt a tüzet Béla-puszta É.-ny.-i sarkától É.-ny.-ra 400 m-re fekvő 2 csendőr viszonozza.

Öpkh. *gondolkodik*: A tüzelő polgári egyének tüzükkel a velük szemben levő csendőrök és Béla-puszta lakosságának életét közvetlenül, jogtalanul, súlyosan veszélyeztetik, ezt fegyverhasználat nélkül elhárítani nem lehet. (Szut. 330. pont 2. alpont.) Lőfegyvert használok, bár 1000 m-es távolságra nem várhatok nagy anyagi hatást, de az ellenfelet meglepem s ennek erkölcsi hatásával tüzelésének beszüntetésére kényszeríthetem. Ezenkívül az azonnal megnyitott tűz gyorsabban segít a Béla-pusztától É.-ra levő csendőrökön, mint az ellenfél hatásos tüztávolságig való megközelítése.

Az időközben mögötte fedezésben lefeküdt félrajának öpkh. 15 óra 36 perckor kiáltja: „A dombélen (arcvonalat mutatja) Tüzelőállás!... Tüzel való rajtaütés! 1000! A Gulyáskút irányában a domboldalon tüzelő polgári egyének!... Rajta!”

A tüzel való rajtaütés hatása alatt az ellenfél 1. vagy beszűnteti a harcot és annak jeléül puskáját letéve, azt elhagyja és feltartja kezét.

2. Vagy tovább harcol.

ad 1. Öpkh. tüzet beszűnteti és parancsolja:

„A polgári egyéneket elfogás végett megközelítjük, mint-hogy azok újból tüzelhetnek, 2 csoportban felváltva, egymáson túlhaladva, szökélesszerűen nyomulunk elő. Az egyik csoport tüzelőállásban tűzoltalomra kész, a mozgó csoport támogatására.

Ha a polgári egyének a földre lehajolnak, vagy futásnak erednek, tüzelni kell rájuk, ha hallótávolságra érünk, a tüzelés előtt a Szut.-ban előírt figyelmeztetéssel kell élni. „A” csendőr velem . . . . .-ig előre!”

ad 2. Öpkh. parancsa: „Támadás! Botos őrmester „A” csendőrrel irány a Gulyás-kút. Én a többikkel a domb É.-i oldalán, a 228. felé 1500 m-re előremegyek s onnan a polgári egyéneket hátbatámadom. „B” és „C” a domb mögött utánam!

Beérkezett 21 pályázat.

Az adott helyzetet megértve, leghelyesebben fejtették meg: *Füleki József* alhadnagy (Toponár), *vitéz Ambrus András* tiszthelyettes (Kerkaszentmiklós), *Fürjes József* őrmester (Salgótarján), *Dani József* csendőr (Baglyasalja), *Deák Kálmán* csendőr (Veszprém).

*A levéltárcát a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során vitéz Ambrus András tiszthelyettes nyerte meg, akinek ezt postán elküldöttük.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felclős üzenvezető: Gyóry Aladár.